

Razvoj intelektualne infrastrukture v okviru projekta Po poteh dediščine

Nosilec projekta: Občina Litija

Izdelovalec projekta: Center za razvoj Litija
Odgovorna oseba: Saša Gradišek, univ. dipl. ekonomist

Strokovni vodja projekta
Saša Ceglar, univ. dipl. geograf

2. faza projekta: Vzpostavitev enotne dopolnilne infrastrukture na izbranih točkah

izdelovalec 2. faze projekta
STUDIO 5 Marko Kapus s.p. s sodelavci

dr. Ferdinand Šerbelj, univ. dipl. umet. zgodovinar, Dušan Štepec Dobernik, univ. dipl. etnolog in kulturni antropolog ter prof. umet. zgodovine, Majda Papež, univ. dipl. slavist in germanist, MEDIANOVA Matej Zupančič s.p., AMIDAS d.o.o. in LUMINUS d.o.o.

Vsebina projekta
Vzpostavitev enotne dopolnilne infrastrukture na izbranih točkah

(v digitalni obliki)

Naslovnica

Vsebina projekta

Točka 0 – izvedba naloge

0. Izhodišča in izvedba naloge

0.1. Izvedba dodatnih nalog, ki v projektu niso bile predvidene

0.1.1. Celostna likovna podoba

0.1.2. Vprašalnik o nosilnosti okolja

Točka 1

1. Priročnik celostne likovne podobe v projektu Trkamo na vrata dediščine

Točka 2.1

2. Zasnova sistema označevanja naravne in kulturne dediščine ter ostale ponudbe v projektu Trkamo na vrata dediščine in umestitev sistema označevanja v prostor

2.1 Strokovne osnove za izdelavo pravilnika za uporabo celostne likovne podobe ter označevalnega sistema in njegove umestitve v prostor

Točka 2.2

2. Zasnova sistema označevanja naravne in kulturne dediščine ter ostale ponudbe v projektu Trkamo na vrata dediščine in umestitev sistema označevanja v prostor

2.2 Pravilnik o označevanju naravne in kulturne dediščine ter ostale ponudbe v projektu Trkamo na vrata dediščine

Točka 2.1.1

Fotografije terenskega ogleda izbranih lokacij

Točka 2.1.2

Seznam fotografij v strokovnih osnovah

Točka 3.1-3.2

3. Priprava vsebinske zasnove v sistemu označevanja turistične ponudbe Trkamo na vrata dediščine, izdelava vsebinskih podlag in vsebinska dvojezična izvedba označevalnih tabel, in sicer:

3.1. besedilo s temeljnimi podatki o lokaciji s 300 do 400 znaki na označevalno tablo glede na oblikovno rešitev

3.2. prevod besedila v angleški jezik

Točka 3.3.

31 aplikacij označevalnih tabel

Točka 4.1-4.2

4. Priprava vsebinskih podlag in vsebinska dvojezična izvedba pojasnjevalne table, ki seznanja obiskovalca z lastnostmi in vsebino turistične ponudbe Trkamo na vrata dediščine, in sicer:

- 4.1. besedilo s temeljnimi podatki o turistični ponudbi Trkamo na vrata dediščine s 1400 do 1500 znaki na pojasnjevalno tablo**
- 4.2. prevod besedila v angleški jezik**

Točka 4.3

Aplikacija pojasnjevalne table

Točka 5.1

31 označevalnih tabel, format 50 cm x 40 cm, printanih na vodoodporni vnil z UV obstojno pigmentno tinto, plastificiran z anti grafiti 5-letno folijo (sijaj), kaširan na 2 mm eloksiran aluminij

Točka 5.2

9 pojasnjevalnih tabel, format 85 cm x 50 cm, printanih na vodoodporni vnil z UV obstojno pigmentno tinto, plastificiran z anti grafiti 5-letno folijo (sijaj), kaširan na 2 mm eloksiran aluminij

0. Izhodišča in izvedba naloge

Trkamo na vrata dediščine bi lahko definirali kot regionalno mrežo naravnih in kulturnih znamenitosti in turističnih storitev, ki je oblikovana v okviru natanko določene turistične ponudbe in ki naj bi turistom omogočala zanimivo in pestro bivanje v trinajstih občinah dela Savske ravni in Posavskega hribovja do enega tedna. Gre nam za popotovanje med naravnimi in kulturnimi znamenitostmi osrednje Slovenije.

Vsaka naravna ali kulturna znamenitost in posamezno območje naj bi razvijala svojo identiteto, skupaj s celotno turistično ponudbo regije pa naj bi tvorili kompleksno in privlačno celoto, zanimivo domačim prebivalcem in gostom – popotnikom.

Projekt Trkamo na vrata dediščine temelji na konceptu popotništva.

Kdor se premika iz kraja v kraj, je popotnik. Cilj popotništva ni, da bi v čimkrajšem času in na najlažji mogoč način prišli do konca poti, popotništvo je način življenja, cilj sta potovanje in pot. Dolžino poti in njeno težavnost pogojuje ciljni posameznik oziroma skupina, kateri je ta pot namenjena.

Popotništvo je lahko osnova projekta razvoja turizma na nekem področju, ki naj bi se iz svojega osnovnega koncepta razširil na dodatno ponudbo ruralnega prostora, kamor usmerjamo popotnika. Ena od temeljnih podlag popotništva kot tudi dodatne ponudbe je naravna in kulturna dediščina prostora, kjer želimo razviti turistično ponudbo.

Cilj popotništva je potovanje in pot – potovanje je lahko hoja, tedaj gre za pohodništvo, potuje se lahko s kolesom, v tem primeru govorimo o kolesarjenju, pot lahko tudi prejahamo, običajno pa pot prevozimo. V vseh primerih je cilj dosežen. Prav zato popotništvo lahko služi za osnovo projekta razvoja turizma.

Kje so prednosti razvoja turizma, ki izhaja iz koncepta popotništva? V odpiranju prostora, ki ga namenjamo tujcu, turistu, gostu – vse je že tu; na nas je, da ta prostor naredimo do kraja viden. Eden od načinov odpiranja prostora je označevanje in signalizacija. Popotništvo odpira prostor korak za korakom – tudi če bi hotelo, ga ne more odpreti naenkrat. Ko se popotniku na njegovem popotovanju damo »najti«, ko ga usmerimo, da nas poišče, smo vsi v tem prostoru gostitelji in smo na to povsem pripravljeni. V tem je poročstvo, da se ne osramotimo, in v tem je tudi možnost, da s turizmom vsi po malem zaslužimo, in nekateri živimo samo od njega. Nismo ravno navajeni, da je to lahko vsa ponudba. S popotništvom pač ne moremo razviti industrijskega turizma. Toda tega podeželjski prostor niti prenesel ne bi. To pa ne pomeni, da popotništvo nima svojega aduta – z minimalnimi vlaganji v čisti turizem začeti z njim tržiti. Čisti turizem in možnosti njegovega razvoja v 13 občinah dela Savske ravni in Posavskega hribovja omogočajo: ugodna prometna lega in enostavna dostopnost do najbolj oddaljenih krajev, bogata naravna in kulturna dediščina in ekološko dovolj ohranjeno in prijazno okolje.

Osnovni principi za razvoj turizma na podeželju so: varstvo naravne in kulturne dediščine, rekreacija – čisto okolje, ruralna ekonomija, razvoj s poudarkom na varovanju okolja, oblikovanje ponudbe in marketing.

Osnovni namen projekta Trkamo na vrata dediščine je regeneracija podeželja z vključevanjem objektov in območij naravne in kulturne dediščine kot elementa turistične ponudbe obravnavanega prostora. Območje tega regionalnega projekta je pokrajina izrednih možnosti, ki z dobro oblikovanim razvojnim načrtom, spretnim vodenjem in sodelovanjem vseh zainteresiranih v projektu omogoča razvoj v turistično uspešno regijo.

Projekt Trkamo na vrata dediščine označujejo popotovanje, naravna in kulturna dediščina, ki obsega naravne vrednote, ekološko pomembna območja in izjemno kulturno krajino ter arheološko, stavbno, memorialno in naselbinsko dediščino pa tudi dejavnosti domače obrti in pridelitve, in turistična ponudba. Vendar pa ta projekt ni samo seznam podatkov o turističnih znamenitostih in turističnih storitvah v delu Savske ravnin in Posavskega hribovja. Ker je podeželje, ki ga zajema projekt, manj razvito in manj obiskano, ozko opredeljene storitve ne bi mogle zagotoviti trajnostne ponudbe. Projekt Trkamo na vrata dediščine zato povezuje različne vrste naravnih in kulturnih znamenitosti, turističnih storitev in dejavnosti v delu Savske ravnin in Posavskega hribovja. Namen tega projekta je, da se obiskovalce z raznovrstnostjo ponudbe privabi v to regijo, kjer si potem lahko oblikujejo svoje lastne potovalne načrte s pomočjo seznama ponujenih možnosti. Označena dediščina in ostala ponudba pa jim poenostavlja popotovanje.

Cilj projekta Trkamo na vrata dediščine in njegovih prihodnjih izpeljank je izboljšati življenjski standard, ne da bi pri tem korenito spremenili ali uničili lokalno kulturo ali obstoječi način življenja. Predviden je kot razvojna možnost za ekonomsko oživitev podeželja, to je iz že obstoječih središč širiti turizem na nova in malo obiskana območja, s tem da se poveča število obiskovalcev, podaljša čas njihovega bivanja in poveča raznolikost zanimivosti in turističnih storitev. Projekt Trkamo na vrata dediščine ponuja turistično ponudbo, ki v svoje središče postavlja naravno in kulturno dediščino dela Savske ravnin in Posavskega hribovja. Razvoj tega projekta je bistven sestavni del razvoja celotne regije. Vendar je projekt Trkamo na vrata dediščine samo ena od ponudb. Savska ravan in Posavsko hribovje seveda lahko ponudita še druge turistične storitve in proizvode, ki pa niso vključeni v projekt. Z morebitnim vključevanjem vseh turističnih zanimivosti regije, bi se verjetno izgubil cilj natanko določene turistične ponudbe – tržna niša za ciljno turistično tržišče. Čeprav je projekt Trkamo na vrata dediščine osredotočen samo na nekatere zanimivosti v regiji, lahko služi kot dopolnilo ostalim turističnim storitvam in že oblikovanim proizvodom. Prispeva lahko na primer k znižanju stroškov pri promociji regije in širši ponudbi na ciljnih trgih. Seveda obstaja nevarnost, da bi bila dediščina v projektu izpostavljena prevelikemu številu obiskovalcev. Zato je potrebno trajno spremljanje turističnih zmogljivosti predlagane turistične ponudbe. Če bi nenadno povečanje števila turistov na kakršen koli način negativno vplivalo na naravne vrednote in kulturno dediščino na območju projekta ali če bi zahtevalo preveliko strpnost lokalnega prebivalstva, potem bi morali »preobremenjeno« dediščino izključiti iz projekta, dokler ne bi izvedli preventivnih ukrepov ali pa odpravili motečih elementov.

Drugi pomemben cilj projekta Trkamo na vrata dediščine se nanaša na naravno in kulturno dediščino, in sicer na njeno promocijo. Gre nam za ohranjanje in varovanje naravne in kulturne dediščine, vzpostavljanje naravne in kulturne dediščine kot razvojne možnosti, povezovanje dediščine z dopolnilnimi dejavnostmi na podeželju, izobraževanje o njeni vlogi in pomenu ter oblikovanje identitete območja in utrjevanje samozavesti občanov.

Jasna identiteta, katere del je tudi celostna grafična podoba, je danes postala nuja preživetja sleheme organizacije oziroma skupnosti in predpogoj za učinkovito vodenje njenih menjalnih procesov. Celostna grafična podoba kot del simbolnega identitetnega sistema organizacije oziroma skupnosti je strateško najmočnejše orožje pri vzpostavljanju ekvivalentne menjave s porabniki izdelkov, storitev ali idej, ki jih ustvarja ta organizacija oziroma skupnost. Čim bolj se zaščitni znak s svojo obliko približa organizaciji oziroma skupnosti, tem boljša je njena prepoznavnost. S tem se loči od ostalih in krepi občutek pripadnosti svoji organizaciji oziroma skupnosti. Z drugimi besedami pravimo, da se organizacija oziroma skupnost z zaščitnim znakom identificira in s tem veča svojo motiviranost za skupno delo. Cilj simbolnega identitetnega sistema organizacije oziroma skupnosti je takó razvijanje njenega poslovnega komuniciranja in vzpostavljanje menjave z javnostmi oziroma dviganje njene uspešnosti in učinkovitosti.

Zasnova označevanja s celostno grafično podobo in prostorsko umestitvijo ter promocija in distribucija predpostavljajo, da poznamo koncept in strategijo razvoja turistične ponudbe projekta Trkamo na vrata dediščine in da vemo za njegove specifičnosti in iz njih izhajajoče primerjalne prednosti.

Z zasnovo označevanja projekta Trkamo na vrata dediščine bomo pripravili temeljne podlage, s pomočjo katerih je mogoče:

- vzpostaviti primeren sistem informiranja in razvijati promocijo, predvsem posebnosti, preko katerih je projekt Trkamo na vrata dediščine prepoznaven v širšem prostoru
- izgraditi promocijsko strategijo in skupne nastope
- poenotiti vizualna in druga promocijska gradiva, ki predstavljajo projekt Trkamo na vrata dediščine
- kvalitetno informirati o sestavinah v prostoru
- izdelati sistem sporočanja za celotno območje projekta Trkamo na vrata dediščine
- povezovati se z drugimi sistemi informiranja zunaj ponudbe projekta Trkamo na vrata dediščine in preveriti pogoje za to
- organizirati izvajanje razvojne strategije projekta Trkamo na vrata dediščine

Cilj zasnove označevanja projekta Trkamo na vrata dediščine je snovanje in udejanjanje celostne grafične podobe kot dela simbolnega identitetnega sistema tega projekta v prakso. Zato bosta poleg celostne grafične podobe potrebna tudi koncept promocije projekta – izbor kanalov promocije kot oblike nagovarjanja porabnika izdelkov, storitev in idej ter realizacija parterne ureditve projekta Trkamo na vrata dediščine – umestitev označevalnih sistemov v prostor.

Naloga Vzpostavitev enotne dopolnilne infrastrukture na točka dediščine je predvidela zasnovano in izdelavo ter izvedbo enotne dopolnilne infrastrukture v projektu Trkamo na vrata dediščine in ima – kot zahteva dispozicija – pet končnih izdelkov:

- 1. Priročnik celostne likovne podobe v projektu Trkamo na vrata dediščine**
- 2. Strokovne osnove za izdelavo pravilnika za uporabo celostne likovne podobe ter označevalnega sistema in njegove umestitve v prostor**
- 3. Pravilnik o označevanju naravne in kulturne dediščine ter ostale ponudbe v projektu Trkamo na vrata dediščine**
- 4. 31 dvojezičnih označevalnih tabel za označitev naravnih in kulturnih znamenitosti v projektu Trkamo na vrata dediščine na območju 9 občin, formata 50 cm x 40 cm**
- 5. 9 dvojezičnih pojasnjevalnih tabel za predstavitev turistične ponudbe Trkamo na vrata dediščine, formata 85 cm x 50 cm**

0.1. Izvedba dodatnih nalog, ki v projektu niso bile predvidene

0.1.1. Celostna likovna podoba

Celostna likovna podoba Trkamo na vrata dediščine predstavlja izhodišče za celovit pristop k oblikovanju identitete in turistične ponudbe dela Savske ravnine in Posavskega hribovja. Morda pa tudi podobo pokrajine v osrednji Sloveniji, ki jo zaznamuje reka Sava, v simbolih in besedah, ter razvojno vizijo.

Celostna likovna podoba v projektu Vzpostavitev enotne dopolnilne infrastrukture na točkah dediščine v dispoziciji naloge poleg obvestilne signalizacije, tj. usmerjevalnih, označevalnih in pojasnjevalnih tabel ni predvidela oblikovanja ostalih aplikacij, ki pa jih za oblikovanje identitete in turistične ponudbe v projektu Trkamo na vrata dediščine nujno potrebujemo. Da ne bi naloga v tem delu ostala okrnjena, smo ji dodali vse tiste aplikacije, ki so običajne za izvajanje projekta in so sicer elementi celostne likovne podobe, in sicer:

- dopis
- vizitka
- ovojnica
- žig
- mapa
- zgoščanka
- zunanja zastava
- namizna zastavica
- priponka
- spletna stran
- predstavitevni materiali
- enostavna zloženka
- prospekt

0.1.2. Vprašalnik o nosilnosti okolja

Z vprašalnikom o nosilnosti okolja smo želeli dobiti odgovore na vprašanja o zmogljivosti in s tem sprejemljivosti lokacij z naravno in kulturno dediščino, ki so vključene v projekt Trkamo na vrata dediščine. Nosilec projekta je ocenil, da v uvajalni fazi prihod oziroma porast gostov ne bo ogrozil rastlinstva in živalstva in tudi ne znamenitosti tega območja in da domačini s pričakovanim obiskom v nobenem primeru ne bodo prizadeti, svoje dejavnosti jim ne bo treba prilagajati, obiskovalci pa ne bodo otežili preskrbe z vodo in preobremenili kanalizacije.

Sprejemljivost oziroma zmogljivost okolja lahko definiramo kot največje število popotnikov – obiskovalcev, ki lahko uporabljajo posamezni objekt oziroma območje, ne da bi pri tem na kakršen koli način spremenili – poslabšali naravno okolje in zmanjšali kakovost izkušnje, ki jo dobijo obiskovalci. Dejavniki, ki jih je potrebno upoštevati, so fizični in ekološki vpliv obiskovalcev, vpliv občutka utesnjenosti na obiskovalce ter kulturni in družbeni vpliv na domačine.

Izvedba naloge Vzpostavitev enotne dopolnilne infrastrukture na točka dediščine predpostavlja in tudi zahteva – prostor se namreč dodatno odpira – da pridemo do natančnejših odgovorov o nosilnosti okolja. Zato se je vprašalnik o sprejemljivosti oziroma zmogljivosti okolja posredoval lokalnim koordinatorjem vseh 13 občin, ki so se vključile v projekt Trkamo na vrata dediščine. Analiza odgovorov, ki jih bodo pripravili v posameznih okoljih, bo omogočila oblikovanje določnejših turističnih produktov in razvijanje tistih značilnosti in vsebin, ki jih posamezno okolje prenese.

Priloga: Vprašalnik o nosilnosti okolja v projektu Trkamo na vrata dediščine
(v digitalni obliki pod Točko 0.1 – vprašalnik)

Vprašalnik o nosilnosti okolja v projektu Trkamo na vrata dediščine

- Z vprašalnikom o nosilnosti okolja bi radi dobili odgovore na vprašanja o zmogljivosti in s tem sprejemljivosti lokacije z naravno in kulturno dediščino, vključeno v projekt Trkamo na vrata dediščine.
- Na večino vprašanj boste lahko odgovorili z obkroževanjem.
- Vprašanja, ki se vam zdijo nebistvena, označite z N.
- Prosimo vas, da odgovorite na čim več vprašanj.
- Če smo za odgovor namenili premalo prostora na obrazcu, ga dokončajte na hrbtni strani vprašalnika in to nadaljevanje ustrezno označite.
- O informacijah, po katerih ne sprašujemo, a se zdijo vam pomembne, nas, prosimo, na kakršenkoli način opozorite.

Ime objekta ali območja kulturne ali/in naravne dediščine

Naslov

Ime in priimek izpolnjevalca vprašalnika

Telefon izpolnjevalca

Dostop

1. Ali je potrebno iti iskat ključ, da bi prišli v objekt? Da Ne

2. Če da, kam?

3. Katere dni/ure je ključ dosegljiv?

4. Kako bi se odzval človek, ki ima shranjen ključ, na večje število obiskovalcev?

5. Bi nastal problem, če bi ključ iskalo 10 ljudi na dan? Da Ne

6. Katere mesece je objekt oz. območje dediščine odprt za obiskovalce?

vse leto januar februar marec april maj junij julij avgust
september oktober november december

7. Če ključ ni potreben, kdaj si je mogoče objekt oz. območje dediščine ogledati?

a) vse leto januar februar marec april maj junij julij avgust
september oktober november december

b) ponedeljek od _____ do _____, torek od _____ do _____,
sreda od _____ do _____, četrtek od _____ do _____,
petek od _____ do _____, sobota od _____ do _____,
nedelja od _____ do _____.

8. Koliko avtomobilov in avtobusov lahko parkira poleg objekta oz. območja dediščine?

9. Koliko avtomobilov in avtobusov lahko parkira ob cesti ali na bližje ležeči zemlji, ne da bi povzročal nasprotovanje, oviranje ali škodo?

10. Ali so na voljo vodiči za vodenje po objektu oz. območju dediščine? Da Ne

11. Katere jezike govorijo vodiči?

12. Kdo so obiskovalci dediščine oz. znamenitosti?

13. Ali so vodene vse skupine, ki si ogledajo objekt oz. območje dediščine? Da Ne

14. Kako je organiziran ogled objekta oz. območja dediščine?

15. Ali so v bližini objekta oz. območja dediščine organizirane tudi gostinske storitve?

Da Ne

16. Če so, kakšne so kapacitete?

17. Ali so v bližini znamenitosti na voljo sanitarije? Da Ne

18. Koliko stranišč je na voljo?

19. Ali so obiskovalcem na voljo ležišča? Da Ne

20. Koliko ležišč je na voljo obiskovalcem?

21. Ali so obiskovalcem na voljo spominki? Da Ne

22. Kateri spominki so na voljo obiskovalcem?

Število obiskovalcev

23. Prosimo, navedite pravo število ali pa obisk ocenite.

	januar	februar	marec	april	maj	junij
povprečno število obiskovalcev na teden						
	julij	avgust	september	oktober	november	december
povprečno število obiskovalcev na teden						

24. Koliko obiskovalcev v zadnjih letih ima objekt oz. območje dediščine povprečno na leto?

25. Koliko obiskovalcev ste našli leta 2003? _____ Koliko 2004? _____ In koliko do konca septembra 2005? _____

26. Če so bili kakšni posebni vrhunci pri obiskih, nam navedite število obiskovalcev na te dni in priložnosti, ko je do teh obiskov prišlo.

27. Imate obiske večjih skupin? Da Ne

28. Imate obiske skupin, večje od 15 ljudi? Da Ne

29. Ali dnevno štejete obiskovalce? Da Ne

30. So obiskovalci omejeni le na eno narodnost? Da Ne

31. Zaračunavate vstopnino? Da Ne

32. Koliko znaša vstopnina? _____

Ranljivost okolja

33. Ali menite, da dediščini turisti s svojim obiskom škodujejo? Da Ne

34. Ali so kakšne posebnosti na dediščini, ki jih ne bi smeli omeniti oz. bi jih morali narediti za obiskovalce nedostopne? Da Ne

35. Katere posebnosti na dediščini ne bi smeli omeniti oz. bi morali biti objekti oz. območja zaprti za obiskovalce?

36. Na kakšne negativne vplive in njihove posledice ste doslej naleteli (poleg naštetih vpišite tudi druge, če ste se z njimi srečali):

vpliv	posledice / dosedanje izkušnje
hoja, tacanje oz. mendranje, izguba vegetacije, poškodbe korenin in zmanjšanje rasti, erozija tal	
motenje favne, ogrožanje vrst	
drgnjenje in uničevanje zidov, vrat, predmetov, objektov	
zbiranje spominkov / kraja / vandalizem	
osvetljava	
spremembe atmosfere, vlage, in temperature	
nekontroliran dostop do dediščine - problem varovanja	
dokazi o uničevanju habitatov zaradi obiskovalcev	

37. Kako je na lokaciji poskrbljeno za odpadke?

Največje število obiskovalcev

38. Kolikšno je po vašem mnenju dopustno največje število obiskovalcev na dan, ne da bi ogrozili objekt ali območje dediščine? _____

39. Kolikšno je po vašem mnenju največje število obiskovalcev na teden, ne da bi ti s svojim obiskom ogrozili objekt ali območje dediščine? _____

40. Kolikšno je po vašem mnenju na daljše obdobje največje število obiskovalcev, ki lahko naenkrat obiščejo objekt ali območje dediščine, ne da bi ga ogrozili? _____

41. Ima objekt ali območje dediščine kakšne posebnosti, ki potrebujejo posebno zaščito? Če jih ima, navedite podrobneje:

42. Imate morda kakšne pomisleke o varnosti obiskovalcev oz. potrebi po njihovi posebni zaščiti?

43. Mislite, da naj objekt oz. območje dediščine še naprej sprejema obiskovalce?

Da Ne

44. Radi bi vaš kratek opis dediščine oz. znamenitosti z informacijami, ki se jih praviloma ne omenja in jih tudi ne bomo našli v strokovni literaturi, pa bi po vašem mnenju lahko zanimale obiskovalca.

Zahvaljujemo se vam za čas in pozornost pri izpolnjevanju vprašalnika.

Trkamo na vrata dediščine

Priročnik celostne grafične podobe
Design Guidelines

Vsebina

Razlogi in izhodišča za celostno podobo	3
Vsebinski oris oblikovane rešitve - logotipa	4
Osnove oblikovanja simbola	5
Tipografski elementi	11
Aplikacije	14
Označevanje	26
Sistem označevanja/obvestilna signalizacija	27
Materiali za table	28
Nosilci tabel (konstrukcije, postavitve)	29
Zasnova tipične publikacije	46

Razlogi in izhodišča za celostno podobo

Celostna podoba Trkamo na vrata dediščine predstavlja izhodišče za celovit pristop k oblikovanju identitete in turistične ponudbe dela Savske ravnin in Posavskega hribovja, širše pa tudi pokrajine v osrednji Sloveniji, ki jo zaznamuje reka Sava - v simbolih, besedah, razvojnih vizijah...

Strokovni razlogi za definiranje celostne vizualne podobe projekta Trkamo na vrata dediščine so v komunikacijskem vedenju, ki narekuje odgovoren in tehten pristop do uspešne realizacije omenjenega projekta.

Oblikovanje celostne vizualne podobe projekta je sicer le en korak v celotnem projektu, a zelo pomemben. Ljudje smo vizualna bitja. Star pregovor pravi, da slika pove več kot tisoč besed.

Če želimo projekt Trkamo na vrata dediščine zaobjeti v vsej kompleksnosti in razsežnosti, je nujno potrebno izdelati in implementirati konsistentno, pregledno in jasno celostno podobo, ki bo vsebinsko in vizualno oblikovala enotno in privlačno podobo naravnih in kulturnih znamenitosti omenjenega področja. Le takšna bo predstavila dovolj

privlačno celoto, ki bo pritegnila domače prebivalce in goste - popotnike.

Gre torej za popotovanje med naravnimi in kulturnimi znamenitostmi ter ostalo turistično ponudbo osrednje Slovenije.

Območje projekta je pokrajina izrednih možnosti (danosti), ki z dobro oblikovanim razvojnim načrtom, spretnim vodenjem in sodelovanjem vseh zainteresiranih v projektu Trkamo na vrata dediščine omogoča razvoj v turistično uspešno regijo.

Vsebinski oris oblikovane rešitve - logotipa

Izhodišče za oblikovanje simbola po poteh dediščine je bilo vprašanje zavedanja dediščine. Slovenci in na splošno evropski narodi se srečujemo s težavami prepoznavanja lastne bogate in čudovite dediščine, ki nas je in nas bo tudi v prihodnje zaznamovala.

Simbol, ki spremlja projekt Trkamo na vrata dediščine nosi stilizirano obliko kljuke, ki so jo zlasti v starih časih uporabljali na vratih za trkanje. V tej stilizirani kljuki prepoznamo še en

pomemben element pri zavedanju dediščine: srce. Srčnost in predanost. Torej trkanje na shrambo naše ljubezni do vsega lepega, vrednega, duhovnega. Trkanje, ki bo s pomočjo vestne in vdane vztrajnosti odprla vrata zakladnice. Barvitost poudarja bogastvo dediščine, skladna zgrajenost govori o umeščenosti v zgodovino naroda in človeka.

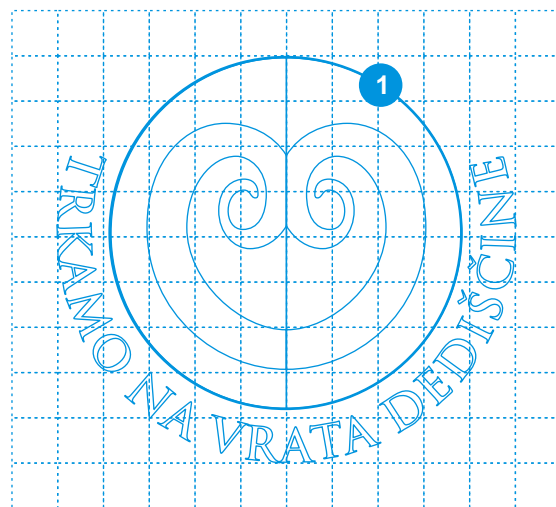
Simbol stilno starega v novi preobleki. Kot izziv novim časom, ki brez preteklega sploh ne morejo obstajati.

Simbolna raven je dovolj široka in omogoča aplikabilnost in dinamičnost pri rešitvah bodisi konkretnih aplikacij, ki so predstavljene v tem priročniku, bodisi v reševanju promocijskih elementov, ki bodo še nastajali v okviru projekta.

Celostna podoba je živ projekt, ki se ne konča s postavitvijo smernic v priročniku. Celostna podoba je odgovornost slehernega skrbnika, ki prevzema vlogo v projektu. Le tako bo rezultirala na najboljši možen način.

Osnove oblikovanja simbola

Logotip Trkamo na vrata dediščine tvorita skupaj slikovni in tekstualni del, ki sta konstrukcijsko nedeljiva.

Slikovni del je stilna podoba kljuke, ki se uporablja za trkanje. Optično je razdeljena na dva dela - predstavlja staro in novo. Eno brez drugega ne more obstajati. Barvna konstrukcija predstavlja v starem delu temnejše barve (modra, rdeča) - modrost, preizkušnja, boj s časom in v novem delu svetlejših barv (zelena, rumena) kot zeleno vitico iz stare trte, ki išče oporo in sonce, svetloba, ki obelodani to zavest oz. zavedanje, da so korenine (dediščina) naša največja vrednost.

Oblikovna konstrukcija logotipa je sorazmerno prosto in harmonično oblikovana.

- 1 Pravilni element - krog je nosilec znaka, ki je sredinsko naravnani. Krog nosi tudi tipografijo - vsebinsko opredelitev logotipa. V krogu so stilno prosto in obenem definirano postavljeni elementi, opredeljeni z barvno konstrukcijo.

Logotip se sme uporabiti le iz priloženega elektronskega izvirnika. Nobena modifikacija ali izvedbena interpretacija, ki ni v priložniku, brez soglasja avtorja oziroma nosilca pravic uporabe znaka ni dovoljena.

Priloženi elektronski izvirniki so v široki paleti v grafičnem svetu uporabljenih elektronskih standardov, kar omogoča enostavno apliciranje brez posega v logotip.

Logotip sestavljata grafični in tipografski element.
Grafični element je sestavljen iz barvne konstrukcije, medtem ko tipografski vsebinsko podpira logotip. Oba elementa sta neločljiva, razen v izjemnih primerih.

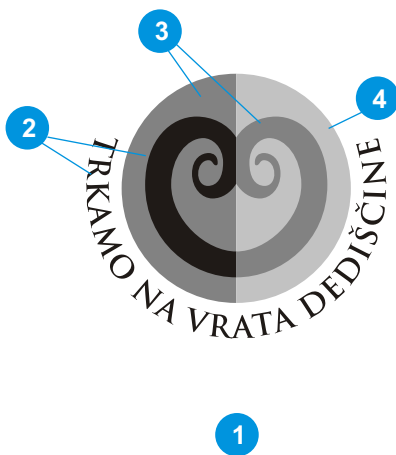
Barvna konstrukcija:

- 1 Rdeča (0C, 100M, 100Y, 20B)
Pantone 1805
- 2 Rumena (0C, 34M, 100Y, 0B)
Pantone 130
- 3 Modra (100C, 700M, 0Y, 10B)
Pantone 661
- 4 Zelena (60C, 0M, 100Y, 0B)
Pantone 368

Osnovni logotip

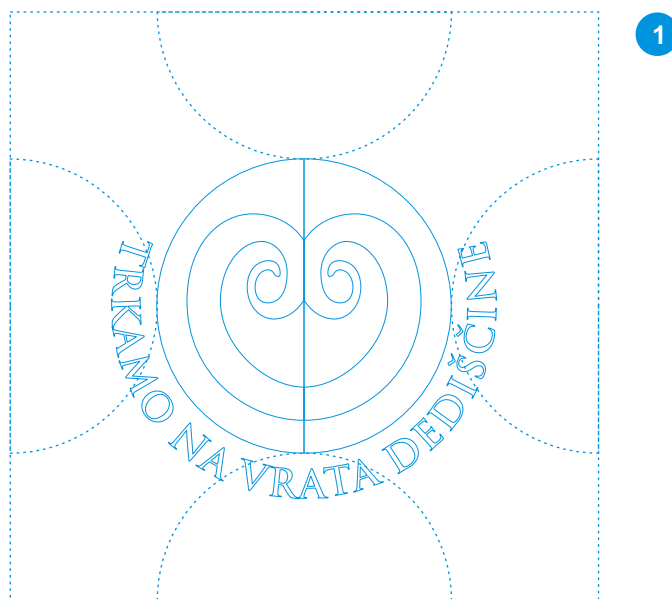
Sekundarna izvedba logotipa

Logotip se tiska v barvni izvedbi, če je to le mogoče. S tem ohranjamo in negujemo močno barvno komponento celostne podobe. Ko nam določena tehnologija ali princip (enobarvni tisk, dvobarvni tisk ...) osnovne izvedbe ne dopušča, izberemo sivinsko obliko (rastrirano). Sivinska oblika je dovoljena le v eni barvi.

Sekundarne izvedbe so:

- 1 Sivinski (rasterski) logotip (enobarvna objava v časopisu ...),
- 2 100%
- 3 50%
- 4 20%
- 5 Enobarvni (ne rastrski) logotip (žig ...)

- 1 Minimalen korporativni prostor je področje, kamor drugi grafični elementi ne posegajo. Prostor je definiran z velikostjo pol kroga od kroga znaka in v zunanji povezavi vseh štirih premerov tvori kvadrat, ki definira omenjeni prostor.

Poseganje v oblikovno in barvno konstrukcijo logotipa ni dovoljeno. Zaradi različnih dejstev se srečujemo z različnimi vidiki uporabe logotipa. Celostna podoba bo imela svojo konsistenco in moč, kolikor bo sledila izhodiščem, ki so opredeljena v tem priročniku.

Osnove oblikovanja simbola

Nedovoljene oblike

Tipografski elementi

Trajan Bold

ABCDEFGHIJKLMNO PQ
RSTUVWXYZ XY
1234567890

Trajan Normal

ABCDEFGHIJKLMNO PQ
RSTUVWXYZ XY
1234567890

Tipografija, ki opredeljuje tekstualni del logotipa, je Trajan.

Prav tako je Trajan dobra izbira za naslavljanje - glavni nosilni naslovi. Predvsem so tu mišljeni naslovi, ko gre za naslov publikacije, naslov na stojnici, plakatu, tabli, večji naslov ...

Helvetica light

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
1234567890

Arial

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
1234567890

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
1234567890

Spremljajoča tipografija je Helvetica light. Izbrana tipografija predstavlja kontrast med naslovno in spremljajočo tipografijo. Obenem je zasnova tipografije dovolj enostavna, da nudi berljivost in jasnost v komunikacijskem smislu.

V korespondenci se uporablja Arial, kar predstavlja enostavno rešitev, glede na to, da je omenjeni font v sistemu vsakega računalnika. Velikost tekočega teksta v korespondenčnih materialih je 11 pt.

Aplikacije

TRKAMO NA VRATA DEDIŠČINE

Janež Novak
Novakova ulica 23
1548 Novo Mesto

Zadeva: Nadgradnja označevanja

The roughening effect lets you apply a jagged or spiked edge to objects, including lines, curves, and text. You can control the size, angle, direction, and number of the indentations whether you activate the graphics tablet stylus or apply settings to a mouse.

The roughening effect is determined either by movements of a graphics tablet stylus, by fixed settings, or by automatically applying perpendicular spikes to the line. Tilting the stylus toward and away from the tablet's surface increases and decreases the size of the spikes. If you are using a mouse, you can specify the tilt angle from 1 - 90°. You can determine the direction of the spikes by changing the angle of rotation (or bearing) of the stylus as you apply the roughening effect to an object. When you are using a mouse, you can set the bearing automatically applying perpendicular spikes to the line. Tilting the stylus toward and away from the tablet's surface increases and decreases the size of the spikes. If you are using a mouse, you can specify the tilt angle from 1 - 90°. You can determine the direction of the spikes by changing the angle of rotation (or bearing) of the stylus as you apply the roughening effect to an object. When you are using a mouse, you can set the bearing automatically applying perpendicular spikes to the line. Tilting the stylus toward and away from the tablet's surface increases and decreases the size of the spikes. If you are using a mouse, you can specify the tilt angle from 1 - 90°. You can determine the direction of the spikes by changing the angle of rotation (or bearing) of the stylus as you apply the roughening effect to an object. When you are using a mouse, you can set the bearing angle from 0 - 359°. You can also increase or decrease the number of spikes that are applied as you drag.

The roughening effect also responds to the pressure of the stylus on the tablet. The more pressure you apply, the more spikes are created in the roughened area. If you are using a mouse, you can specify values to simulate the stylus pressure.

You can also change the brush nib size.

Ljubljana, 23.2.2005

Najsdifkigi sdtfg sdcifjsgcd fjkigsdfgoiseruosikjcdjfkigsdfgsdf
asjkcdh8347384z3f94nf389fh9304f8f394fb93b4fh384nf93fh49fh39fh...

- 1 Tekstovni okvir
 - 2 Odmik od levega in desnega roba je 25 mm.
 - 3 Odmik od spodaj je 25 mm.
 - 4 Odmik od zgoraj je 70 mm.
 - 5 Ko uporabljamo naslov (komu je dopis namenjen) ga izpisujemo v Arialu 11 pt. Poštno številko ločimo z eno vrstico presledka.
 - 6 Naslov dopisa je Arial 14 pt.
 - 7 Vsebina je pisana v Arialu 11 pt. V osnovi se uporablja normalni tekst, lahko pa se uporablja tudi ležeči, krepki in krepki ležeči.
 - 8 Opcijska noga (naslov ustanove, podatki nosilca ...) je v prostoru od 5 mm do 15 mm spodnjega roba. Pisava je Helvetica Light 8 pt v logotipovi modri barvi (ko gre za predtiskano nogo) oz. Arial 7 pt v črni barvi, ko je noga del programa oz. računalniške predloge. Možna je ena ali dve vrstici. Naslov in podatki ustanove se pišejo brez kratic (naprimer telefon in ne tel.).
- Opcijsko lahko uporabimo elektronsko predlogo z vsemi naštetimi lastnostmi za pripravo obširnejših gradiv (naloga, projekt ...). V tem primeru se celotna aplikacija (tekst in logotip) izpisuje naenkrat.

Vizitka je osnovna predstavitvena aplikacija.

Tisk je štiribarvni po ostoječi barvni konstrukciji. Elektronska postavitve vizitke za tisk se nahaja na priloženem nosilcu - zgoščeniki.

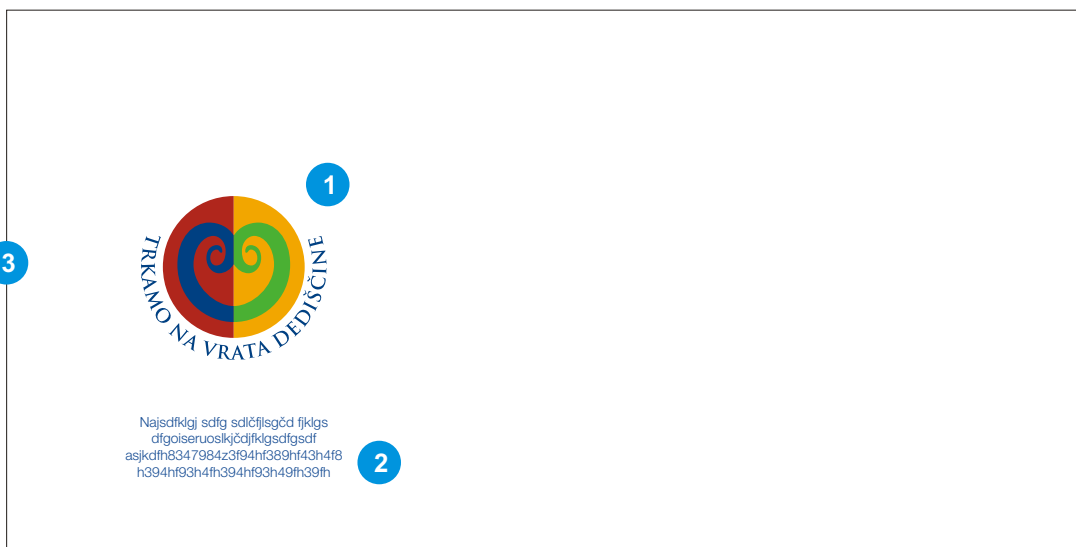
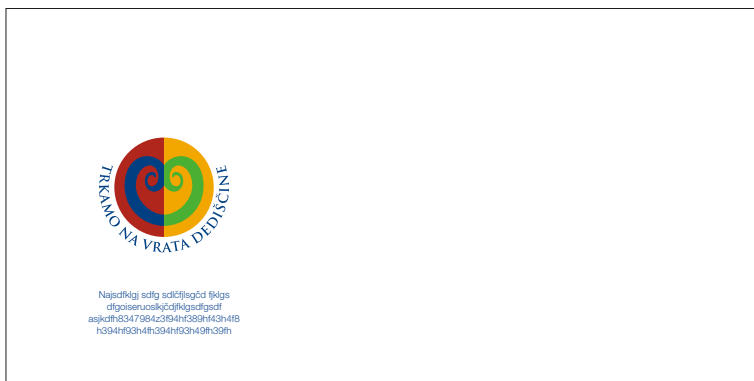
Konstrukcija elementov na vizitki: Vizitka je pokončne oblike.

- 1** Glava je logotip, pozicioniran sredinsko in od vrha roba odmaknjen 10 mm. Širina logotipa je 30 mm.

Podatki na vizitki so predtiskani. Postavitev je 45 mm od gornjega roba vizitke. Velikost pisave je 11pt za ime nosilca vizitke in 8pt za ostale podatke. Barva je modra. Podatki so postavljeni sredinsko, tipografija je Helvetica light.

- 2**
- 3** Hrbet vizitke je v modri barvi.

Vizitka je velikosti 85mm X 55 mm, papir je 300 g Business New oz. podoben (z visoko belino).

Ovojnica je osnovna aplikacija.

Tisk je štiribarvni po ostoječi barvni konstrukciji. Elektronska postavitev ovojnice za tisk se nahaja na priloženem nosilcu - zgoščeniki.

Konstrukcija elementov na ovojnici: Ovojnica je ležeče oblike.

1

Glava je logotip, pozicioniran levo 25 mm od roba ovojnice in sredinsko na višino ovojnice. Širina logotipa je 40 mm.

2

Podatki na ovojnici so predtiskani. Postavitev je 10 mm od spodnje točke logotipa. Velikost pisave je 8pt. Barva je modra. Podatki so postavljeni sredinsko, tipografija je Helvetica light.

3

Ovojnica je standardne velikosti (DL amerikanka, ...) papir z visoko belino.

Po poteh dediščine
Novakova ulica 25
1234 Novo Mesto

01

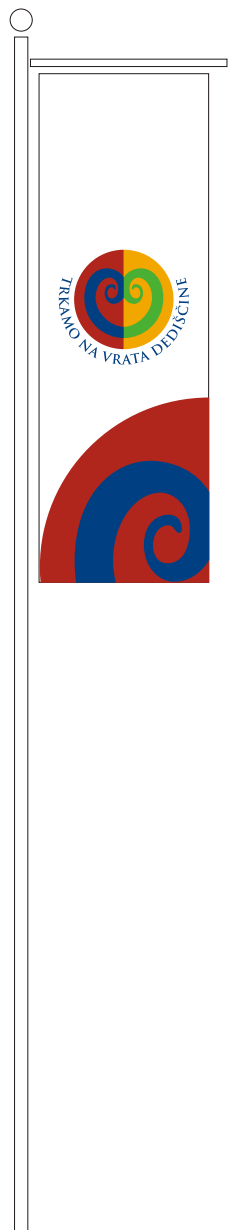
Elektronska postavitev žiga se nahaja na priloženem nosilcu - zgoščeniki.

Konstrukcija elementov na žigu:
Žig je pokončne oblike.
Velikost odtisnega prostora je 58 mm X 22 mm.

Glava je logotip, pozicioniran sredinsko. Širina logotipa je 22 mm.

Podatki na žigu. Postavitev je 25 mm od zgornje točke logotipa. Velikost pisave je od 7,5 pt do 14 pt. Podatki so postavljeni sredinsko, tipografija je Helvetica light. Vsebino logotipa se določi glede na konkretne potrebe projekta.

Žig je standardne velikosti. (Trodat printy 4913). Odtis je modre barve.

Tisk je štiribarvni po ostoječi barvni konstrukciji. Elektronska postavitev zastave za tisk se nahaja na priloženem nosilcu - zgoščeniki.

Konstrukcija elementov na zastavi:

Glava zastave je logotip, pozicioniran sredinsko in od vrha roba odmaknjen 1000 mm. Širina logotipa je 800 mm.

Oblikovni element je del področja logotipa, ki zastavi povdarja predvsem estetsko noto.

Možni sta dve izvedbi - primarna in sekundarna, ki se razlikujeta po oblikovnem elementu. Kadar ni možnosti je priporočljiva primarna izvedba

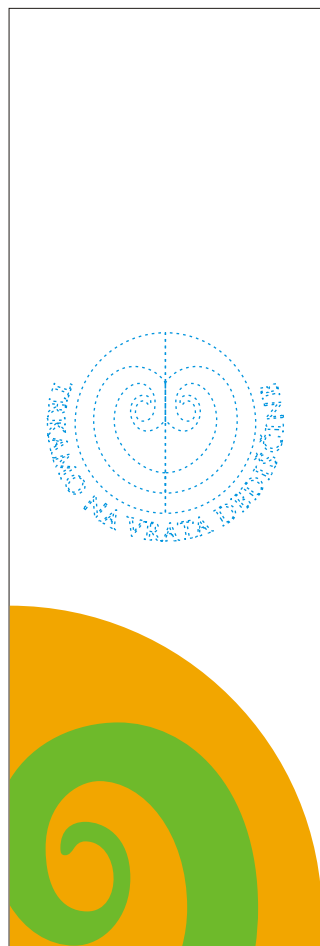
Zastava je velikosti 3000 mm x 1000 mm

Primarna izvedba

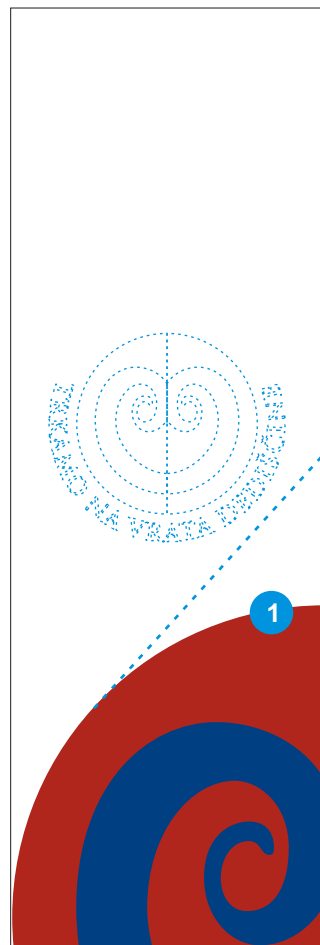
Sekundarna izvedba

Aplikacije

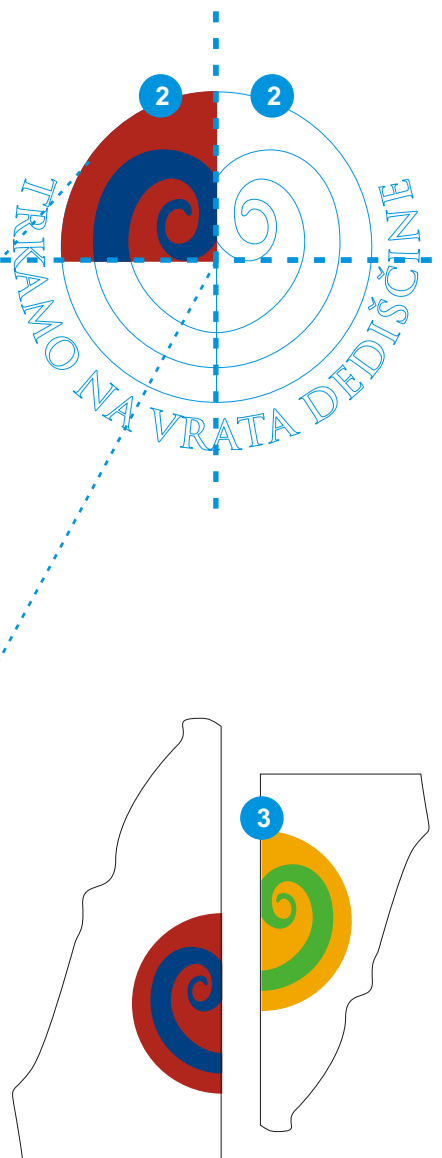
Zunanja zastava

5

4

1

Oblikovni element je četrtina slikovnega področja logotipa (glej shemo). Uporabljamo ga kot dodano področje zastavi, lahko pa tudi kot grafični element pri ostalih aplikacijah, kot naprimer pri prospektih, publikacijah, predstavitev ... Pri zastavah tvori širino in po proporcju višino zastave. Naslon je na spodnji rob zastave.

2

Uporablja se primarno leva in sekundarno desna gornja četrtina.

3

Kot oblikovni element se lahko uporablja tudi polovica slikovnega dela logotipa, vendar le na publikacijah, promocijskih materialih, transparentih, plakatih in podobno ... Pozicioniranje elementa je v "živi rob" aplikacije z najdaljšo stranico (premerom kroga).

4

Primarna izvedba

5

Sekundarna izvedba

Aplikacije

Zunanja zastava

Tisk je štiribarvni po ostoječi barvni konstrukciji. Elektronska postavitev namizne zastave za tisk se nahaja na priloženem nosilcu - zgoščeniki.

Konstrukcija elementov na namizni zastavi:

- 1 Glava namizne zastavice je logotip, pozicioniran sredinsko in od vrha roba odmaknjen 100 mm. Širina logotipa je 80 mm.
- 2 Oblikovni element je del področja logotipa, ki zastavi da predvsem estetsko in komunikacijsko noto.

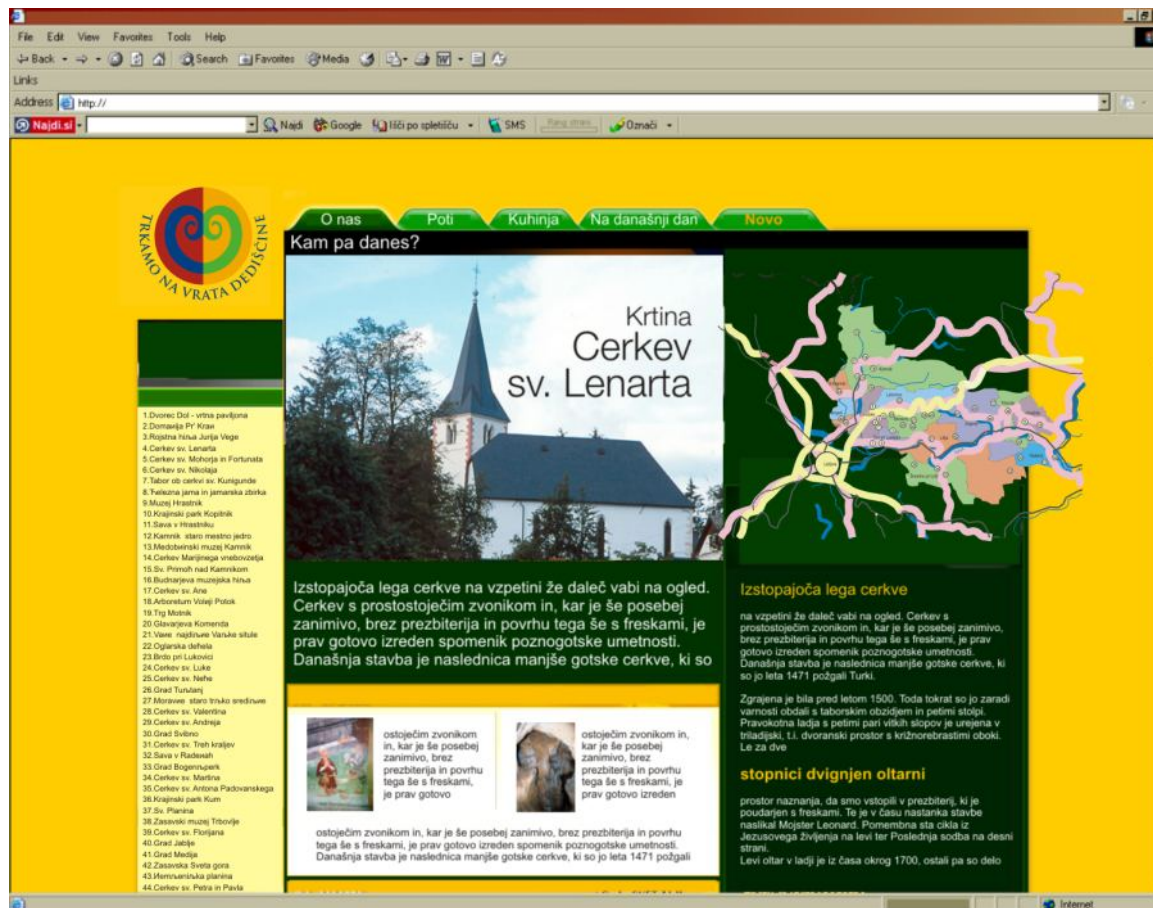
Možni sta dve izvedbi - primarna in sekundarna, ki se razlikujeta po oblikovnem elementu. Kadar ni možnosti, je priporočljiva primarna izvedba.

- 3 Namizna zastavca je velikosti 300mm x 100mm
- 4 Primarna izvedba
- 5 Sekundarna izvedba

Aplikacije

Namizna zastavica

Primer oblikovne rešitve spletne strani

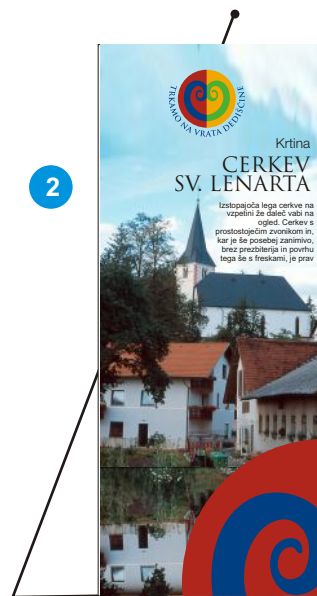
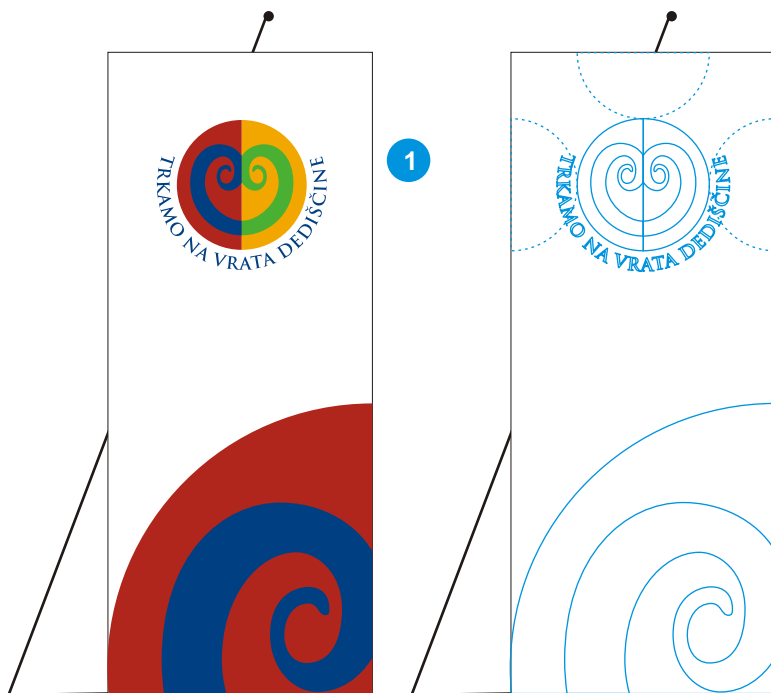
● Spletna stran se oblikuje po kriterijih za izdelavo spletne strani. Zaradi tega se oblikovno postavlja kot samostojen projekt.

Komunikacijska prednost dobrih spletnih strani je v jasnosti in hitrosti ter logičnih povezavah. Prikazan primer oblikovne rešitve prikazuje razdelitev spletnega področja in oblikovalsko zasnovo.

Konkretna realizacija in oblikovni splet pa bodo odvisni od pravih vsebin in strukture.

Aplikacije

Spletna stran

Predstavitveni materiali nam služijo kot samostojni materiali ob priložnostih promocije, konferenc za novinarje, razstav, sejmov ipd.

Oblikovalska zasnova predlaganih materialov sledi oblikovni konsistenci celostne grafične podobe.

- 1 Samostoječi plakat v osnovni korporativni izvedbi in shema oblikovne postavitve
- 2 Samostoječi plakat v produktni izvedbi
- 3 Namizni "totem"
- 4 Predstavitveni letak

Izdelava (konstrukcijsko) priponke je domena izdelovalca. Prav tako končna velikost priponke.

- 1 Osnovno pravilo je, da se pri apliciranju logotipa uporabi enak prostor med tekstovnim delom logotipa in obodom priponke, kot je med tekstovnim in slikovnim delom (brez strešič šumnikov).

Označevanje

Sistem označevanja/obvestilna signalizacija

Sistem označevanja opredeljuje vizualno obliko vsebine in konstrukcijske rešitve za nosilce označevanja oziroma obveščanja.

Sistem tabel delimo na tri glavne sklope:

1. usmerjevalna tabla
2. označevalna tabla
3. pojasnevalna tabla

Predstavljene rešitve v največji možni meri upoštevajo

naravne možnosti postavitve omenjenega sistema na izbranih lokacijah. Kljub vsemu pa bodo gotovo potrebne modifikacije in prilagoditve na specifičnih lokacijah. V tem primeru se držimo danih smernic v največji možni meri in upoštevamo tudi dane okoliščine.

Zasnova sistema označevanja naravne in kulturne dediščine ter ostale ponujene rešitve v

projektu Trkamo na vrata dediščine in umestitev sistema označevanja v prostor natančno opredeljujeta:

1. Strokovne osnove za izdelavo pravilnika za uporabo celostne grafične podobe ter označevalnega sistema in njegove umestitve v prostor
2. Pravilnik o označevanju naravne in kulturne dediščine ter ostale ponudbe v projektu Trkamo na vrata dediščine

Materiali za table

Izvedbeni in oblikovni predlog rešitev za sistem označevanja temelji na grafičnih (tiskovnih) in konstrukcijskih (materiali) izvedbenih možnostih.

Grafična izvedba:

- digitalni tisk na vodooporni vnil z UV obstojnimi pigmentnimi barvami (600 dpi), plastificiran z antigrafiti 5-letno folijo (sijaj)
- sitotiskarska tehnika z UV obstojnimi barvami za kovino in plastiko

Konstrukcijska izvedba tabel oziroma podlage:

- 3 mm Dibond (oz. soroden material po karakteristikah)
- 2 mm eloksiran aluminij (mat srebrna)
- 5 mm Forex (oz. soroden material po karakteristikah)
- 10 mm Forex (oz. soroden material po karakteristikah)
- 5 mm akrilna plošča
- 10 mm akrilna plošča

Tisk

Če tehnična izvedba ne dopušča prostostoječe forme na podlago (prozoren vnil - podlaga table se vidi povsod, kjer ni potiskana), potem pri tisku na bel vnil dodamo 5% sivo podlago). Optično je učinek podoben kot direkten odtis na eloksirano podlago.

Nosilci tabel (konstrukcije, postavitve)

Podrobnejše informacije o konstrukcijah, montaži in nosilcih tabel so ob konkretnih predstavljenih rešitvah v nadaljevanju priročnika.

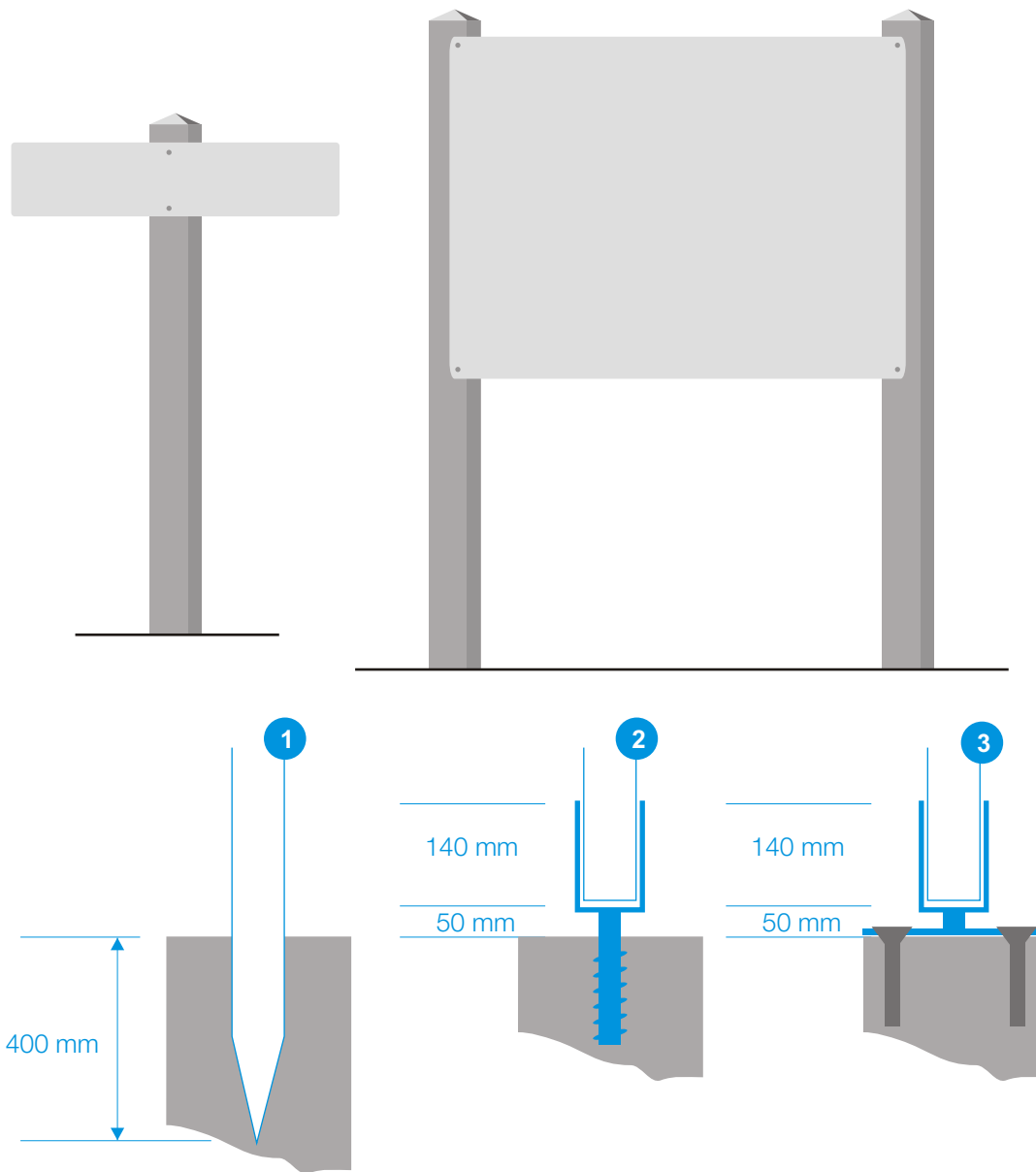
Na splošno velja, da so table pritrjene na lesenih nosilcih. Nosilci za označevalne in pojasnjevalne table so izdelani iz srednje odpornih in trajnih vrst lesa, npr.: smreka, bor ..., ki se ohranijo od 4 do 8 let.

Ta življenjska doba je tudi pri večjih klimatskih obremenitvah enaka ali večja od obstojnosti samih tabel. Lesene nosilce dodatno ščitimo z osnovnimi zaščitnimi premazi (impregnacija, UV zaščita, ...) Barva premaza je siva (primer Sikkens - Cetol Novatech 013).

Pojasnjevalne table se na lesene nosilce pritrdijo tako, da se med lesenim nosilcem in tablo vstavi gumijasto podložko

premera 20 mm, s čimer se omogoči prostejše medsebojno vplivanje (raztezanje in krčenje) različnih materialov (npr.: les, aluminij).

Montažo konstrukcij je potrebno odgovorno uskladiti z lokalno skupnostjo oz. lastnikom lokacije, pristojnim zavodom za kulturno in naravno dediščino in z naravnimi možnostmi konkretne lokacije.

Prostostoječe table so pritrjene na lesenih nosilcih - stebriščih, dimenzij 90 mm X 90 mm, različnih višin. Masivno stebrišče daje tudi izgled stabilnosti. Stebrišče je v glavi ošiljeno pod kotom 30 stopinj.

Montaža stebrišča je možna:

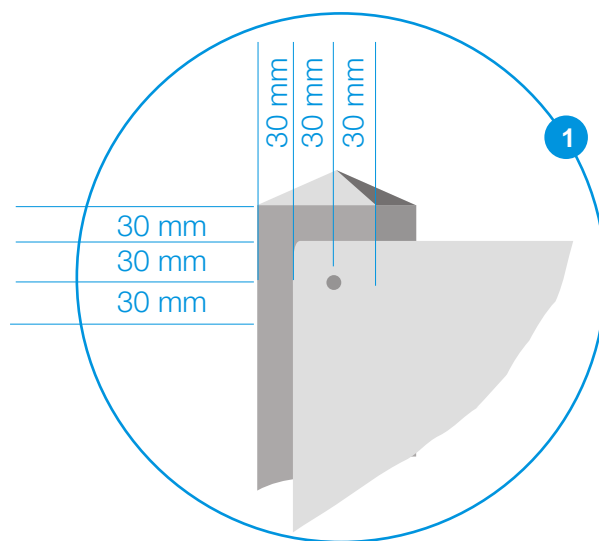
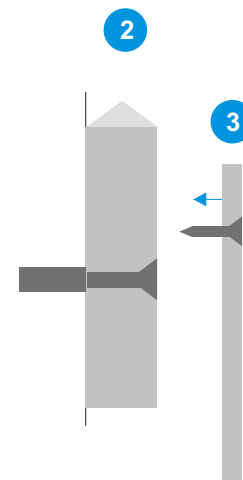
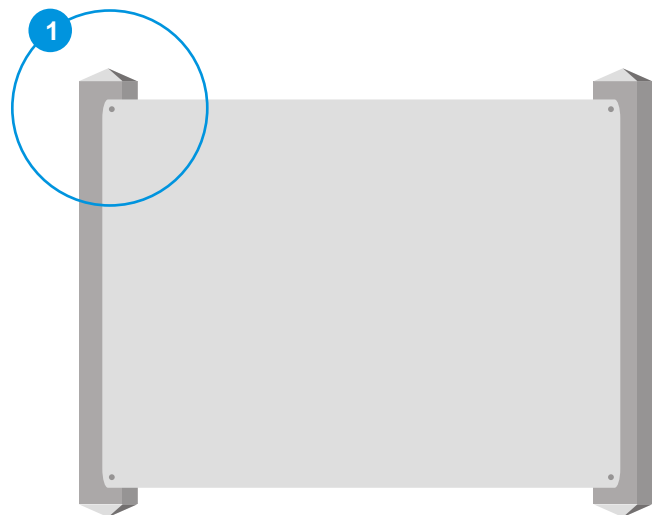
- 1 a) vkopavanje
Predvsem v mehkejši teren (zemlja). Pri višini stebra upoštevamo, da je stebrišče vkopano najmanj 400 mm.
- 2 b) montaža v betonski temelj
Če teren ne zagotavlja primerne stabilnosti si pomagamo z izkopom in temeljenjem. Temeljimo z betonom M30, v katerega vstavimo kovinski profil, ki nam kasneje omogoča lažjo montažo oz. zamenjavo dotrajane konstrukcije.

- 3 c) vijachenje
Če so tla betonska, kamnita ali asfaltna (oz. podobno), si pomagamo z vijachenjem v tla.

Table pritrdimo na lesene stebre z vijachenjem. Uporabljamo vijake 45 mm z vgreznjeno glavo premera 4 mm (po vijachenju je glava vijaka v nivoju površine table). Po vijachenju vijake pokrijemo (maskiramo) s sivimi plastičnimi kopicami.

Označevanje

Nosilci - stebrišče 1

Montaža table na zid ali drugo podobno oporo izvedemo z leseno podkonstrukcijo (smreka, siva barva).

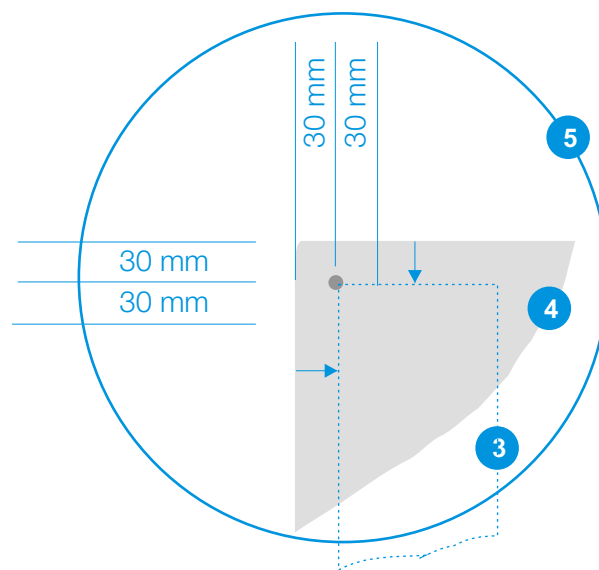
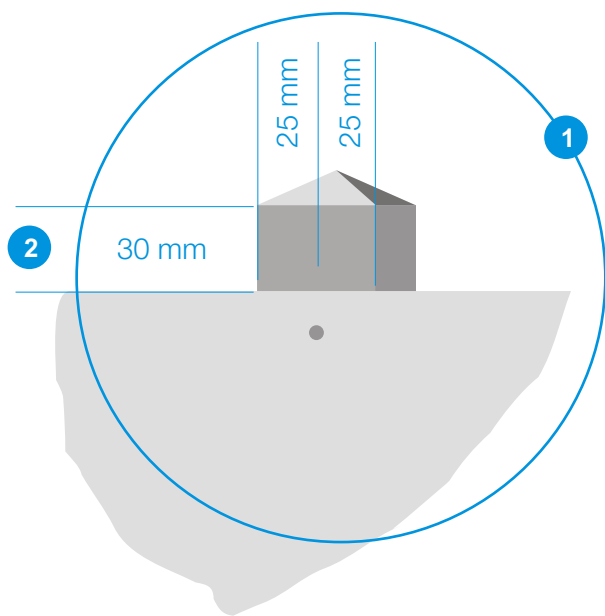
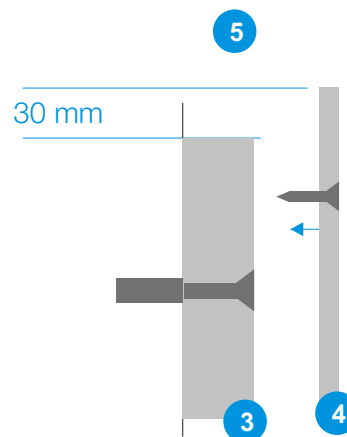
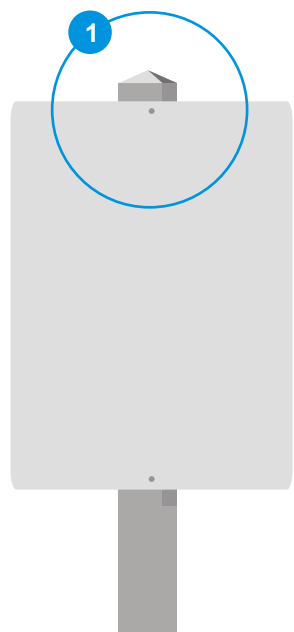
Širina stebra je 90 mm, debelina 40 mm, višina pa je prilagojena višini table.

Stebrišče je v glavi ošiljeno pod kotom 30 stopinj.

Montaža stebrišča je možna z vijačenjem. Podkonstrukcijo pritrdimo na zid z zidnimi vijaki.

Table pritrdimo na leseno podkonstrukcijo z vijačenjem. Uporabljamo vijake 45 mm z vgreznjeno glavo premera 4 mm (po vijačenju je glava vijaka v nivoju površine table). Po vijačenju vijake pokrijemo (maskiramo) s sivimi plastičnimi kopicami.

- 1 Vijačimo 30 mm od roba.
- 2 Lesena podkonstrukcija
- 3 Tabla

Če lokacija ne prenese tujih elementov in ne dopušča dvojnega masivnega nosilca, ker bi bil poseg v prostor z njim prevelik, je potrebno konstrukcijski poseg zmanjšati.

Ponuja se rešitev lahkotnejšega (manj vidnega) nosilca.

1 Stebrišče in podkonstrukcije

Dovoljene mere stebrišča in podkonstrukcije so tudi 50 mm širine in 40 mm debeline, različnih višin. Pri montaži na stebrišče je možna uporaba tudi enega nosilca (stebra).

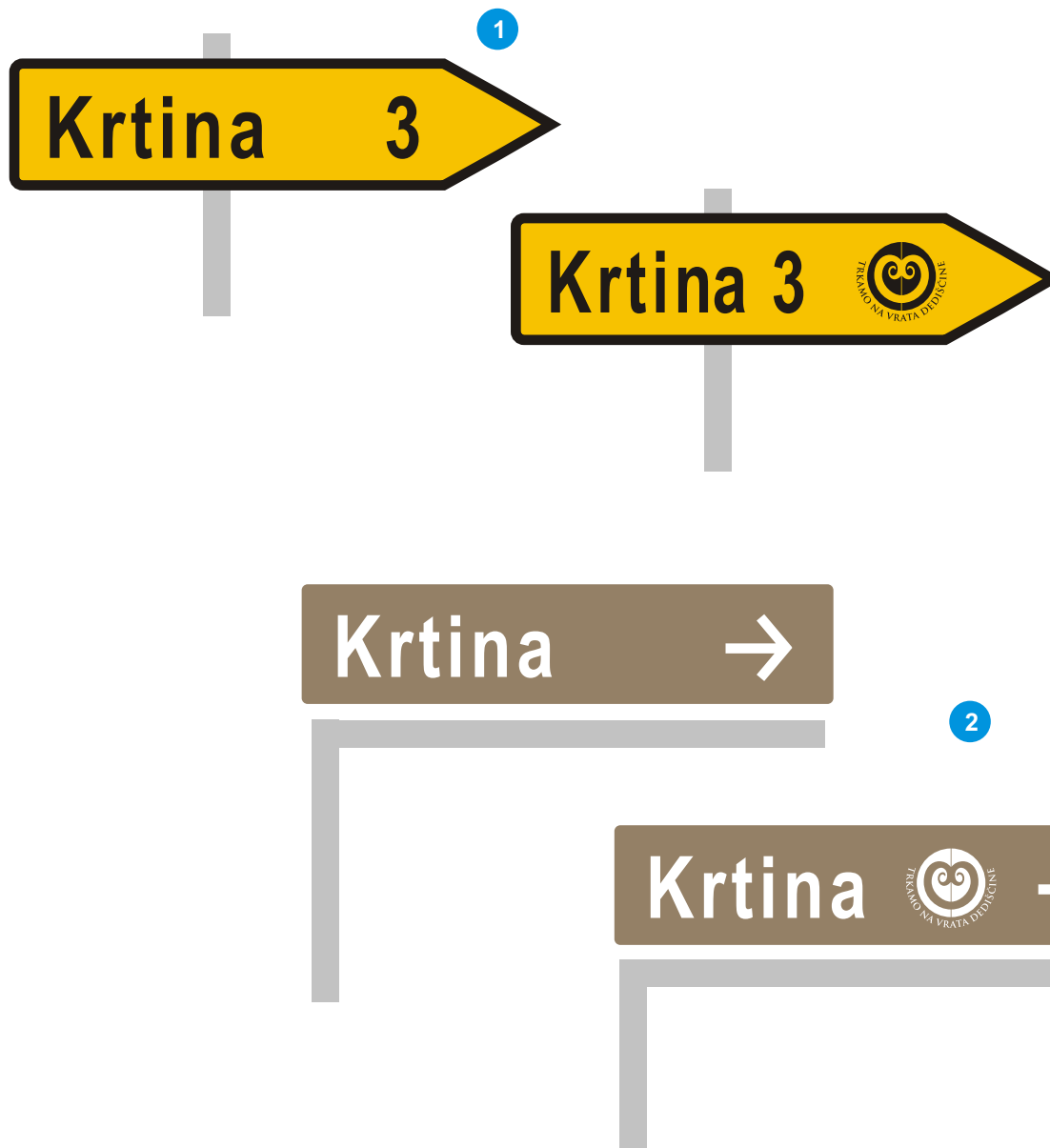
Pri tej montaži se vsi parametri (barva stebra, ošiljenost ...) ohranijo, tabla pa se montira sredinsko na nosilec 30 mm pod vrhom nosilca.

2 Vijačimo 30 mm od roba.

3 Lesena podkonstrukcija

4 Tabla

5 Opcijsko je možno podkonstrukcijo skriti oz. umakniti pod tabla. V tem primeru višino podkonstrukcije zmanjšamo za 30 mm glede na višino in jo 30 mm od roba table umaknemo v notranjost pod tabla.

Celostna podoba je sestavni del strokovnih podlag in pravilnika o označevanju naravne in kulturne dediščine ter ostale turistične ponudbe v projektu Trkamo na vrata dediščine.

Usmerjevalne table so podrejene dvema osnovnima principoma:

- 1 - javna cestna signalizacija - označevanje (Pravilnik o prometni signalizaciji in prometni opremi na javnih cestah - UL RS, št. 46, 31. maja 2000, str. 6371-6442),
- 2 - lokalni pravilniki o označevanju, lokalni sistemi označevanja, lokalni odloki o občinskih cestah.

Večina krajev ima definiran sistem označevanja iz pravil javnega cestnega sistema signalizacije - označevanja. Omenjeni sistem ima že vnaprej definirane cestne table v pravokotni obliki, kovinska alu konstrukcija, praviloma v rumeni barvi. Prav tako ima sistem definirano tipografijo v črni barvi.

Lokalni sistem označevanja je oblika urejenega označevanja, ki ga opredeljujejo lokalna pravila. V večini so dopolnitve sistemu možne v obliki dodanega logotipa na omenjeni označitvi, vendar praviloma v predhodnem dogovoru z lokalnimi pristojnimi oblastmi.

Če ni drugače definirano, se izbere eno izmed možnih oblik označitve kraja.

V primeru, da imamo možnost izdelave usmerjevalne table, poskušamo upoštevati koncept že izdelanih in postavljenih lokalnih usmerjevalnih tabel. Konkretno to pomeni, da ne bomo rušili splošnega koncepta v smislu velikosti in materialov, ampak se bomo obstoječemu skušali približati.

V primeru, da takšnega koncepta ni, upoštevamo naslednje predloge:

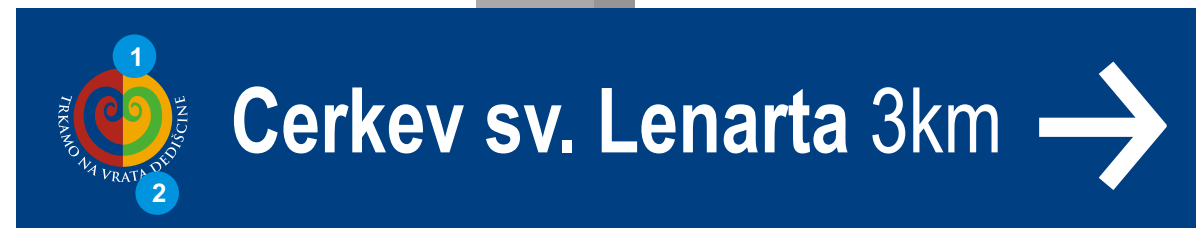
Prostostoječe table so pritrjene na lesenih nosilcih - stebriščih, dimenzij 90 mm X 90 mm ali 50 mm X 40 mm, različnih višin. Steber izberemo glede na velikost in konkretno lokacijo table. Masivnejše stebrišče daje tudi izgled stabilnosti. Stebrišče je v glavi ošiljeno pod kotom 30 stopinj.

1. rešitev usmerjevalnih tabel glede na velikost table:

- a) 150 mm X 800 mm
- b) 200 mm X 200 mm
- c) 500 mm X 90 mm
- d) 63 mm X 350 mm

2. Konstrukcijska rešitev table.

Konstrukcijska rešitev table je v obliki izbire materiala za podlago in tiska, opredeljenega na strani 28. Stebrišče table je

3. Grafična rešitev

Usmerjevalna tabla nosi naslov iz seznama lokacij, ki se ponujajo v projektu Trkamo na vrata dediščine. Tipografija je Arial Narrow v beli barvi. Velikost tipografije prilagajamo velikosti table. Krepko za ime lokacije oz. ponudbe in normalna tipografija za dolžinsko označitev. Tabla je modre barve (modra iz logotipa). Material je 3 mm Dibond oz. podobni materiali, ki so omenjeni na strani 28.

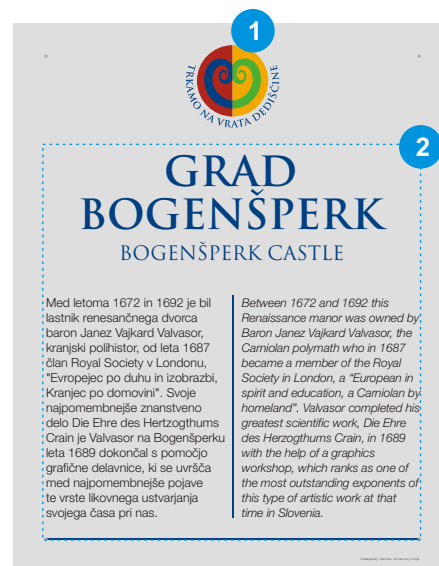
1 Na usmerjevalni tabli je logotip postavljen levo pri vseh tablah, razen pri smeri puščice v levo, kjer je logotip na desni strani table. Pri tabli 200 mm X 200 mm je postavljen sredinsko. Velikost - širina logotipa glede na velikost table je:

- a) 150 mm X 800 mm - 90 mm
- b) 200 mm X 200 mm - 45 mm
- c) 500 mm X 90 mm - 50 mm
- d) 63 mm X 350 mm - 40 mm

2 Ker je logotip položen na modro barvo, uporabimo belo barvo za tekstualni del logotipa.

3 Puščica

Oblika piktograma - puščice se nahaja na priloženi zgoščenki. Je v beli barvi in je pozicijsko desno - razen pri smeri v levo. Puščico je možno obračati v 8 osnovnih smeri - vertikalno, horizontalno in pod kotom 45 stopinj.

Označevalna tabla je informativna tabla, ki se lokacijsko nahaja neposredno ob ali na objektu, ki ga označuje. Prvenstveno služi za imenovanje in vizualno označitev objekta.

Označevalna tabla a) je v končni velikosti 400 mm širina x 500 mm višina in je pokončna. Pokončnost table izvira iz racionalne porabe prostora.

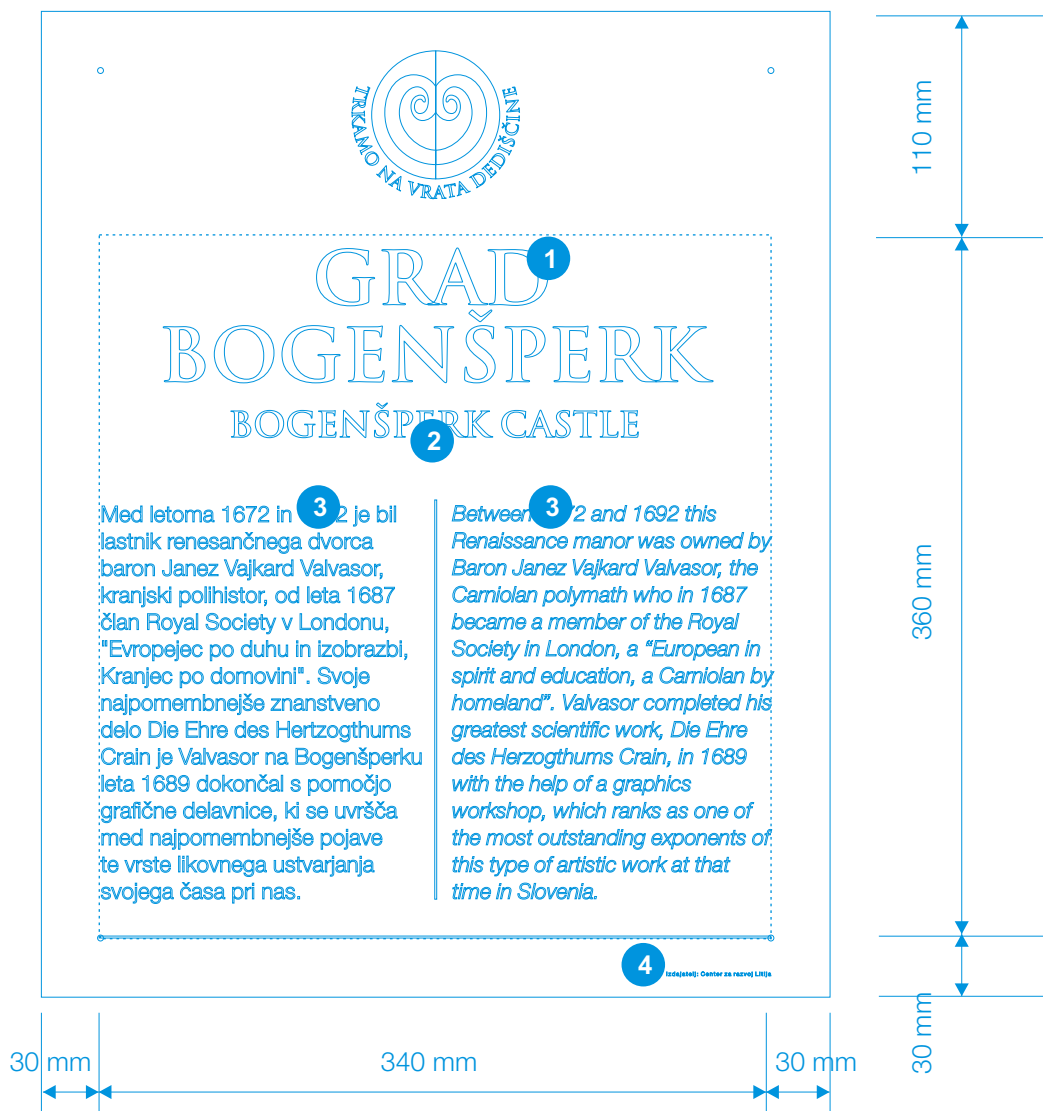
Oblikovna zasnova table je naslednja:

- 1 Na tabli je definirana pozicija logotipa premera 85 mm, poravnana sredinsko glede na širino plošče. Od zgornjega roba plošče je odmaknjen 20 mm.
- 2 Vsebinski okvir je od levega in desnega roba plošče odmaknjen 30 mm. Enako 30 mm tudi od spodnjega roba.

Velikost vsebinskega okvira je 340 mm X 360 mm. Znotraj okvira je vsebina: Ime kraja, ime označene dediščine, kratak opis (400 znakov plus minus 50 znakov) v slovenskem jeziku na levi strani in enako v angleškem jeziku na desni.

Označevanje

Označevalna tabla 1

1 Ime označene dediščine

Trajan Bold 105 pt (glede na dolžino besed, se lahko velikost manjša - lahko tudi večja do 130 pt). Modra barva. Postavitev sredinska na tablo in 110 mm od zgornjega roba table. Možna je ena ali dve vrstici.

2 Ime kraja

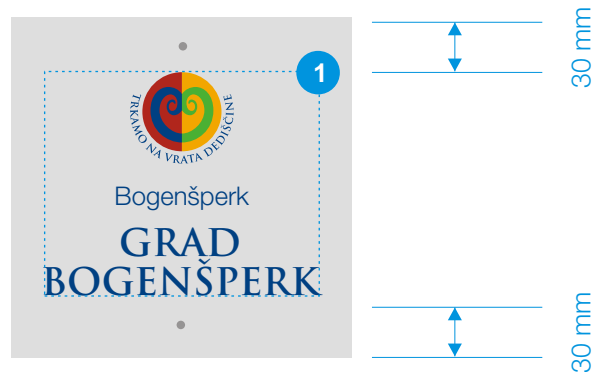
Trajan Bold 50 pt (glede na dolžino besed, se lahko velikost manjša). Modra barva. Postavitev sredinska na tablo in 210 mm od zgornjega roba table. Možna je ena vrstica.

3 Opis označene dediščine / ponudbe.

Helvetica Light 30 pt v črni barvi, levo naslonilo. Normalna postavitev za slovenski jezik in ležča za angleški jezik. Širina tekstovnega bloka je 165 mm in je v slovenski verziji naslonjen levo 30 mm od roba table, v angleški pa desno - 30 mm od roba table. Tekstovna bloka sta visoka 200 mm in od zgornjega roba plošče odmaknjena 245 mm. Na sredini ju ločuje modra črta visoka 200 mm in široka 1 mm.

4 Noga (opcijsko)

Vsebinski okvir se konča z modro črto širine 340 mm in višine 1 mm. Pod črto je naslov za informacije. Če je samo spletni - Trajan Bold, črne barve, sredinsko 17 pt. Če podrobnejše informacije - Helvetica Light - 10 pt - do dve vrstici, desno naslonilo. Znaki razmaknjeni 95 %.

Označevalna tabla b) je v končni velikosti 200 mm X 200 mm.

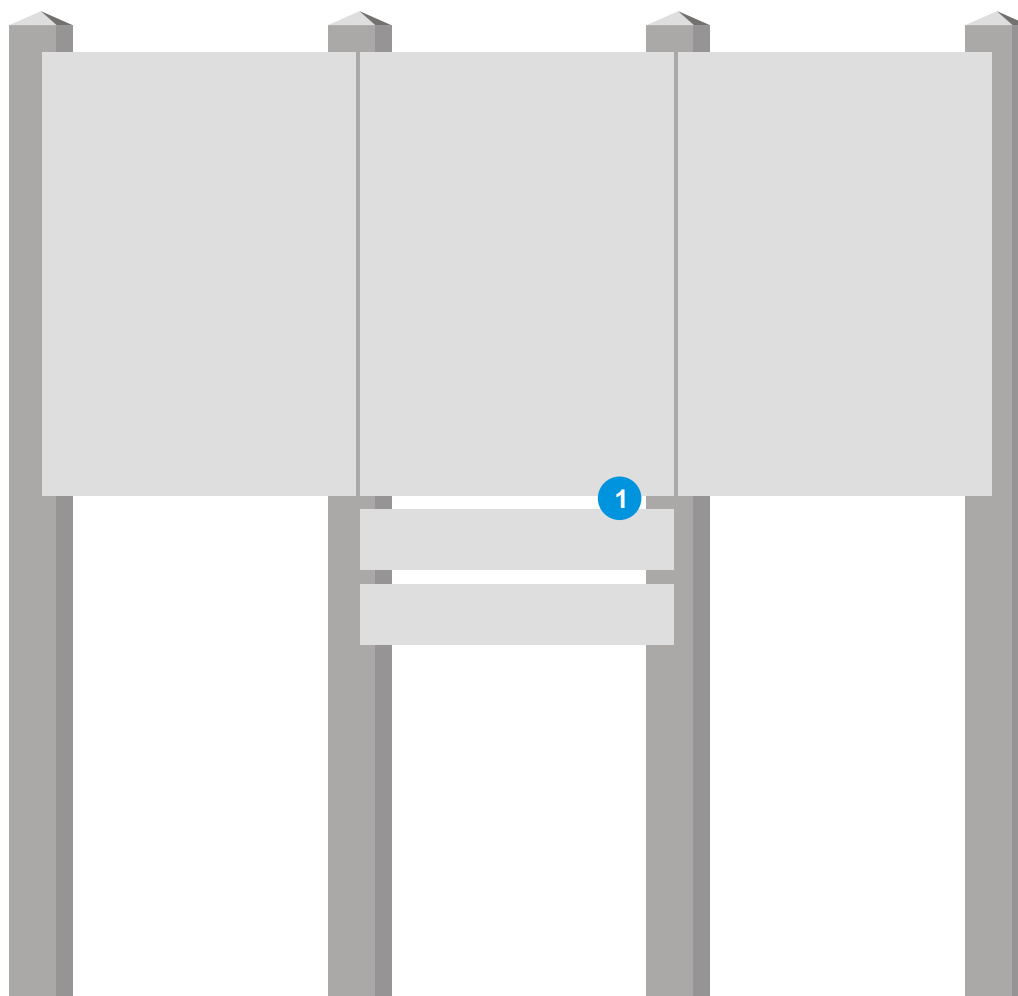
Oblikovna zasnova table je naslednja:

Na tabli je definirana pozicija logotipa širine 60 mm, poravnana sredinsko glede na širino plošče. Od zgornjega roba plošče je odmaknjen 30 mm.

Vsebinski okvir je od levega in desnega roba plošče odmaknjen 20 mm ter 30 mm od spodnjega roba.

Znotraj okvira je vsebina v modri barvi: ime kraja - Helvetica Light 43 pt, ime označene dediščine - Trajan 60 pt. Velikosti je možno prilagajati glede na konkretna imena.

Steber table je 50 mm X 40 mm različnih višin, v sivi barvi z ošiljeno glavo. Montaža table je 30 mm pod zgornjim robom stebra.

Pojasnjevalna tabla ima vlogo informativne table s podrobno vsebino, ki med drugim grafično opredeljuje lokacijo in sistem projekta dediščine.

1 Pojasnevalna tabla a)

Tabla je v končni velikosti 500 mm širine x 850 mm višine in je pokončna. Možno jo je sestaviti v sistem več velikostno enakih tabel. Možno je tudi dodajanje dodatnih informativnih tablic v velikosti 90 mm višine in 500 mm širine - 30 mm pod osnovno tablo. Sistem definiramo glede na potrebe na konkretni lokaciji oz. ponudbi. Osnovno stebrišče je 90 mm X 90 mm v sivi barvi različnih velikosti (vendar v sistemu enakih po zgornji horizontalni liniji).

TRKAMO NA VRATA DEDIŠČINE

KNOCKING ON THE DOOR OF HERITAGE

Trkamo na vrata dediščine. Vabimo vas na popotovanje po poteh dediščine dela Savske ravnin in Posavskega hribovja. Štirinajst naravnih in kulturnih znamenitosti in ostale turistične storitve na poti vam omogočajo daljše bivanje v tem prostoru. Poiščite svoje naravne vrednote, prijazna naselja, ekološko pomembna območja in izjemno kulturno krajino ter etnološko, stavbno, memorialno in nasebinsko dediščino pa tudi dejavnosti domače obrti in prireditve ter ugodne prometne povezave. Vse to smo povezali z obstoječo turistično ponudbo tega območja. Naravne in kulturne znamenitosti so rdeča nit, ki vas vodi na tem popotovanju. Seznam ponujenih možnosti je mreža za vaši lastni potovalni načrt.

We are knocking on the door of heritage. We invite you on a journey through the heritage trails along part of the Sava plain and Posavje hills. A total of 44 natural and cultural features, and all other visitor services along the way, will encourage you to stay in this area for some time. We have searched out the natural treasures, friendly villages, ecologically important zones and the exceptional cultural landscape as well as the archaeological, architectural, memorial and settlement heritage, along with local crafts and events, plus the best transport connections. We have linked all of this to the existing tourism services in this area. The natural and cultural features are the common thread guiding you on this journey. The list of possibilities on offer can serve as a blueprint for your own travel plan.

Savsko ravan in Posavsko hribovje zaznamuje največja slovenska reka Sava. Savska ravan leži v zgornjem, Posavsko hribovje pa v srednjem porečju Save. Sava preči različne naravno-geografske regije, vendar se s tekočjo vodo z dobre polovice slovenskega ozemlja in opravi od izvira na skrajnem severozahodu Slovenije skozi Zasavje do hrvaške meje 221 km dolgo pot.

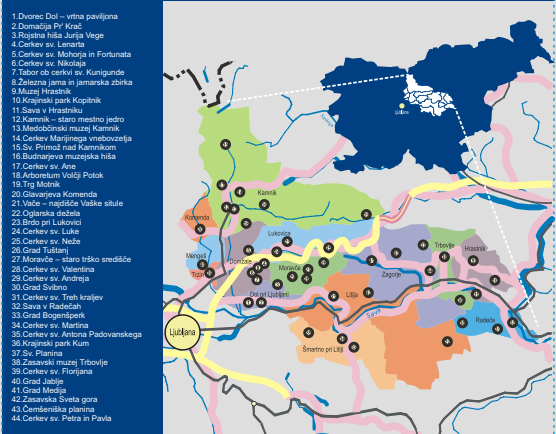
The Sava plain and Posavje hills are characterised by Slovenia's biggest river, the Sava. The plain lies in the upper reaches and the Posavje hills in the central reaches of the Sava basin. The river itself traverses various natural and geographical regions, with water flowing into the Sava from more than half of Slovenia's territory - from its source in the extreme north-west of Slovenia through the Zasavje region and on to Croatia it journeys 221 km.

Med Savo na jugu in gričevnatim svetom ob vznožju Kamniško-Savinjskih Alp na severu se ob Kamniški Bistrici in njenih pritokih šir Kamniško-bistriška ravan. To je svet, odkoder se v notranjem Posavskem hribovju zajedajo Črni graban in Moravska dolina, ob njem na severu Tuhijska dolina, proti jugu pa se odpira Ljubljansko barje. Območje je izrazito prehodno. V Posavskem hribovju pa je reka Sava oblikovala najpomembnejšo slovensko sotesko, ki kaže povsem drugačno pokrajnisko podobo kot Savska ravan.

Between the Sava in the south and the hilly terrain in the foothills of the Kamniško-Savinjske Alps in the north, along the Kamniška Bistrica river and its tributaries stretches out the Kamniško Bistrica plain. This is a landscape from which the valleys of Črni graban and Moravska dolina cut into the Posavje hills, with the Tuhijska dolina valley on the north side, and the wetland of the Ljubljansko barje opens up to the south. The whole area is very accessible. But in the Posavje hills the Sava has formed the mightiest of Slovenia's gorges, which presents an entirely different landscape from that of the Sava plain.

Trkamo na vrata dediščine. Kako prijazen čudež, ko hodiš in potuješ in zideš na sled svojih dedov.

We are knocking on the door of heritage. What a pleasant surprise to walk and travel and lose oneself on the trail of one's ancestors.

Podrobnejše informacije o turistični ponudbi: Stran na spletni strani: <http://www.trkamo.si> | P: +386 (0)51 231 231 | E: info@trkamo.si | A: Javna agencija, Dole 16, 1023 Dole pri Ljubljani, SI-1000 Ljubljana | P: +386 (0)51 231 231 | E: info@trkamo.si | A: Javna agencija, Dole 16, 1023 Dole pri Ljubljani, SI-1000 Ljubljana

Oblikovna zasnova tabel je naslednja:

Tip table 1

Na tabli je definirana pozicija logotipa premera 125 mm, poravnana desno zgoraj glede na vsebinski okvir plošče. Od zgornjega roba plošče je odmaknjen 30 mm.

1 Vsebinski okvir je od levega in desnega roba plošče odmaknjen 30 mm. Enako 30 mm tudi od spodnjega in zgornjega roba.

Vsebina splošne table je splošna predstavitev projekta. Zaokrožuje ga zemljevid projekta z legendo.

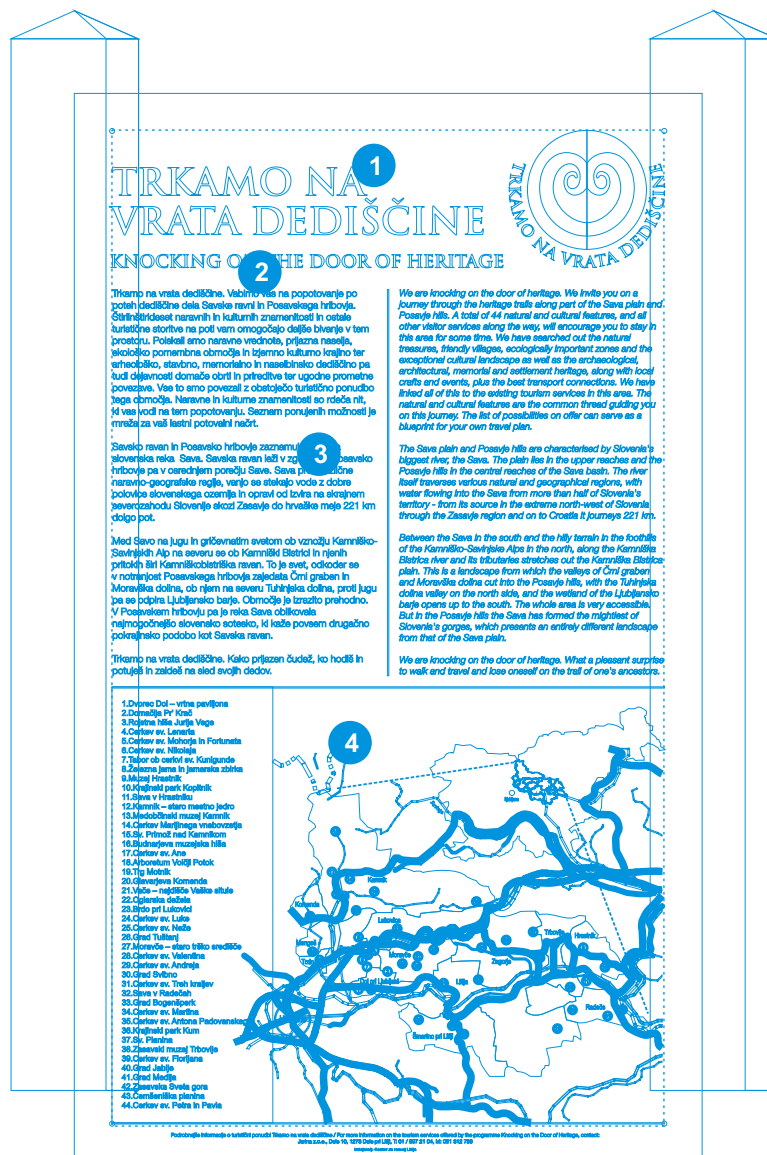
Natančen postavitveni in izvedbeni elektronski način je na priloženi zgoščenci v merilu 1:1.

2 Informacije

Na dnu vsebinskega okvira - sredinsko v polju med spodnjim robom plošče in spodnjim robom vsebinskega okvira. Osnovne informacije so velikosti 12 pt, ime izdajatelja je 8 pt. Oboje Helvetica Light v črni barvi.

Označevanje

Pojasnjevalna tabla 2

1 Ime projekta

Trajan Bold 100 pt (glede na dolžino besed, se lahko velikost manjša - lahko tudi večja do 130 pt). Modra barva. Postavitev levo na tablo (30 mm od roba), 55 mm od zgornjega roba table in maksimalne širine 380 mm. Možna je ena ali dve vrstici.

2 Ime projekta v angleškem jeziku je v Trajan Bold 40 pt, modre barve, 125 mm

3 Opis označene dediščine

Helvetica Light 22 pt v črni barvi, levo naslonilo. Normalna postavitev za slovenski jezik in ležeča za angleški jezik. Širina tekstovnega bloka je 220 mm in je v slovenski verziji naslonjen levo 30 mm od roba table, v angleški pa levo 260 mm od roba table. Tekstovna bloka sta visoka 310 mm in od zgornjega roba plošče odmaknjena 150 mm.

4 Zemljevid

Zemljevid in legenda sta v spodnjem delu vsebinskega okvira - 318 mm od zgornjega roba plošče in 30 mm od spodnjega. Na zgornji in spodnji strani je črta modre barve debeline 1 mm. Legenda je na modri podlagi v belih črkah Arial 18 pt. Zemljevid z legendo in označenimi točkami je v elektronski obliki na zgoščenki in pripravljen za enostavno apliciranje.

Označevanje

Pojasnjevalna tabla 3

1 TRKAMO NA VRATA DEDIŠČINE

Trkamo na vrata dediščine. Vabimo vas na popotovanje po poteh dediščine dela Savske ravni in Posavskega hribovja. Trinindeset naravnih in kulturnih znamenitosti in ostale turisti ne storitve na poti vam omogoajo dalje bivanje v tem prostoru. Poiskali smo naravne vrednote, prijazna naselja, ekološko pomembna območja in izjemno kulturno krajino ter arheološko, stavbno, memorialno in naselbinsko dediščino pa tudi dejavnosti doma e obrti in prireditve ter ugodne prometne povezave. Vse to smo povezali z obstoječo turistično ponudbo tega območja. Naravne in kulturne znamenitosti so rdeča nit, ki vas vodi na tem popotovanju.

Trkamo na vrata dediščine. Vabimo vas na popotovanje po poteh dediščine dela Savske ravni in Posavskega hribovja. Trinindeset naravnih in kulturnih znamenitosti in ostale turisti ne storitve na poti vam omogoajo dalje bivanje v tem prostoru. Poiskali smo naravne vrednote, prijazna naselja, ekološko pomembna območja in izjemno kulturno krajino ter arheološko, stavbno, memorialno in naselbinsko dediščino pa tudi dejavnosti doma e obrti in prireditve ter ugodne prometne povezave. Vse to smo povezali z obstoječo turistično ponudbo tega območja. Naravne in kulturne znamenitosti so rdeča nit, ki vas vodi na tem popotovanju.

Seznam ponujenih trinindesetih mostov je mreža za va lastni potovalni na rt. Savsko ravan in Posavsko hribovje zaznamuje največja slovenska reka Sava. Savska ravan leži v zgornjem Posavskem hribovju pa v osrednjem porečju Save. Sava preide različen naravno-geografske regije, vanjo se stekajo vode z dobre polovice slovenskega ozemlja in opravi od izvira na skrajnem severozahodu Slovenije skozi Zasavje do hrvaške meje 221 km dolgo pot. Med Savo na jugu in grievnatim svetom ob vznožju Kamniško-Savinjskih Alp na severu se ob Kamniški Bistrici in njenih pritokih iri Kamniški Kobisti ka ravan. To je svet, odkoder se v notranjost Posavskega hribovja zajedata rni Graben in Morava ka dolina, ob njem na severu Tuhijska dolina, proti jugu pa se odpirajo Ljubljansko barje.

V Posavskem hribovju je reka Sava oblikovala najmočnejšo slovensko sotesko. Ob njej in po njej je potekala stara trgovska pot med Panonsko ni ino in Jadranskim morjem... Trkamo na vrata dediščine. Kako prijazen udeležnik, ko hodi in potuje in zaide na sled svojih dedov.

Podrobnejše informacije o turistični ponudbi Trkamo na vrata dediščine: Jarina z.o.o., Dole 10, 1273 Dole pri Litiji, tel. 01 / 897 21 04, 051 / 312 739

Podrobnejše informacije o turistični ponudbi Trkamo na vrata dediščine: Jarina z.o.o., Dole 10, 1273 Dole pri Litiji, tel. 01 / 897 21 04, 051 / 312 739

Oblikovna zasnova tabel je naslednja:

Tip table 2

Na tabli je definirana pozicija logotipa premera 85 mm, poravnana desno glede na širino plošče. Od zgornjega roba plošče je odmaknjen 20 mm.

Vsebinski okvir je od levega in desnega roba plošče odmaknjen 30 mm. Enako 30 mm tudi od spodnjega roba.

Vsebina splošne table je splošna predstavitev projekta. Opcijsko so na sredini tudi fotografije.

Natančen postavitveni in izvedbeni elektronski način je na priloženi zgoščenci v merilu 1:1.

Označevanje

Pojasnjevalna tabla 4

TRKAMO NA VRATA DEDIŠČINE

1

Trkamo na vrata dedilne. Vabimo vas na popotovanje po poteh dedilne dela Savske ravni in Posavskega hribovja. Trilin trideset naravnih in kulturnih znamenitosti in ostale turisti ne storitve na poti vam omogoajo daljša bivanja v tem prostoru. Poiškali smo naravne vrednote, prijazna naselja, ekološko pomembna območja in izjemno kulturno krajino ter arheološko, stavbno, memorijalno in nasebino dedilno pa tudi dejavnosti doma e obrti in prireditve ter ugodne prometne povezave. Vse to smo povezali z obstoječo turistično ponudbo tega območja. Naravne in kulturne znamenitosti so rde a nit, ki vas vodi na tem popotovanju.

2

Seznam ponujenih trilin tridesetih mo nosti je mre a za va lastni potovalni na rt. Savsko ravan in Posavsko hribovje zaznamuje najve je slovenska reka Sava. Savska ravan le i v zgornjem, Posavsko hribovje pa v osrednjem pore ju Save. Sava pre i razli ne naravno-geografske regije, vanjo se stekajo vode z dobre polovice slovenskega ozemlja in opravi od izvira na skrajnem severozahodu Slovenije skozi Zasavje do hrva ke meje 221 km dolgo pot. Med Savo na jugu in gri evnatim svetom ob vzno ju Kamni ko-Savinjskih Alp na severu se ob Kamni ki Bistrici in njenih pritokih, Iri Kamni kobistri ka ravan. To je svet, odkod se v notranjost Posavskega hribovja zajedeta mi Graben in Morav ka dolina, ob njem na severu Tuhijska dolina, proti jugu pa se odpira Ljubljansko barje.

V Posavskem hribovju je reka Sava oblikovala najmogo nej o slovensko sotesko. Ob njej in po njej je potekala stara trgovska pot med Panonsko ni lino in Jadranskim morjem... Trkamo na vrata dedilne. Kako prijazna ude , ko hodil in potuje in zalde na sled svojih dedov.

Podrobnej e informacije o turistih ni ponudbi Trkamo na vrata dedilne: Jarina z.o.o., Dole 10, 1273 Dole pri Litli, tel. 01 / 897 21 04, 051 / 312 739

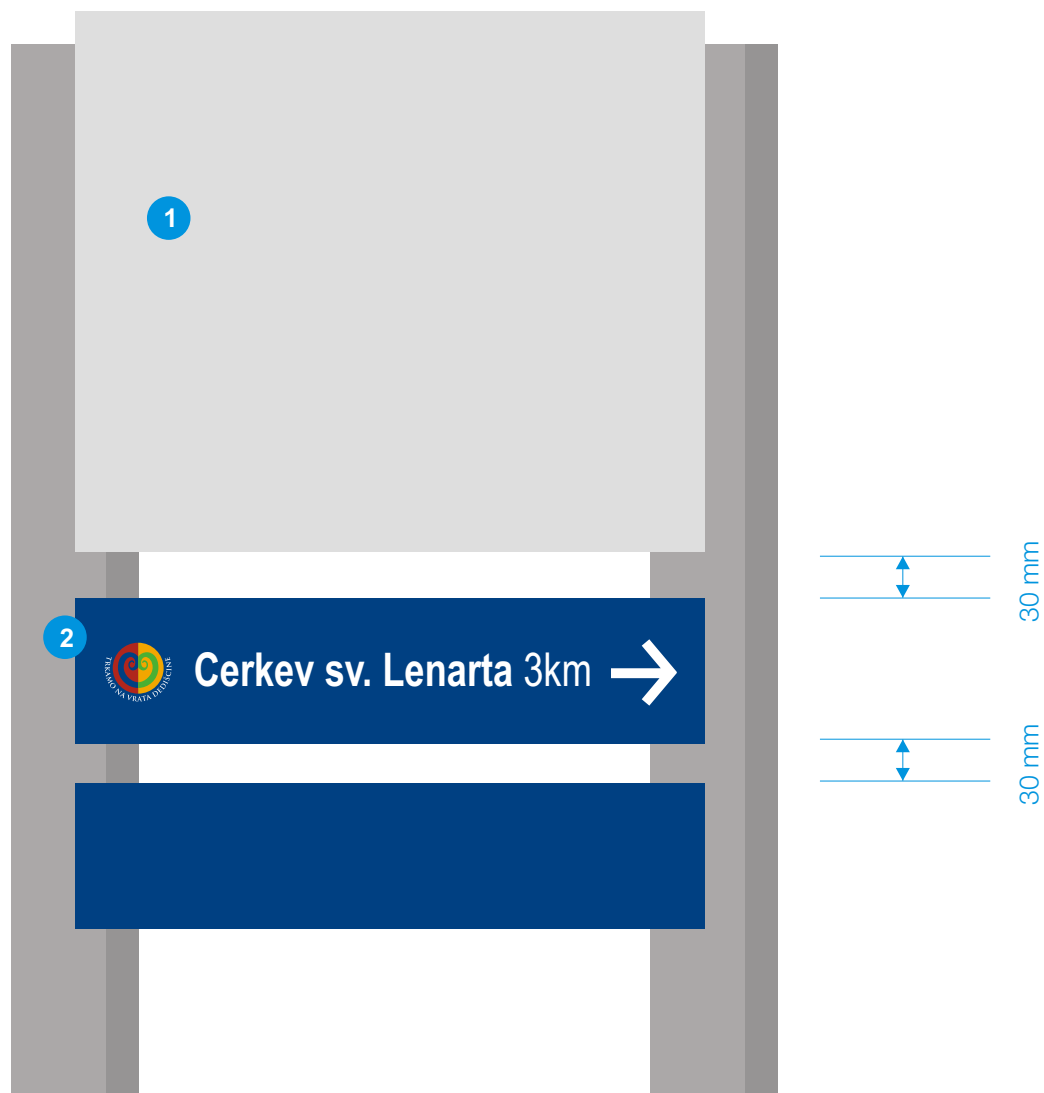

1 Ime projekta

Trajan Bold 100 pt (glede na dolžino besed, se lahko velikost manjša - lahko tudi večja do 130 pt). Modra barva. Postavitev levo na tablo (30 mm od roba), 50 mm od zgornjega roba table in maksimalne širine 380 mm. Možna je ena ali dve vrstici.

2 Opis označene dediščine

Helvetica Light 30 pt v črni barvi, levo naslonilo. Normalna postavitve za slovenski jezik in ležeča za angleški jezik. Širina tekstovnega bloka je 220 mm in je v slovenski verziji naslonjen levo 30 mm od roba table, v angleški pa levo 260 mm od roba table. Tekstovna bloka sta visoka 640 mm in od zgornjega roba plošče odmaknjena 150 mm. Sredinsko je možna postavitve izbranih fotografij ali grafik - opcijsko. V tem primeru se velikost teksta sorazmerno pomanjšuje vendar ne manj kot 25 pt. Fotografije se postavljajo prosto sredinsko. Pazimo, da ne presegajo vizualno tekstovnega okvira.

1 Ostale table

Ostale table dopolnjujejo konkretno predstavitev lokacije oz. ponudbe in se definirajo na podlagi vsake konkretne lokacije.

Natančen okvir za izdelavo table je na priloženi zgoščenki v merilu 1:1.

2 Dodatne informativne table

Dodatne informativne table so namenjene sekundarnim vsebinam. Velikost dodatne table 90 mm višine in 500 mm širine. Dodajajo se poljubno s 30 mm medsebojnim odmikom. Vsebina tabel se definira glede na konkretno lokacijo oziroma ponudbo.

Možnosti so:

usmerjevalna vsebina, informacija o turistični in gostinski ponudbi, druge osnovne informacije.

TRKAMO NA VRATA DEDIŠČINE

Trkamo na vrata dedil ine. Vabimo vas na popotovanje po poteh dedil ine dela Savske ravnin in Posavskega hribovja. Trin trideset naravnih in kulturnih znamenitosti in ostale turisti ne storive na poti vam omogo ajo dalj e bivanje v tem prostoru. Poiskali smo naravne vrednote, prijazna naselja, ekolo ko pomembna obmo ja in izjemno kulturno krajino ter arheolo ko, stavbno, memorialno in nasebinsko dedil ino pa tudi dejavnosti doma e obrti in privedlve ter ugodne prometne povezave. Vse to smo povezali z obstoje o turisti no ponudbo tega obmo ja. Naravne in kulturne znamenitosti so rde a nit, ki vas vodi na tem popotovanju. Seznam ponujenih trin tridesetih mo nosti je mre a za va lastni potovalni na rt. Savsko ravan in Posavsko hribovje zaznamuje najve je slovenska reka Sava. Savska ravan le i v zgornjem, Posavsko hribovje pa v osrednjem pore ju Save. Sava pre i razli ne naravno-geografske regije, vanjo se stekajo vode z dobre polovice slovenskega ozemlja in opravi od izvira na skrajnem severozahodu Slovenije skozi Zasavje do hiva ke meje 221 km dolgo pot. Med Savo na jugu in gri evnatim svetom ob vzno ju Kamni ko-Savinskih Alp na severu se ob Kamni ki Bistrici in njenih pritokih iri Kamni kobistri ka ravan. To je svet, odkoder se v notranjost Posavskega hribovja zajedata rni Graben in Morav ka dolina, ob njem na severu Tuhinjska dolina, proti jugu pa se odpira Ljubljansko barje. V Posavskem hribovju je reka Sava oblikovala najmogo nej o slovensko sotesko. Ob njej in po njej je potekala stara trgovska pot med Panonko ni ino in Jadranskim morjem...

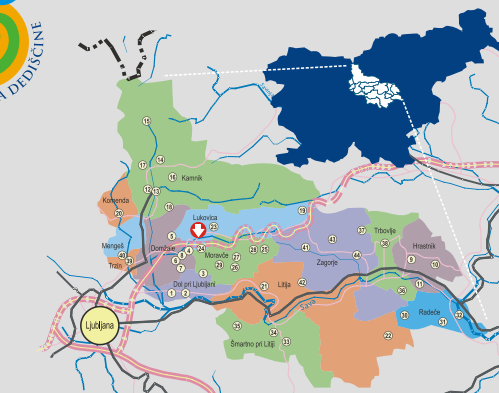
Trkamo na vrata dedil ine. Vabimo vas na popotovanje po poteh dedil ine dela Savske ravnin in Posavskega hribovja. Trin trideset naravnih in kulturnih znamenitosti in ostale turisti ne storive na poti vam omogo ajo dalj e bivanje v tem prostoru. Poiskali smo naravne vrednote, prijazna naselja, ekolo ko pomembna obmo ja in izjemno kulturno krajino ter arheolo ko, stavbno, memorialno in nasebinsko dedil ino pa tudi dejavnosti doma e obrti in privedlve ter ugodne prometne povezave. Vse to smo povezali z obstoje o turisti no ponudbo tega obmo ja. Naravne in kulturne znamenitosti so rde a nit, ki vas vodi na tem popotovanju. Seznam ponujenih trin tridesetih mo nosti je mre a za va lastni potovalni na rt. Savsko ravan in Posavsko hribovje zaznamuje najve je slovenska reka Sava. Savska ravan le i v zgornjem, Posavsko hribovje pa v osrednjem pore ju Save. Sava pre i razli ne naravno-geografske regije, vanjo se stekajo vode z dobre polovice slovenskega ozemlja in opravi od izvira na skrajnem severozahodu Slovenije skozi Zasavje do hiva ke meje 221 km dolgo pot. Med Savo na jugu in gri evnatim svetom ob vzno ju Kamni ko-Savinskih Alp na severu se ob Kamni ki Bistrici in njenih pritokih iri Kamni kobistri ka ravan. To je svet, odkoder se v notranjost Posavskega hribovja zajedata rni Graben in Morav ka dolina, ob njem na severu Tuhinjska dolina, proti jugu pa se odpira Ljubljansko barje. V Posavskem hribovju je reka Sava oblikovala najmogo nej o slovensko sotesko. Ob njej in po njej je potekala stara trgovska pot med Panonko ni ino in Jadranskim morjem...

Trkamo na vrata dedil ine. Kako prijazen ude , ko hodi in potuje in zaide na sled svojih dedov. Podrobnej e informacije o turisti ni ponudbi Trkamo na vrata dedil ine: Jarina z.o.o., Dole 10, 1273 Dole pri Litiji, tel. 01 / 897 21 04, 051 / 312 739

Trkamo na vrata dedil ine. Kako prijazen ude , ko hodi in potuje in zaide na sled svojih dedov. Podrobnej e informacije o turisti ni ponudbi Trkamo na vrata dedil ine: Jarina z.o.o., Dole 10, 1273 Dole pri Litiji, tel. 01 / 897 21 04, 051 / 312 739

Podrobnejše informacije o turistični ponudbi Trkamo na vrata dediščine: Jarina z.o.o., Dole 10, 1273 Dole pri Litiji, tel. 01 / 897 21 04, 051 / 312 739

1. Dvorec Dd - vtna paviljona	16. Budnarjeva muzejska hiša	31. Cerkev sv. Treh kraljev
2. Domacija P* Krad	17. Cerkev sv. Ane	32. Sava v Radešah
3. Pastirna hiša Jurja Vege	18. Antarkolum Volaj Potok	33. Grad Bogardski
4. Cerkev sv. Lenarta	19. Trig Motnik	34. Cerkev sv. Martina
5. Cerkev sv. Mohorja in Fortunata	20. Glavarjeva Komenda	35. Cerkev sv. Antona Padovanskega
6. Cerkev sv. Nikolaja	21. Mesta: najdišča Vaske stule	36. Krievski bank Krm
7. Tabor ob cerkvi sv. Kungunda	22. Oslarska jezda	37. Sv. Floriana
8. Železna jama in jamarska zbirka	23. Bdo pri Lukovici	38. Zasavski muzej Trbovje
9. Muzej Hrašnik	24. Cerkev sv. Luke	39. Cerkev sv. Florjana
10. Krajski park Koptnik	25. Cerkev sv. Neke	40. Grad Ljilje
11. Sava v Hrašniku	26. Grad Tušanj	41. Grad Medija
12. Kamnik, staro mestno jedro	27. Moravče, staro trsko središče	42. Zasavska Sveta gora
13. Mešpolski muzej Kamnik	28. Cerkev sv. Valentinia	43. Gornjorska Bistrica
14. Cerkev Marijnjega vrnobozitja	29. Cerkev sv. Andrija	44. Cerkev sv. Petra in Pavla
15. Sv. Primož nad Kamnikom	30. Grad Svibno	

Tu se trenutno nahajate
Tu se trenutno nahajate

P i Graben in Moravka dolina, ob njem na severu Tuhinjska dolina, proti jugu pa se odpira Ljubljansko barje. V Posavskem hribovju je reka Sava oblikovala najmogo nej o slovensko sotesko. Ob njej in po njej je potekala stara trgovska pot med Panonko ni ino in Jadranskim morjem...

i v doli, ob njem na severu Tuhinjska dolina, proti jugu pa se odpira Ljubljansko barje. V Posavskem hribovju je reka Sava oblikovala najmogo nej o slovensko sotesko. Ob njej in po njej je potekala stara trgovska pot med Panonko ni ino in Jadranskim morjem...

X pri njej in po njej je potekala stara trgovska pot med Panonko ni ino in Jadranskim morjem...

Opcijsko pojasnjevalna tabla b)
Tabla je v končni velikosti 1000 mm širine x 850 mm višine in je ležeča.

Oblikovna zasnova table je naslednja:

1
Na tabli je definirana pozicija logotipa premera 85 mm, poravnana sredinsko glede na širino plošče. Od zgornjega roba plošče je odmaknjen 20 mm.

Vsebinski okvir je od levega in desnega roba plošče odmaknjen 30 mm. Enako 30 mm tudi od spodnjega roba. Velikost vsebinskega okvira je 940 mm x 770 mm.

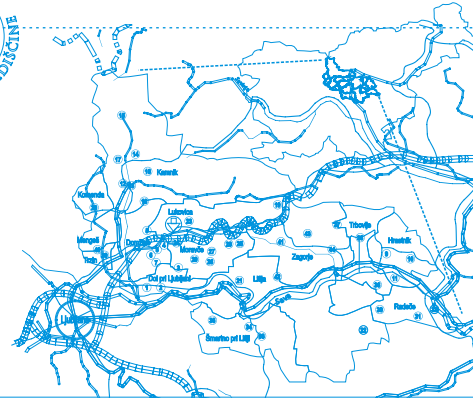
TRKAMO NA VRATA DEDIŠČINE

1 Trkamo na vrata dedil'ine. Vabimo vas na popotovanje po potah dedil'ine dela Savske ravnin in Posavskega hribovja. Trin trideset naravnih in kulturnih znamenitosti in ostale turistične storitve na potem vam omogoajo delj'no bivanje v tem prostoru. Polskali smo naravne vrednote, prijazna naselja, ekološko pomembna območja in izjemno kulturno krajino ter arheološko, stavbno, memorialno in naselbinsko dedil'ino pa tudi dejavnosti doma in obrti in pridivite ter ugodne prometne povezave. Vse to smo povezali z obstoječo turistično ponudbo tega območja. Naravne in kulturne znamenitosti so rdeča nit, ki vas vodi na tem popotovanju. Seznam ponujenih trin tridesetih mo nosti je mreža za vaše lastni potovanja na rt.

2 Trkamo na vrata dedil'ine. Vabimo vas na popotovanje po potah dedil'ine dela Savske ravnin in Posavskega hribovja. Trin trideset naravnih in kulturnih znamenitosti in ostale turistične storitve na potem vam omogoajo delj'no bivanje v tem prostoru. Polskali smo naravne vrednote, prijazna naselja, ekološko pomembna območja in izjemno kulturno krajino ter arheološko, stavbno, memorialno in naselbinsko dedil'ino pa tudi dejavnosti doma in obrti in pridivite ter ugodne prometne povezave. Vse to smo povezali z obstoječo turistično ponudbo tega območja. Naravne in kulturne znamenitosti so rdeča nit, ki vas vodi na tem popotovanju. Seznam ponujenih trin tridesetih mo nosti je mreža za vaše lastni potovanja na rt.

1. Dvorec Dol - vrtna parkovna
2. Domača Pt' Krad
3. Rajstina hila, Jurja Vege
4. Cerkev sv. Lanara
5. Cerkev sv. Mohorja in Fortunata
6. Cerkev sv. Nikolaja
7. Tabor ob cerkvi sv. Krištofa
8. Železna jama in jarmarska zbirka
9. Muzej Hrestnik
10. Križniški park Koprnik
11. Sava v Hrestniku
12. Kamnik staro mestno jedro
13. Medobinski muzej Kamnik
14. Cerkev Marijinega mladenca
15. Sv. Primož nad Kamnikom
16. Bucherjeva (Krajina hila)
17. Cerkev sv. Aha
18. Arboretum Velji Potok
19. Tjg Motnik
20. Glebovjeva Komanda
21. Veče najbliže Velike alule
22. Oglednica dišala
23. Brdo pri Lukovici
24. Cerkev sv. Luke
25. Cerkev sv. Nežde
26. Grad Tušlarj
27. Moravče staro trško arhidišče
28. Cerkev sv. Valentina
29. Cerkev sv. Andreja
30. Grad Svibno
31. Cerkev sv. Trih kraljev
32. Savski Placoh
33. Grad Stojanovnik
34. Cerkev sv. Martina
35. Cerkev sv. Antona Padovanskega
36. Križniški park Kum
37. Sv. Florjana
38. Zaveski muzej Trbovje
39. Cerkev sv. Florjana
40. Grad Jajlje
41. Grad Medla
42. Zaveska Sveta gora
43. Černišnikova planina
44. Cerkev sv. Petra in Pavla

Tu se trenutno nahajate
Tu se trenutno nahajate

P Področje in informacije o turistični ponudbi Trkamo na vrata dedil'ine. Jarina z.o.o., Dole 10, 1273 Dole pri Ljnj, tel. 01 / 897 21 04, 051 / 312 739

i Informacije o turistični ponudbi Trkamo na vrata dedil'ine. Jarina z.o.o., Dole 10, 1273 Dole pri Ljnj, tel. 01 / 897 21 04, 051 / 312 739

POŠTVA

X

Savska ravnin in Posavskega hribovja zaznamuje največja slovenska reka Sava. Savska ravnin le v zgornjem, Posavskega hribovja pa v srednjem poreju Save. Sava preli razli ne naravno-geografske regije, vanjo se stekajo vode z dobre polovice slovenskega ozemlja in opravi odložitva na skrajnem severozahodu Slovenije skoz Zavesje do hrva meje 221 km dolgo pot. Med Savo na jugu in gori svatim svatom ob vznožju Kamni ko-Savinjskih Alp na severu se ob Kamni ki Bistrici in njenih pritokih li Kamni kobistri ka ravan. To je svet, odkoder se v notranjost Posavskega hribovja zajedata ml Graben in Morav ka dolina, ob njem na severu Tuhijska dolina, proti jugu pa se odpira Ljubljansko barje. V Posavskem hribovju je reka Sava oblikovala najmnog nej o slovensko sotesko. Ob njej in po njej je potekala stara trgovska pot med Panonsko in lno in Jadranskim morjem...

Trkamo na vrata dedil'ine. Kako prijazen ude, ko hodil in potuje in zalide na sled svojih dedov.

Podrobnej e informacije o turisti ni ponudbi Trkamo na vrata dedil'ine. Jarina z.o.o., Dole 10, 1273 Dole pri Ljnj, tel. 01 / 897 21 04, 051 / 312 739

Podrobnej e informacije o turisti ni ponudbi Trkamo na vrata dedil'ine. Jarina z.o.o., Dole 10, 1273 Dole pri Ljnj, tel. 01 / 897 21 04, 051 / 312 739

Podrobnej e informacije o turisti ni ponudbi Trkamo na vrata dedil'ine. Jarina z.o.o., Dole 10, 1273 Dole pri Ljnj, tel. 01 / 897 21 04, 051 / 312 739

1 Ime projekta

Trajan Bold 100 pt (glede na dolžino besed, se lahko velikost manjša - lahko tudi večja do 130 pt). Modra barva. Postavitev levo na tablo (30 mm od roba), 50 mm od zgornjega roba table in maksimalne širine 380 mm. Možna je ena ali dve vrstici.

2 Opis označene dediščine

Helvetica Light 30 pt v črni barvi, levo naslonilo. Normalna postavitev za slovenski jezik in ležeča za angleški jezik. Širina tekstovnega bloka je 220 mm in je v slovenski verziji naslonjen levo 30 mm od roba table, v angleški pa levo 260 mm od roba table. Tekstovna bloka sta visoka 640 mm in od zgornjega roba plošče odmaknjena 150 mm. Sredinsko je možna postavitev izbranih fotografij ali grafik - opcjsko. V tem primeru se velikost teksta sorazmerno pomanjšuje vendar ne manj kot 25 pt.

3 Noga (opcjsko)

Vsebinski okvir se na dnu konča z modro črto širine 940 mm in višine 1 mm. Pod črto je naslov za informacije. Če je samo spletni - Trajan Bold, črne barve, sredinsko 17 pt. Če podrobnejše informacije - Helvetica Light - 14 pt - do dve vrstici. Znaki razmaknjeni 95 %.

TRKAMO NA VRATA DEDIŠČINE

Trkamo na vrata dediščine. Vabimo vas na popotovanje po poteh dediščine dela Savske ravnine in Posavskega hribovja. Trilin trideset naravnih in kulturnih znamenitosti in ostale turistične storitve na poti vam omogoajo deljše bivanje v tem prostoru. Poleskali smo naravne vrednote, prijazna naselja, okoli ko pomembna območja in izjemno kulturno krajino ter arheološko, stavbno, memorialno in nasebinsko dediščino pa tudi dejavnosti doma in obrti in privlačive ter ugodne prometne povezave. Vse to smo povezali z obstoječo turistično ponudbo tega območja. Naravne in kulturne znamenitosti so rdeča nit, ki vas vodi na tem popotovanju. Seznan ponujenih trilin tridesetih mo nosti je mreža a za va lastni potovanja na r.

Savska ravnina in Posavskega hribovja zaznamuje največja slovenska reka Sava. Savska ravnina leži v zgornjem Posavskem hribovju pa v osrednjem porečju Save. Sava preči razlino naravno-geografske regije, vanjo se stekajo vode iz dobrih polovico slovenskega ozemlja in opravi od izvira na skrajnem severozahodu Slovenije skozi Zasavje do hrvaške meje 221 km dolga pot. Med Savo na jugu in gričevnatim svetom ob vznožju Kamniško-Savinjskih Alp na severu se ob Kamniški Bistrici in njenih pritokih in Kamniški kobilstri ka ravnina. To je svet, odkoder se v notranjost Posavskega hribovja zajedata ml Graben in Moravka dolina, ob njem na severu Tuhijska dolina, proti jugu pa se odpirata Ljubljanska barja. V Posavskem hribovju je reka Sava oblikovala najmnogejšo slovensko sotesko. Ob njej in po njej je potekala stara trgovska pot med Panonijo in Ino in Jadranskim morjem... Trkamo na vrata dediščine. Kako prijazna ude, ko hodil in potuje in zalide na sled svojih dedov.

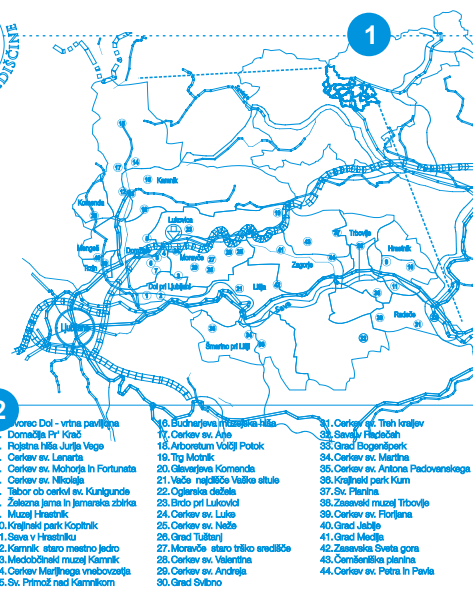
Trkamo na vrata dediščine. Vabimo vas na popotovanje po poteh dediščine dela Savske ravnine in Posavskega hribovja. Trilin trideset naravnih in kulturnih znamenitosti in ostale turistične storitve na poti vam omogoajo deljše bivanje v tem prostoru. Poleskali smo naravne vrednote, prijazna naselja, okoli ko pomembna območja in izjemno kulturno krajino ter arheološko, stavbno, memorialno in nasebinsko dediščino pa tudi dejavnosti doma in obrti in privlačive ter ugodne prometne povezave. Vse to smo povezali z obstoječo turistično ponudbo tega območja. Naravne in kulturne znamenitosti so rdeča nit, ki vas vodi na tem popotovanju. Seznan ponujenih trilin tridesetih mo nosti je mreža a za va lastni potovanja na r.

Savska ravnina in Posavskega hribovja zaznamuje največja slovenska reka Sava. Savska ravnina leži v zgornjem Posavskem hribovju pa v osrednjem porečju Save. Sava preči razlino naravno-geografske regije, vanjo se stekajo vode iz dobrih polovico slovenskega ozemlja in opravi od izvira na skrajnem severozahodu Slovenije skozi Zasavje do hrvaške meje 221 km dolga pot. Med Savo na jugu in gričevnatim svetom ob vznožju Kamniško-Savinjskih Alp na severu se ob Kamniški Bistrici in njenih pritokih in Kamniški kobilstri ka ravnina. To je svet, odkoder se v notranjost Posavskega hribovja zajedata ml Graben in Moravka dolina, ob njem na severu Tuhijska dolina, proti jugu pa se odpirata Ljubljanska barja. V Posavskem hribovju je reka Sava oblikovala najmnogejšo slovensko sotesko. Ob njej in po njej je potekala stara trgovska pot med Panonijo in Ino in Jadranskim morjem... Trkamo na vrata dediščine. Kako prijazna ude, ko hodil in potuje in zalide na sled svojih dedov.

Podrobnejše informacije o turistični ponudbi Trkamo na vrata dediščine: Jarina z.o.o., Dole 10, 1273 Dole pri Lj. tel. 01 / 897 21 04, 051 / 312 739

Podrobnejše informacije o turistični ponudbi Trkamo na vrata dediščine: Jarina z.o.o., Dole 10, 1273 Dole pri Lj. tel. 01 / 897 21 04, 051 / 312 739

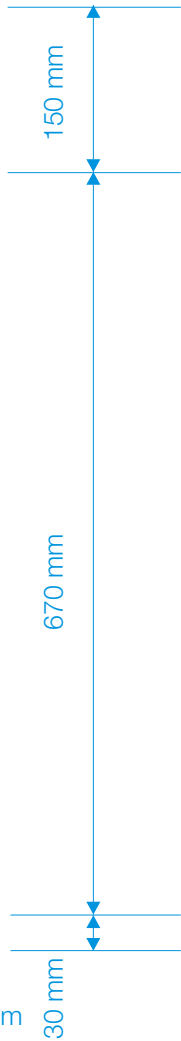
1. vrh Dol - vrha parvača
2. Domača Pt' Krad
3. Rajstina hila, Jurja Vege
4. Cerkev sv. Lanara
5. Cerkev sv. Mohorja in Fortunata
6. Cerkev sv. Nikolaja
7. Tabor ob cerkvi sv. Klavdija
8. Železna jama in jarmenska zbirka
9. Muzej Hrestnik
10. Križniški park Koprnik
11. Sava v Hrestniku
12. Kamnik staro mestno jedro
13. Medobinski muzej Kamnik
14. Cerkev Marijinega mladočastja
15. Sv. Primož nad Kamnikom
16. Bucharjeva v Krasna hila
17. Cerkev sv. Aha
18. Arboretum Vojki Potok
19. Tg Motnik
20. Glebovska Komanda
21. Veče najbližje Velike alule
22. Oglednica dišala
23. Bardo pri Lukovici
24. Cerkev sv. Luke
25. Cerkev sv. Nežde
26. Grad Tuštanj
27. Moravče staro trško eredišče
28. Cerkev sv. Valentina
29. Cerkev sv. Andreja
30. Grad Svibno
31. Cerkev sv. Trih kraljev
32. Savilj Placoh
33. Grad Stojančevnik
34. Cerkev sv. Martina
35. Cerkev sv. Antona Padovanskega
36. Križniški park Kum
37. Sv. Florjana
38. Zasevalski muzej Trbovje
39. Cerkev sv. Florjana
40. Grad Jabilje
41. Grad Medča
42. Zasevalska Sveta gora
43. Čemšenška planina
44. Cerkev sv. Petra in Pavla

Tu se trenutno nahajate
Tu se trenutno nahajate

3

Podrobnejše informacije o turistični ponudbi Trkamo na vrata dediščine: Jarina z.o.o., Dole 10, 1273 Dole pri Lj. tel. 01 / 897 21 04, 051 / 312 739

1 Zemljevid projekta in lokacija nahajanja

Na desni strani je v zgornjem kotu pozicioniran zemljevid projekta skupaj z lokacijami in označeno točko, kje se tabla nahaja.

2 Legenda

Legenda je pod zemljevidom v Helvetici Light 30 pt v beli barvi, trokolonsko levo naslonilo z 8 mm razmakom med kolonami. Širina tekstovnega bloka je 430 mm, višina pa 160 mm. Tekstovni blok je od zgornjega roba plošče odmaknjen 150 mm. Pozicioniran je na modro podlago (modra iz logotipa), ki na vsaki strani presega tekstovni blok za 7 mm. Pod legendo je označena točka nahajanja.

3 Informativni prostor

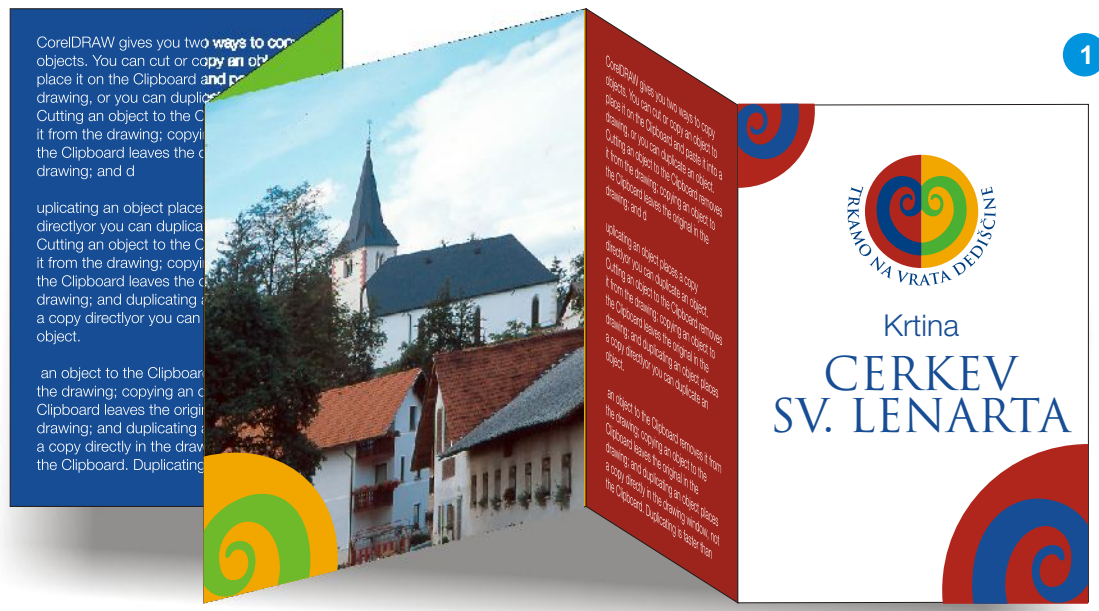
V spodnjem delu je variabilni prostor za informacije o turistični ponudbi v povezavi s krajem nahajanja, nujnejše informacije o bližnjih točkah. Informativni prostor je velik 180 mm višine in 445 mm širine. Od desnega roba je odmanjen 30 mm in 60 mm od spodnjega. V informativnem prostoru je možna postavitev lokalnih informacij.

Označevanje

Pojasnjevalna tabla 10

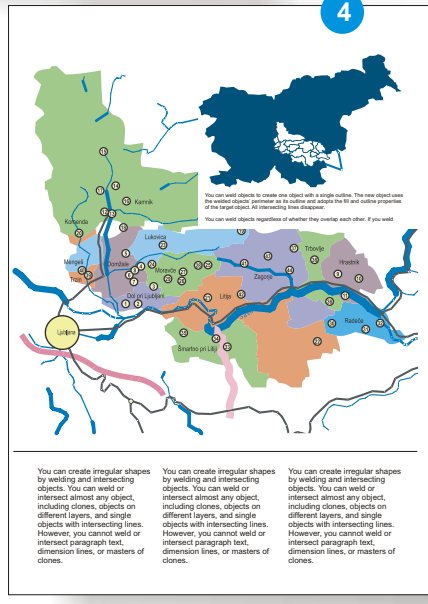
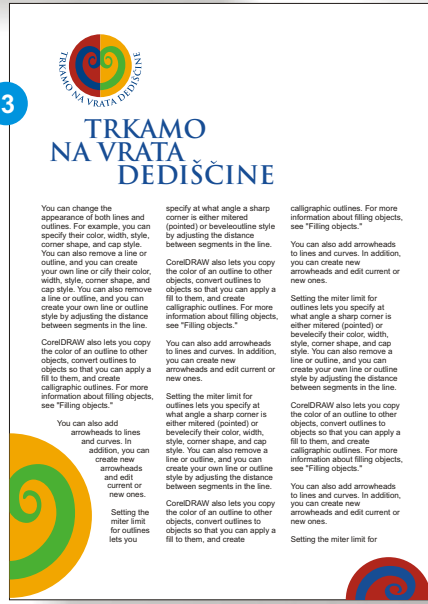
Zasnova tipične publikacije

- 1 Enostavna zloženka je cenovno ugoden promocijski material, saj kot tiskovina ne predstavlja večje stroškovne brenitve, je informativna in predvsem praktična za uporabo.

Enostavna zloženka je atraktivna zaradi svoje posebne oblike in formata, razen zlaganja v "harmoniko" pa ne predstavlja dodatne tiskarske dodelave.

Končni format je 80 mm širine in 120 mm višine. Število strani je poljubno glede na vsebino.

Prospekt je grafični material, ki nosi podrobnejše informacije o celotnem projektu, turistični in splošni ponudbi v okolju, zemljevid lokacije, slikovno opremo okolja, točke, ...

Velikost prospekta je A4 in predstavlja med drugim referenčni material okolja oz. lokalne skupnosti.

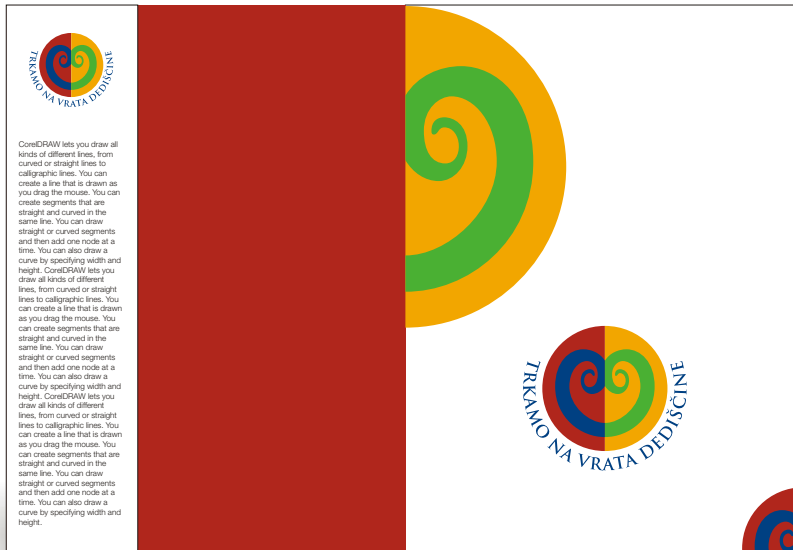
- 1 Naslovnica
- 2 Tipična slikovna stran
- 3 Tipična tekstovna stran
- 4 Zemljevid
- 5 Katalog

Grafična rešitev kataloga je že realizirana v prvi publikaciji Trkamo na vrata dediščine, marec 2005.

Zasnova tipične publikacije

Prospekt in katalog

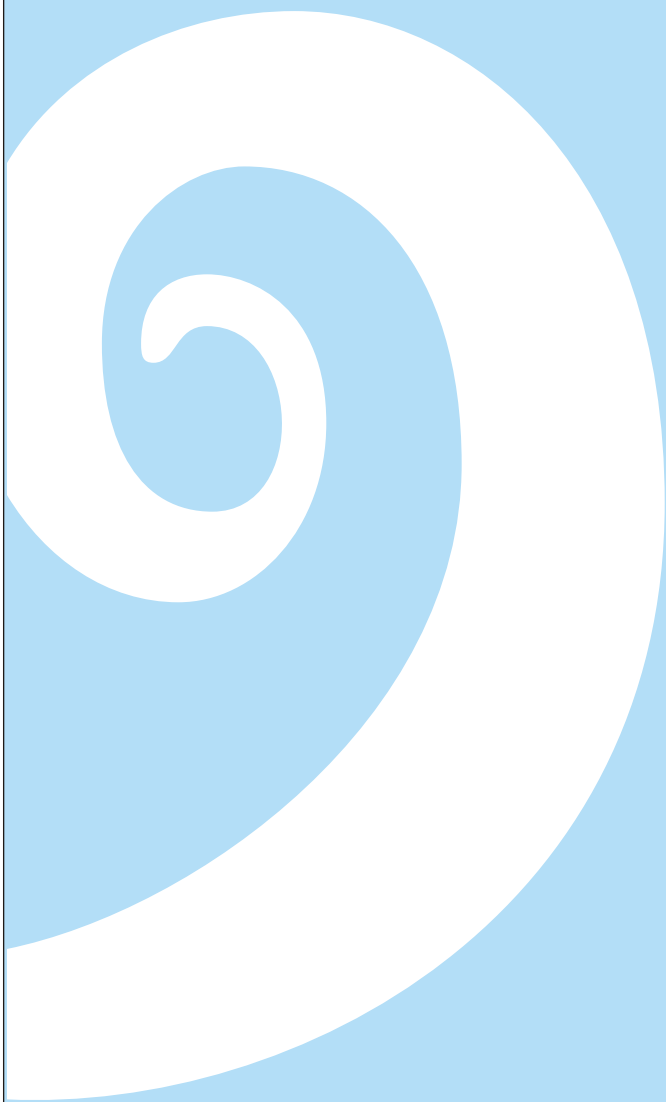
Mapa je priložen nosilec dokumentov. Oblikovanje mape je kreativno delo, ki sloni na upoštevanju splošnih smernic tega priložnika in občutka.

- 1 Ideja: kot žep se lahko uporabi motiv - grafični element.

Zgoščenka je tipičen elektronski nosilec podatkov, ki se uporablja predvsem pri izmenjavi elektronskih materialov večjega obsega, pri arhiviranju materialov, ...

- 1 Naslovnica zgoščenske (label)

Nobena modifikacija ali izvedbena interpretacija, ki je ni v priročniku, brez soglasja avtorja oziroma nosilca pravic uporabe znaka ni dovoljena. Priporočamo, da se rešitve, ki izhajajo iz Priročnika, dajo pred realizacijo v pregled avtorju oz. nosilcu pravic.

STUDIO 5 Marko Kapus s.p. – Glavna cesta 14, 8233 Mirna, Slovenija
MEDIANOVA Matej Župančič s.p. – Brodarska 13, 1270 Litija, Slovenija

2. Zasnova sistema označevanja naravne in kulturne dediščine ter ostale ponudbe v projektu Trkamo na vrata dediščine in umestitev sistema označevanja v prostor

2.1. Strokovne osnove za izdelavo pravilnika za uporabo celostne likovne podobe ter označevalnega sistema in njegove umestitve v prostor

2.1. Vsebina

1. Predstavitev projekta »Trkamo na vrata dediščine«
2. Pregled lokacij, ki so vključene v projekt
3. Pregled stanja obstoječega označevanja
4. Pregled obstoječe zakonodaje na področju označevanja naravne in kulturne dediščine ter ostale turistične ponudbe
5. Predlog označevanja izbranih lokacij z naravno in kulturno dediščino ter smernice za označitev posameznih lokacij
6. Predlogi in usmeritve za nadaljevanje projekta
7. Viri in literatura

Priloga

1. Fotografsko dokumentirano stanje posameznih lokacij

1. Predstavitev projekta »Trkamo na vrata dediščine«

Projekt Vzpostavitev enotne dopolnilne infrastrukture na točkah dediščine v projektu Trkamo na vrata dediščine predstavlja zasnovo označevanja 31 lokacij z naravno in kulturno dediščino, ki obsega celostno likovno podobo in označevalni sistem ter njegovo umestitev v prostor – določila za označevanje in določila za uporabo (točke 1, 2, 3 in 4), izvedba enotne dopolnilne infrastrukture pa predstavitev naravne in kulturne dediščine v projektu Trkamo na vrata dediščine in označitev 31 naravnih in kulturnih znamenitosti v tem projektu (točke 5 in 6).

Pri tokratnem projektu, ki ga organizacijsko vodi Center za razvoj Litija, sodeluje devet občin (Dol pri Ljubljani, Domžale, Kamnik, Komenda, Litija, Lukovica, Moravče, Šmartno pri Litiji in Trzin). Predstavniki omenjenih občin so potrdili tudi izbor lokacij, ki je predviden za označitev. Razvojni center Litija je izdelavo projekta zaupalo firmi Studio 5.

Projekt »Trkamo na vrata dediščine« je obsegal izvedbo šestih nalog:

1. Celostna likovna podoba kot del simbolnega identitetnega sistema za naravne in kulturne spomenike v projektu Trkamo na vrata dediščine
 - 1.1. Razlogi in izhodišča za celostno likovno podobo

- 1.2. Strateške opredelitve in komunikacijski sistem celostne likovne podobe – dispozicija za oblikovanje
 - 1.3. Oblikovalska zasnova – elementi vizualne identitete
 - 1.4. Sistem označevanja / obvestilna signalizacija
 - 1.4.1. usmerjevalne table na javnih cestah – materiali, konstrukcija in izvedba
 - 1.4.2. označevalne table / informativne table – materiali, konstrukcija in izvedba
 - 1.4.3. pojasnjevalne table / informativne table – materiali, konstrukcija in izvedba
 - 1.5. Oblikovanje aplikacij / usmerjevalne, označevalne in pojasnjevalne table
 - 1.6. Zasnova označevanja vseh lokacij projekta
2. Zasnova sistema označevanja naravne in kulturne dediščine ter ostale ponudbe v projektu Trkamo na vrata dediščine in umestitev sistema označevanja v prostor
 - 2.1. Strokovne osnove za izdelavo pravilnika za uporabo celostne likovne podobe ter označevalnega sistema in njegove umestitve v prostor
 - 2.2. Priprava pravilnika o označevanju naravne in kulturne dediščine ter ostale ponudbe v projektu Trkamo na vrata dediščine
 3. Priprava vsebinske zasnove v sistemu označevanja turistične ponudbe Trkamo na vrata dediščine, izdelava vsebinskih podlag in vsebinska dvojezična izvedba označevalnih tabel
 - 3.1. besedilo s temeljnimi podatki o lokaciji s 300 do 400 znaki na tablo glede na oblikovno rešitev
 - 3.2. prevod besedila v angleški jezik
 - lektoriranje in korigiranje besedila
 - stiliziran zemljevid z vrisano lokacijo, na katero se nanaša besedilo, v primeru, da bo takó predvidel pravilnik o označevanju naravne in kulturne dediščine ter ostale ponudbe v projektu Trkamo na vrata dediščine
 - 3.3. 31 aplikacij v digitalni obliki za tisk
 4. Priprava vsebinskih podlag in vsebinska dvojezična izvedba pojasnjevalne table, ki seznanja obiskovalca z lastnostmi in vsebino turistične ponudbe Trkamo na vrata dediščine
 - 4.1. besedilo s temeljnimi podatki o turistični ponudbi Trkamo na vrata dediščine s 1400 do 1500 znaki
 - 4.2. prevod besedila v angleški jezik
 - lektoriranje in korigiranje besedila
 - stiliziran zemljevid z vrisano lokacijo, na katero se nanaša besedilo, in legenda k zemljevidu
 - 4.3. aplikacija v digitalni obliki za tisk
 5. Označitev 31 naravnih in kulturnih znamenitosti po projektu Trkamo na vrata dediščine na območju devetih občin – priprava, izdelava in izvedba označevalnih / informacijskih tabel z naslednjimi elementi:

- označevalne table so s štirimi vijaki z odmikom od stene pritrjene na steno objekta na lokaciji, ki jo označuje tabla
 - format: 50 cm x 40 cm (+/- 1 %)
 - material: print na vodoodporni vnyil z UV obstojno pigmentno tinto, plastificiran z anti grafiti 5-letno folijo (sijaj), kaširan na 3 mm dibond (varianta: 3 mm ALU ali 10 mm forex)
 - število tabel: 31
6. Označitev turistične ponudbe Trkamo na vrata dediščine s pojasnjevalnimi tablami na eni lokaciji v vsaki od devetih občin z naslednjimi elementi:
- pojasnjevalne table so s štirimi vijaki z odmikom od stene pritrjene na steno objekta na lokaciji, ki je določena s pravilnikom o označevanju naravne in kulturne dediščine ter ostale ponudbe v projektu Trkamo na vrata dediščine
 - format: 50 cm x 85 cm (+/- 1 %)
 - material: print na vodoodporni vnyil z UV obstojno pigmentno tinto, plastificiran z anti grafiti 5-letno folijo (sijaj), kaširan na 3 mm dibond (varianta: 3 mm ALU ali 10 mm forex)
 - število tabel: 9

Izhodišče projekta Vzpostavitev enotne dopolnilne infrastrukture na točkah dediščine v projektu Trkamo na vrata dediščine predstavlja označitev 31 izbranih lokacij z raznovrstno naravno in kulturno dediščino ter ostalo turistično ponudbo na enoten, celosten in prepoznaven način.

Konceptualno se v projektu zgledujemo po pilotskem projektu Po poteh dediščine Dolenjske in Bele Krajine, ki ga vodi njegov koordinacijski odbor¹. Izhodišča za načrtovanje sta nam predstavljala predvsem njegova vsebinski koncept ter metodologija. Pri oblikovanju zasnove celostne likovne podobe označevanja izbranih lokacij pa smo se v projektu zgledovali predvsem po načinu označevanja, ki velja za označevanje naravnih vrednot. Na ta način poskušamo s projektom Trkamo na vrata dediščine nadaljevati poenoten vsebinski koncept, način in obliko označevanja lokacij z naravno in kulturno dediščino za potrebe trajnostnega turističnega razvoja na Slovenskem.

Poleg tega smo bili pri načrtovanju projekta »Trkamo na vrata dediščine« pozorni, da smo iz obstoječega sistema označevanja na Slovenskem povzeli dobre prakse, hkrati pa smo se kritično izognili vseh tistih praks, ki so se po našem mnenju izkazale za slabe.

¹ Projekt Po poteh dediščine Dolenjske in Bele krajine je pilotni projekt, ki ga je sofinancirala Evropska komisija DG XXIII – Enota za turizem, znotraj Evropske skupnosti. Projekt se je v Sloveniji začel izvajati z letom 1996. Več o tem glej v: Koščak, Marko 1998: Po poteh dediščine Dolenjske in Bele krajine. V: Rast, letnik IX, številka 1(55). Novo mesto, str. 63 – 69. Primerjaj tudi: Binks, Gilian 2004: Po poteh dediščine Dolenjske in Bele krajine (turistična brošura). Ljubljana.

Po vsebinski plati prinaša naš projekt določeno novost, saj poleg naravne in kulturne (materialne) dediščine vključuje tudi nesnovno kulturno dediščino², kakršno predstavlja na primer Oglarska dežela z oglarsko učno potjo.

Projekt Trkamo na vrata dediščine s podnaslovom Po poteh dediščine dela Savske ravni in Posavskega hribovja predstavlja po zgledu projekta z Dolenjske in Bele krajine »*regionalno mrežo naravnih in kulturnih znamenitosti in turističnih storitev, ki je oblikovana v okviru natanko določene turistične ponudbe in ki naj bi turistom omogočala zanimivo in pestro bivanje v regiji do enega tedna*«. ³

Poti dediščine dela Savske ravni in Posavskega hribovja povezujejo naravno in kulturno dediščino, različne turistične storitve in dejavnosti. Njihov namen je privabiti obiskovalce iz že uveljavljenih in znanih slovenskih turističnih krajev v obravnavano regijo z raznovrstnostjo ponudbe in jim ponuditi možnost, da si oblikujejo svoje lastne poti s pomočjo seznama ponujenih možnosti ali dodatne ponudbe s strani posameznih lokalnih skupnosti.

Projekt predvideva označitev 31 izbranih lokacij z institucionalno zavarovanimi naravnimi vrednotami⁴, enotami nepremične kulturne dediščine⁵ in kulturnimi spomeniki. Posebnost izbranih lokacij je, da doslej praviloma še niso bile oziroma so bile izredno slabo vključene v turistično ponudbo, čeprav jih najrazličnejši ponudniki in kar vse občine, kjer se lokacije nahajajo, že desetletja sistematično ponujajo v svojih promocijskih gradivih. V večini primerov so lokacije izredno slabo opremljene s turistično infrastrukturo.

Vzpostavitev enotne dopolnilne infrastrukture na točkah dediščine v projektu Trkamo na vrata dediščine je projekt, ki prvič ponuja celovito izdelavo najnujnejše turistične infrastrukture, ki je potrebna za vključitev dediščine v turistično ponudbo oziroma za revitalizacijo v projekt vključene dediščine. Torej gre za označevanje dediščine kot del turistične destinacije in na način, ki na eni strani v čim manjši meri posega v integriteto posamezne enote dediščine, hkrati pa omogoča obiskovalcu, da se seznanj z osnovnimi informacijami o dediščini pred katero se nahaja.

Označevanje vseh izbranih lokacij bo potekalo po Pravilniku o označevanju naravne in kulturne dediščine ter ostale ponudbe v projektu Trkamo na vrata dediščine. V njem so določeni način označevanja in oblika usmerjevalnih, označevalnih in pojasnjevalnih tabel ter celovita grafična podoba. Pri izdelavi pravilnika smo upoštevali izhodišča iz obstoječe zakonodaje s

² Zdravič Polič, Nina 2004: Muzejske novice. Novi izzivi za muzeje – neiopredmetena kulturna dediščina. Generalna konferenca ICOM 2004, Seoul, Koreja. V: Spomeniškovarstveni razgledi, št. 7, december 2004, str. 6 - 7.

³ Koščak, Marko, N.d., str. 63 - 64.

⁴ Naravne vrednote so zavarovane po Zakonu o ohranjanju narave (Ur. list RS, št. 56/1999) in so navedene v Pravilniku o določitvi in varstvu naravnih vrednot (Ur. list RS, št. 111/2004).

⁵ Nepremična kulturna dediščina je zavarovana po Zakonu o varstvu kulturne dediščine (Ur. list RS, št. 7/1999) in je kot taka v skladu z Pravilnikom o registru nepremične kulturne dediščine vpisana v register nepremične kulturne dediščine, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo.

področja graditve objektov⁶, varstva in ohranjanja naravnih vrednot⁷, kulturne dediščine⁸ ter prometne signalizacije na javnih cestah⁹.

S Pravilnikom o označevanju naravne in kulturne dediščine ter ostale ponudbe v projektu Trkamo na vrata dediščine okvirno predvidevamo dva različna načina označevanja lokacij z označevalnimi tablam: s pritrditvijo table na objekt in v obliki prosto stoječe table. V obeh primerih gre za takšno izvedbo, da jo je možno po potrebi v kratkem času in brez posledic odstraniti, zamenjati, dopolniti ali premakniti.

V obravnavani nalogi smo analizirali tudi stanje označenosti izbranih lokacij ter navajamo konkretne predloge za izboljšanje stanja. Ugotavljamo, da je turistična obvestilna signalizacija za izbrane lokacije na javnih cestah izrazito slaba. Ocenjujemo, da je temu segmentu potrebno nameniti več pozornosti, saj je po našem mnenju ravno tako pomemben kot postavitvev označevalnih in pojasnjevalnih tabel na samih lokacijah.

2. Pregled lokacij, ki so vključene v projekt Trkamo na vrata dediščine

Projekt Vzpostavitev enotne dopolnilne infrastrukture na točkah dediščine v projektu Trkamo na vrata dediščine obsega 31 od skupno 44 lokacij z naravno in kulturno dediščino, vključenih v projekt Trkamo na vrata dediščine, ki so obširneje predstavljene v katalogu z naslovom Trkamo na vrata dediščine, Po poteh dediščine dela Savske ravni in Posavskega hribovja.¹⁰

TABELA 1: Pregled lokacij enot naravne in kulturne dediščine z navedbo občin, imen enot in njihove lege, evidenčnih števil, zvrti dediščine ter varstvenega statusa.¹¹

⁶ Zakon o graditvi objektov (ZGO-1), Ur. list RS, št. 110/2002, str. 13084 – 13132; Zakon o graditvi objektov (ZGO-1-UPB1), Ur. list RS, št. 102/2004, str. 12358 - 12407; Pravilnik o vrstah zahtevnih, manj zahtevnih in enostavnih objektov, o pogojih za gradnjo enostavnih objektov brez gradbenega dovoljenja in o vrstah del, ki so v zvezi z objekti in pripadajočimi zemljišči, Ur. list RS, št. 114/2003, str. 15545 - 15680.

⁷ Zakon o ohranjanju narave, Ur. list RS, št. 56/1999, str. 7146- 7175; Pravilnik o označevanju zavarovanih območij naravnih vrednot, Ur. list RS, št. 117/2002, str. 16037 - 16038; Pravilnik o spremembah in dopolnitvah pravilnika o označevanju zavarovanih območij naravnih vrednot, Ur. list RS, št. 53/2005, str. 5239 - 5257..

⁸ Zakon o varstvu kulturne dediščine, Ur. list RS, št. 7/1999, str. 555 - 564; Pravilnik o obliki in namestitvi oznak nepremičnih spomenikov in znamenitosti, Ur. list SRS, št. 33/1985, str. 1676 - 1679.

⁹ Zakon o javnih cestah, Ur. list RS št. 29/1997, str. 2553 - 2567; Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o javnih cestah, Ur. list RS, št. 18/2002, str. 1345 - 1346. Pravilnik o prometni signalizaciji in prometni opremi na javnih cestah, Uradni list RS, št. 46/2000, str. 6371 - 6442.

¹⁰ Šerbelj, Ferdinand; Marin, Marko; Topole, Maja; Kapus, Marko 2005: Trkamo na vrata dediščine. Po poteh dediščine dela Savske ravni in Posavskega hribovja. Center za razvoj Litija.

¹¹ Podatki o kulturni dediščini so pridobljeni iz registra nepremične kulturne dediščine, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo (Internetni vir: <http://rkd.situla.org/?uid=2375>), podatki o naravnih vrednotah pa iz Pravilnika o določitvi in varstvu naravnih vrednot, Ur. list RS, št. 111/2004, 13173 - 13395.

št.	lokacija	občina	ime enote kulturne dediščine/naravne vrednote	EŠD / IDEN. ŠT.	zvrst	status
1	DOL PRI LJUBLJANI <i>Graščinski paviljoni</i>	Dol pri Ljubljani	☐ Dol pri Ljubljani – Dvorec Dol	103	KD	KD
2	DOLSKO <i>Domačija Pr Krač</i>	Dol pri Ljubljani	☐ Dolsko – Domačija Dolsko 19	118	KD	KSDP
3	ZAGORICA PRI DOLSKEM <i>Rojstna hiša Jurija Vege</i>	Dol pri Ljubljani	☐ Zagorica pri Dolskem – Domačija Jurija Vege	4840	KD	KD
4	KRTINA PRI DOBU <i>Cerkev sv. Lenarta</i>	Domžale	☐ Krtina pri Domžalah – Cerkev sv. Lenarta in sv. Roka	1749	KD	KD
5	GROBLJE <i>Cerkev sv. Mohorja in Fortunata</i>	Domžale	☐ Groblje – Cerkev sv. Mohorja in Fortunata	171	KD	KD
6	GOROPEČ NAD IHANOM <i>Cerkev sv. Miklavža</i>	Domžale	☐ Brdo pri Ihanu – Cerkev sv. Nikolaja na Goropečah	1857	KD	KSLP
7	TABOR NAD GORIČICO <i>Cerkev sv. Kunigunde</i>	Domžale	☐ Goričica pri Ihanu – Cerkev sv. Kunigunde	1858	KD	KSLP
			☐ Goričica pri Ihanu – Naselbina na Taboru nad Ihanom	7465	KD	KSLP
8	GORJUŠA <i>Železna jama in jamarska zbirka</i>	Domžale	☐ Gorjuša – Železna jama		NV	NVDP
			☐ Gorjuša – Stalna zbirka v Jamarskem domu		KD	NIKD
9	KAMNIK <i>Staro mestno jedro</i>	Kamnik	☐ Kamnik – Mestno jedro	213	KD	KSLP
10	KAMNIK <i>Medobčinski</i>	Kamnik	☐ Kamnik – Dvorec Zaprice	215	KD	KSLP

	<i>muzej Kamnik</i>					
11	MEKINJE Cerkev Marijinega vnebovzetja	Kamnik	☐ Mekinje – Uršulinski samostan	453	KD	KSLP
			☐ Mekinje – Cerkev Marijinega vnebovzetja	2017	KD	KSLP
12	VELIKA PLANINA Sv. Primož nad Kamnikom	Kamnik	☐ Črna pri Kamniku – Cerkev sv. Primoža in Felicijana	78	KD	KSLP
13	ZGORNJE PALOVČE Budnarjeva muzejska hiša	Kamnik	☐ Zgornje Palovče – Domačija Zgornje Palovče 5	885	KD	KSLP
14	TUNJICE Romarska cerkev sv. Ane	Kamnik	☐ Tunjice – Cerkev sv. Ane	787	KD	KD
15	VOLČJI POTOK Arboretum Volčji Potok	Kamnik	☐ Volčji Potok – Arboretum	7904	NV KD	NVDP KSDP
16	MOTNIK Trg	Kamnik	☐ Motnik – Trško naselje	12028	KD	KD
			☐ Motnik – Kapelica na trgu	11656	KD	KD
17	KOMENDA Glavarjeva Komenda	Komenda	☐ Komenda – Cerkev sv. Petra	231	KD	KD
18	VAČE Najdišče vaške situle	Litija	☐ Vače – Cerkev sv. Andreja	2623	KD	KSLP
19	DOLE PRI LITIJU Oglarska dežela	Litija	☐ Dole pri Litiji – Cerkev Marijinega vnebovzetja	1779	KD	KD
20	BRDO PRI LUKOVICI Grad Brdo	Lukovica	☐ Brdo pri Lukovici – Grad Brdo	908	KD	KSLP
21	SPODNJE PRAPREČE Romarska cerkev sv. Luke	Lukovica	☐ Spodnje Prapreče – Cerkev sv. Luke	1663	KD	KSLP
22	GOLČAJ Cerkev sv. Neže	Lukovica	☐ Golčaj - Cerkev sv. Neže	1628	KD	KSLP

23	ZGORNJI TUŠTANJ <i>Grad Tuštanj</i>	Lukovica	☐ Zgornji Tuštanj – Grad Tuštanj	981	KD	KSLP
24	MORAVČE <i>Staro trško jedro</i>	Moravče	☐ Moravče – Cerkev sv. Martina	1489	KD	KD
25	LIMBARSKA GORA <i>Romarska cerkev sv. Valentina</i>	Moravče	☐ Limbarska gora – Cerkev sv. Valentina	324	KD	KSDP
26	DOLE PRI KRAŠCAH <i>Cerkev sv. Andreja</i>	Moravče	☐ Krašče – Cerkev sv. Andreja	285	KD	KSLP
27	BOGENŠPERK <i>Grad Bogenšperk</i>	Šmartno pri Litiji	☐ Bogenšperk – Grad Bogenšperk	29	KD	KSDP
28	ŠMARTNO PRI LITIJU <i>Cerkev sv. Martina</i>	Šmartno pri Litiji	☐ Šmartno pri Litiji – Cerkev sv. Martina	928	KD	KD
29	VELIKA ŠTANGA <i>Cerkev sv. Antona Padovanskega</i>	Šmartno pri Litiji	☐ Velika Štanga - Cerkev sv. Antona	2565	KD	KD
30	TRZIN <i>Cerkev sv. Florijana</i>	Trzin	☐ Trzin – Cerkev sv. Florijana	2022	KD	KD
31	LOKA PRI MENGŠU <i>Grad Jablje</i>	Mengeš	☐ Loka pri Mengšu – Grad Jablje	9200	KD	KSDP

Legenda:

1. Zvrst: KD – kulturna dediščina, ND – naravna vrednota
2. Status: KD – kulturna dediščina vpisana v registru nepremične kulturne dediščine, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo, KSLP – kulturni spomenik lokalnega pomena, KSDP – kulturni spomenik državnega pomena, NVLP – naravna vrednota lokalnega pomena, NVDP – naravna vrednota državnega pomena, NIKD – ne institucionalizirana kulturna dediščina, NINV – ne institucionalizirana naravna vrednota.

3. Pregled stanja obstoječega označevanja

Ob pregledu izbranih lokacij, ugotavljamo, da se njihovo označevanje razlikuje od lokacije do lokacije. Razlikujejo se načini označevanja in oblike označb. Z vsebinskega vidika gre pri označbah predvsem za smerokaze, ki so v večini primerov prosto stoječi in različnih oblik, v posameznih primerih so pritrjeni tudi na stavbe. Iz analize stanja je mogoče razbrati, da je obstoječ način označevanja posledica improviziranih pristopov brez teženj po celovitem reševanju. Obstoječi usmerjevalni, označevalni in pojasnjevalni znaki so bili postavljeni brez jasnega oblikovalskega pristopa, z uporabo različnih tehnik, materialov in dimenzij. V več primerih so lokacije s smerokazi slabo oz. nepopolno označene. Predvsem to velja za označbe na javnih cestah. Poleg tega označbe v nekaterih primerih s svojo neprimerno postavitvijo ali obliko vplivajo tudi na zunanjo podobo kulturne in naravne dediščine (npr. Vače, Moravče). Posebnost vseh obstoječih označb je, da so postavljene brez upoštevanja obstoječe zakonodaje, ki posredno ali neposredno ureja to področje.

Na izbranih lokacijah ugotavljamo pomanjkanje predvsem označevalnih in pojasnjevalnih tabel ter ostalega informativnega gradiva (npr. turistični prospekti, zgibanke, zloženke, brošure...). Večina izbranih lokacij nima urejenih parkirišč in sanitarij oz. niso opremljene z informacijami o parkirišču in sanitarijah.

Na splošno ugotavljamo, da je stanje označenosti izbranih lokacij izjemno slabo, pomanjkljivo, v več primerih celo neprimerno. Dosedanje označevanje lokacij, ki so vključene v projekt, ocenjujemo kot neprimerno in je zato potrebno celovite obravnave.

TABELA 2: Podrobnejša preglednica stanja označitve lokacij, ki so vključene v projekt »Trkamo na vrata dediščine«.

št.	kraj	ime naravne in kulturne znamenitosti po projektu	obstoječa označitev	potreben program
1	Dol pri Ljubljani	Dol pri Ljubljani – Graščinski paviljoni	NI	CELOSTNO
2	Dolsko	Dolsko – Domačija Pr Krač	DELNO SMEROKAZ	DODELAVA
3	Zagorica pri Dolskem	Zagorica pri Dolskem – Rojstna hiša Jurija Vege	NI	CELOSTNO
4	Krtina pri Dobu	Krtina pri Dobu – Cerkev sv. Lenarta	NI	CELOSTNO
5	Groblje	Groblje – Cerkev sv. Mohorja in Fortunata	NI	CELOSTNO
6	Goropeč nad Ihanom	Goropeč nad Ihanom – Cerkev sv. Miklavža	DELNO SMEROKAZ, INF. TABLA	DODELAVA
7	Tabor nad	Tabor nad Goričico – Cerkev sv.	DELNO	DODELAVA

	Goričico	Kunigunde	SMEROKAZ, INF. TABLA	
8	Gorjuša	Gorjuša – Železna jama in jamarska zbirka	DELNO SMEROKAZ, INF. TABLA	DODELAVA
9	Kamnik	Kamnik – Staro mestno jedro	NI	CELOSTNO
10	Kamnik	Kamnik – Medobčinski muzej Kamnik	NI	CELOSTNO
11	Mekinje	Mekinje – Cerkev Marijinega vnebovzetja	NI	CELOSTNO
12	Velika planina	Velika planina – Sv. Primož nad Kamnikom	DELNO SMEROKAZ	DODELAVA
13	Zgornje Palovče	Zgornje Palovče – Budnarjeva muzejska hiša	NI	CELOSTNO
14	Tunjice	Tunjice – Romarska cerkev sv. Ane	DELNO SMEROKAZ	DODELAVA
15	Volčji Potok	Volčji Potok – Arboretum Volčji Potok	DELNO SMEROKAZ	DODELAVA
16	Motnik	Motnik – Trg	NI	CELOSTNO
17	Komenda	Komenda – Glavarjeva Komenda	NI	CELOSTNO
18	Vače	Vače – Najdišče vaške situle	DELNO SMEROKAZ	DODELAVA
19	Dole pri Litiji	Dole pri Litiji – Oglarska dežela	NI	CELOSTNO
20	Brdo pri Lukovici	Brdo pri Lukovici – Grad Brdo	DELNO SMEROKAZ, INF. TABLA	DODELAVA
21	Spodnje Prapreče	Spodnje Prapreče – Romarska cerkev sv. Luke	NI	CELOSTNO
22	Golčaj	Golčaj – Cerkev sv. Neže	NI	CELOSTNO
23	Zgornji Tuštanj	Zgornji Tuštanj – Grad Tuštanj	NI	CELOSTNO
24	Moravče	Moravče – Staro trško jedro	NI	CELOSTNO
25	Limbarska gora	Limbarska gora – Romarska cerkev sv. Valentina	NI	CELOSTNO
26	Sv. Andrej	Dole pri Krašcah – Cerkev sv. Andreja	NI	CELOSTNO
27	Bogenšperk	Bogenšperk – Grad Bogenšperk	DELNO SMEROKAZ	DODELAVA
28	Šmartno pri Litiji	Šmartno pri Litiji – Cerkev sv. Martina	NI	CELOSTNO
29	Velika Štanga	Velika Štanga – Cerkev sv. Antona Padovanskega	SMEROKAZ	CELOSTNO
30	Trzin	Trzin – Cerkev sv. Florijana	NI	CELOSTNO
31	Loka pri Menšu	Loka pri Mengšu – Grad Jablje	NI	CELOSTNO

4. Pregled obstoječe zakonodaja na področju označevanja naravne in kulturne dediščine in ostale turistične ponudbe

Področje označevanja naravne in kulturne dediščine ter ostale turistične ponudbe ureja posredno ali neposredno kar nekaj predpisov:

- Zakon o javnih cestah (Ur. list RS, št. 29/1997),
- Pravilnik o Prometni signalizaciji in prometni opremi na javnih cestah (Ur. list RS, št. 46/2000),
- Zakon o varstvu kulturne dediščine (Ur. list RS, št. 7/1999),
- Pravilnik o obliki in namestitvi oznak nepremičnih spomenikov in znamenitosti (Ur. list SRS, št. 33/1985),
- Zakon o ohranjanju narave (Ur. list RS, št. 56/1999),
- Pravilnik o označevanju zavarovanih območij naravnih vrednot (Ur. list RS, št. 117/2002),
- Pravilnik o spremembah in dopolnitvah pravilnika o označevanju zavarovanih območij naravnih vrednot (ur. list RS, št. 53/2005)
- Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot (Ur. list RS, št. 111/2004)
- Pravilnik o vrstah zahtevnih, manj zahtevnih in enostavnih objektov, o pogojih za gradnjo enostavnih objektov brez gradbenega dovoljenja in o vrstah del, ki so v zvezi z objekti in pripadajočimi zemljišči (Ur. list RS, št. 114/2003).

Zakon o javnih cestah (Ur. list RS, št. 29/1997):

67. člen, 3. odstavek

Na državni cesti se smejo postavljati table in napisi, ki opozarjajo na kulturni in zgodovinski spomenik ter naravno znamenitost ali turistično pomembno območje ali naselje in podobno (turistična in druga obvestilna signalizacija), samo v skladu s predpisi o prometni signalizaciji. O predlogu zainteresirane pravne ali fizične osebe za postavitve turistične in druge obvestilne signalizacije odloča Direkcija za ceste. Direkcija za ceste ima pravico do povrnitve stroškov za postavitve signalizacije, njeno vzdrževanje in odstranitev.

82. člen

Upravljanje občinskih cest poteka po odloku o občinskih cestah, ki ga sprejme Občina.

Pravilnik o prometni signalizaciji in prometni opremi na javnih cestah (Ur. list RS, št. 46/2000):

1. člen

Pravilnik predpisuje vrsto, pomen, obliko, barvo, velikost in postavljanje prometne signalizacije in prometne opreme na javnih cestah med drugim tudi za turistično in drugo obvestilno signalizacijo.

2. člen

Med prometno signalizacijo in prometno opremo na cestah sodijo tudi znaki za obveščanje o kulturnih, zgodovinskih in naravnih znamenitostih ter spomenikih in znaki za obveščanje o smeri, v kateri so kulturna, zgodovinska in naravna znamenitost in spomenik ter pomembnejši objekt in naprava znotraj območij znamenitosti ali naselja.

63. člen

Turistična in druga obvestilna signalizacija je namenjena obveščanju udeležencev v cestnem prometu o kulturnih, zgodovinskih in naravnih znamenitostih ali spomenikih ter pomembnejših objektih in napravah znotraj območja znamenitosti ali naselja.

64. člen

Znaki za obveščanje o kulturnih, zgodovinskih in naravnih znamenitostih ter spomenikih so:

- 1. znak »obvestilna tabla«, ki s simboli in napisi ali likovnim prikazom in napisi udeležence v prometu obvešča o smeri in oddaljenosti do mesta, kjer so označena kulturna, zgodovinska ali naravna znamenitost ali spomenik;*
- 2. znak »označitev zavarovanega območja narave«, ki označuje mesto na cesti, od koder cesta poteka po narodnem, regijskem ali krajinskem parku;*
- 3. znak »označitev turistične ceste«, ki označuje mesto na cesti, od koder je cesta ali njen del razglašen kot turistična cesta (vinska, sadna, panoramska, gorska, planinska ipd.).*

65. člen

Znaki za obveščanje o smeri, v kateri so kulturna, zgodovinska in naravna znamenitost ali spomenik ter pomembnejši objekt in naprava znotraj območja znamenitosti ali naselja, so:

- 1. znak »lamela za kulturno ali zgodovinsko znamenitost, spomenik ali objekt v naselju«, ki označuje smer, v kateri so znamenitost, spomenik ali objekt;*
- 2. znak »lamela za naravno znamenitost ali objekt v naselju«, ki označuje smer, v kateri so pomemben park, botanični vrt, živalski vrt, akvarij ipd.;*
- 3. znak »lamela za hotele«, ki označuje smer v kateri je hotel ali motel;*
- 4. znak »lamela za pomembne objekte in naprave v naselju«, ki označuje smer, v kateri so stadion, sejmišče, bolnišnica, postaja za prvo pomoč, avtobusna postaja, železniška postaja, parkirna hiša, prostor za kampiranje ipd.;*
- 5. znak »lamela za pomembna poslovno-trgovska središča in objekte v naselju, ki označuje smer, v kateri so pomembno poslovno, trgovsko ali nakupovalno središče ali objekt;*
- 6. znak »lamela za cilje, ki so znotraj zavarovanega območja narave«, ki označuje smer, v kateri so specifično področje, objekt ali naprava v zavarovanem območju narave;*
- 7. znak »lamela za objekte, ki so ob turistični cesti, ki označuje smer, v kateri je objekt, ki je sestavni del ponudbe turistične ceste.*

68. člen

Turistični in drugi obvestilni znaki imajo obliko pravokotnika. Velikost oziroma površina turističnih in drugih obvestilnih znakov sme znašati:

- 1. površina znakov za obveščanje o kulturnih, zgodovinskih in naravnih znamenitostih ter spomenikih, kadar so postavljeni na avtocestah in hitrih cestah – največ 10 m², kadar so postavljeni na glavnih cestah zunaj naselja z voziščem, širšim od 7 m – največ 7 m²,*

- kadar so postavljeni na drugih cestah zunaj naselja – največ 6 m², kadar so postavljeni na cestah v naselju – največ 5 m²;*
- 2. višina znaka za obveščanje o smeri, v kateri so kulturna, zgodovinska in naravna znamenitost ali spomenik ter pomembnejši objekt in naprava znotraj območja znamenitosti ali naselja – največ 30 cm;*
 - 3. površina znakov za izraz dobrodošlice sme znašati največ 12 m² za znaka dobrodošli v Republiki Sloveniji in na svidenje, največ 6 m² za znak območje regije ali pokrajine, največ 4 m² za znaka območje občine in območja naselja;*
 - 4. površina znaka turistično informativne table največ 10 m².*

69. člen

Osnovne barve turističnih in drugih obvestilnih znakov so:

- rjava z belimi simboli in napisi,*
- zelena z belimi simboli in napisi,*
- modra z belimi simboli in napisi,*
- bela s črnimi simboli in napisi in*
- siva z belimi simboli in napisi.*

Pravilnik v členih od 109 do 117 določa še način postavljanja turistične in druge obvestilne signalizacije, v 126. členu pa določa tudi pisavo na prometnih znakih.

Pravilnik o obliki in namestitvi oznak nepremičnih spomenikov in znamenitosti (Ur. list SRS, št. 33/1985):

Pravilnik, ki je nastal na podlagi starega Zakona o varstvu naravne in kulturne dediščine (Ur. list RS, št. 1/1981) in je po Zakonu o varstvu kulturne dediščine (Ur. list RS, št. 7/1999) še vedno v veljavi, določa normative za označevanje kulturnih spomenikov.

Čeprav pravilnik natančno predpisuje obliko in namestitev oznak za kulturne spomenike in naravne znamenitosti, pa v praksi ni nikoli zaživel. V skladu z njim so bile označene le nekatere naravne znamenitosti.

Pravilnik v 7. členu ne izključuje možnosti postavitve drugih znakov, opozoril in informativnih tabel, ki pa jih mora imetnik spomenika ali znamenitosti postaviti v soglasju z organizacijo za varstvo naravne in kulturne dediščine.

Pravilnik o označevanju zavarovanih območij naravnih vrednot (Ur. list RS, št. 117/2002):

5. člen

Znaki se morajo postavljati na način in na mestih, ki ne ogrožajo zavarovanega območja ali naravne vrednote. Znaki se lahko postavijo samostojno ali več skupaj, zavarovana območja, deli zavarovanih območij ali naravne vrednote se označijo z označevalnimi tablamami na mejah

oziroma znotraj meja zavarovanih območij, zlasti ob javnih cestah in javnih poteh ter na mestih, kjer je pričakovati vstop ljudi v zavarovano območje, ali ob naravni vrednoti. Usmerjevalni znaki se postavijo zlasti ob cestah, poteh, dostavnih poteh, kolovozih, parkiriščih, križiščih, sečiščih poti ipd. ter na mestih, kjer je potrebno usmeriti ljudi na določeno pot ali k zavarovanemu območju, delu zavarovanega območja ali naravni vrednoti. Informacijski znaki se postavijo zlasti na mestih, kjer so urejene vstopne točke (npr. parkirišča, pobiranje vstopnin) za večje število ljudi, oziroma na mestih, kjer so izhodišča za obiskovanje (npr. razgledišča, začetek poti, počivališča). Postavijo se znotraj zavarovanih območij, njihovih delov ali ob naravnih vrednotah. Opozorilni znaki se postavijo na mestih, kjer je treba opozoriti na pravila ravnanja, prepovedi oziroma na dejstva ali okoliščine, ki jih je potrebno upoštevati. Postavijo se na mejah ali znotraj zavarovanih območij, njihovih delov ali ob naravnih vrednot. Označevalni, usmerjevalni in informacijski znaki se postavijo v skladu z zakonom, ki ureja javne ceste, in drugimi predpisi, ki urejajo prometno signalizacijo in prometno opremo na javnih cestah, če se postavijo na mestih za katere se uporabljajo navedeni predpisi.

6. člen

Znaki se postavijo na podlagi načrta postavitve znakov, ki ga pripravi upravljalec zavarovanega območja ali oseba iz drugega ali tretjega odstavka 7. člena tega pravilnika. Z načrtom se določi način (sistem) postavitve znakov, mesta postavitve znakov, vrste znakov na posameznih mestih in razlogi postavitve znakov. Načrt ima naslednje obvezne sestavine:

- topografski načrt zavarovanega območja, njegovega dela ali naravne vrednote, kjer se nameravajo postaviti znaki;
- določitev načina (sistema) označevanja, ki mora biti enoten za celotno območje označevanja;
- določitev mest posameznih postavitve znakov;
- določitev posameznih vrst in vsebin znakov;
- določitev konkretnega položaja znakov za posamezna mesta.

Pred postavitvijo znakov je treba z načrtom seznaniti organizacijo, pristojno za ohranjanje narave, razen v primeru iz drugega odstavka 7. člena tega pravilnika.

7. člen

Upravljavec zavarovanega območja zagotovi postavitve znakov v zavarovanega območja zagotovi postavitve znakov v zavarovanem območju, njegovem delu ali naravni vrednoti oziroma v zvezi z zavarovanim območjem, njegovimi deli ali naravnimi vrednotami. Organizacija, pristojna za ohranjanje narave, zagotovi postavitve znakov na naravnih vrednotah državnega pomena in v zavarovanih območjih oziroma v zvezi z njimi, ki jih je ustanovila država in nimajo svojega upravljalca ter predlaga lokalnim skupnostim način označitve naravnih vrednot lokalnega pomena na njihovih območjih. Lokalna skupnost zagotovi postavitve znakov na naravnih vrednotah lokalnega pomena na svojem območju in v zavarovanih območjih, ki jih je ustanovila in nimajo svojega upravljalca. Upravljalec zavarovanega območja, organizacija, pristojna za ohranjanje narave in lokalna skupnost morajo znake vzdrževati in skrbeti zanje kot dober gospodar ter jih po potrebi tudi zamenjati.

Pravilnik o spremembah in dopolnitvah pravilnika o označevanju zavarovanih območij naravnih vrednot (Ur. list RS, št. 53/2005):

V prilogi pravilnika so natančno predstavljeni način postavljanja znakov na naravnih vrednotah in v zavarovanih območjih, njihova oblika, material, barva, tisk ...

Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot (Ur. list RS, št. 111/2004)

6.člen, tretji odstavek

Za izvajanje posegov v naravo na naravnih vrednotah je treba pridobiti naravovarstvene pogoje in naravovarstveno soglasje, skladno s predpisi s področja graditve objektov in ohranjanja narave.

10.člen

Naravno vrednoto se lahko označi v naravi na način, določen s predpisom, ki ureja označevanje zavarovanih območij naravnih vrednot.

Pravilnik o vrstah zahtevnih, manj zahtevnih in enostavnih objektov, o pogojih za gradnjo enostavnih objektov brez gradbenega dovoljenja in o vrstah del, ki so v zvezi z objekti in pripadajočimi zemljišči (Ur. list RS, št. 114/2003):

16.člen

Če leži zemljišče, na katerem naj bi bil zgrajen enostavni objekt, ki izpolnjuje pogoje in zahteve glede največje velikosti, načina gradnje ter rabe in odmika od sosednjih zemljišč, določene s tem pravilnikom, v območju, ki je s posebnimi predpisi ali s tem pravilnikom opredeljeno kot varovalni pas objekta gospodarske javne infrastrukture ali v območju, ki je s posebnimi predpisi opredeljeno kot varovano območje, mora investitor pred začetkom gradnje takšnega enostavnega objekta pridobiti soglasje pristojnega organa oziroma službe.

19.člen

Enostavni objekt je lahko grajen brez gradbenega dovoljenja, če ima investitor za zemljišče, na katerem naj bi se takšen objekt gradil, lastninsko ali kakšno drugo stvarno ali obligacijsko pravico, ki mu omogoča gradnjo na takšnem zemljišču in če so pri takšnem objektu glede na vrsto, v katero je v skladu s tem pravilnikom uvrščen, izpolnjeni naslednji pogoji:

- 1. da so njegova velikost in način gradnje ter rabe v skladu z določbami tega pravilnika,*
- 2. da so pri njegovi gradnji izpolnjene zahteve, ki jih glede načina gradnje in odmika od sosednjih zemljišč določa 20. člen tega pravilnika in*
- 3. da so pri njegovi gradnji izpolnjeni lokacijski pogoji, ki jih glede oblikovanja in postavitve objektov določa izvedbeni prostorski akt.*

26.člen

Dela, ki so v zvezi z objekti in pripadajočimi zemljišči, za katera ni potrebno gradbeno dovoljenje in skaterimi se lahko začne brez pridobitve lokacijske informacije, so:

1. dela za lastne potrebe,
2. dela v zvezi z urejanjem javnih površin,
3. dela v javno korist in
4. dela v zvezi s splošno rabo naravnih dobrin.

Če se namerava izvesti dela iz prejšnjega odstavka na objektu, ki je varovan na podlagi predpisov, ki urejajo kulturno dediščino, je potrebno pred začetkom del pridobiti kulturno-varstvene pogoje. Če pa se namerava izvesti dela iz prejšnjega odstavka na območju, ki je varovano na podlagi predpisov, ki urejajo ohranjanje narave, je treba takšna dela izvesti v skladu s pravili ravnanja, ki jih določa akt o varovanju takšnega območja.

Če se namerava izvesti dela iz prvega odstavka tega člena na objektu oziroma zemljišču, ki leži v varovalnem pasu ali na varovanem območju, je treba pred začetkom teh del pridobiti soglasje pristojnega organa oziroma službe.

Usmerjevalne table in znake za označevanje ob javnih cestah, ki po predpisih o cestah sodijo med turistično in drugo obvestilno signalizacijo, lahko postavlja samo upravljavec javne ceste oziroma je potrebno pridobiti pred njihovo postavitvijo, če jih ne postavlja upravljavec javne ceste, njegovo soglasje.

28.člen, peti odstavek:

Dela v zvezi z urejanjem javnih površin so dela, s pomočjo katerih se:

- postavijo usmerjevalne table in znaki za označevanje naravnih vrednot, zavarovanih območij, kulturnih spomenikov, turističnih znamenitosti, ulic, trgov, sprehajalnih in učnih gozdarskih poti, kolesarskih stez, trim stez in planinskih poti in drugih javnih površin ter objektov v javni rabi.

Ob pregledu stanja na izbranih lokacijah ugotavljamo, da se predstavljena zakonodaja v praksi zelo malo upošteva. Razlogi so po našem mnenju predvsem v slabi informiranosti in strokovni usposobljenosti turističnih in drugih sorodnih organizacij, ki delujejo v lokalnih okoljih na področju turizma.

5. Predlog označevanja izbranih lokacij z naravno in kulturno dediščino in smernice za označitev posameznih lokacij

Večina lokacij, ki so vključene v projekt Vzpostavitev enotne dopolnilne infrastrukture na točkah dediščine v projektu Trkamo na vrata dediščine, so povezane s predstavitvijo raznovrstne institucionalno in neinstitutionalno zavarovane naravne in kulturne dediščine ter ostale turistične ponudbe. Projekt ima cilj označiti vse lokacije celovito in po enotnem sistemu za potrebe turističnega obiska. Smisel označitve je usmerjanje obiskovalcev do turističnih zanimivosti ter njihova vsebinska predstavitev. Zaradi tega smo v projektu predvideli označevanje izbranih lokacij z usmerjevalnimi, označevalnimi in pojasnjevalnimi tablami.

Usmerjevalne table (smerokazi) so predvidene predvsem ob javnih cestah, v manjši meri tudi na drugih površinah. Namenjeni so usmerjanju k cilju oz. k turistični zanimivosti.

Označevalne table so po projektu predvidene na vseh izbranih lokacijah, lahko na samih objektih ali v njihovi neposredni bližini. Namen informativnih tabel je na kratko in dvojezično (slovenščina, angleščina) predstaviti zanimivost v tekstualni obliki.

Pojasnjevalne table so po projektu Vzpostavitev enotne dopolnilne infrastrukture na točkah dediščine v projektu Trkamo na vrata dediščine predvidene za postavitve samo v občinskih centrih v občinah, ki sodelujejo v projektu. Gre za večje informativne table, ki imajo namen seznaniti obiskovalce s projektom Trkamo na vrata dediščine.

V nadaljevanju podrobneje predstavljamo analizo obstoječega stanja in predloge označevanja za vsako posamezno lokacijo posebej. Ob tem poudarjamo, da gre pri predlogu mikro lokacij in načinu postavitve tabel zgolj za predlog, do katerega se morajo v skladu z obstoječo zakonodajo opredeliti vsi soglasodajalci.

Številka: 1

Ime lokacije: DOL PRI LJUBLJANI Graščinski paviljoni
Kraj/naselje: Dol pri Ljubljani

Ime enote dediščine: Dol pri Ljubljani – Dvorec Dol (EŠD 103)
Varstveni status: Kulturna dediščina

Občina: Dol pri Ljubljani

Stanje označenosti: Smerokaza na cesti Ljubljana – Litija ni.
Dostop po stranski sesti do paviljonov ni označen.

Smernice označitve: Smerokazi - potrebna je postavitve smerokaza na cesti Ljubljana – Litija ter na posameznih večjih križiščih na stranski cesti vse do paviljonov.

Označevalna tabla – informativno tablo naj se postavi kot prosto stoječo pred ograjo, levo od vhoda.

Oprema prostora – na lokaciji ali v njeni bližini ni urejenega parkirnega mesta niti sanitarij. Parkirišče naj se uredi v naselju Dol pri Ljubljani, obiskovalce je potrebno peš usmeriti do paviljonov. Ker gre za lokacijo, ki je primerna tudi za razstave in zaradi tega tudi za daljše zadrževanje obiskovalcev bi bilo potrebno razmišljati tudi o morebitni postavitvi sanitarijev na parkirišču.

Tiskana informacija: Katalog Trkamo na vrata dediščine.

Številka: 2

Ime lokacije: DOLSKO *Domačija Pr Krač*
Kraj/naselje: Dolsko

Ime enote dediščine: Dolsko - Domačija Dolsko 19 (EŠD 118)
Varstveni status: Kulturni spomenik državnega pomena

Občina: Dol pri Ljubljani

Stanje označenosti: Smerokaza na cesti Ljubljana – Litija ni.
Dostop po stranski cesti, razen tik ob domačiji, ni označen.

Smernice označitve: Smerokazi - potrebna je postavitve smerokaza na cesti Ljubljana – Litija ter na posameznih večjih križiščih na stranski cesti vse do domačije.

Označevalna tabla – označevalno tablo naj se pritrdi na fasado pod nadstreškom gospodarskega poslopja, ki stoji vzporedno s hišo. Njena mikro lokacija naj bo pri označbah, ki so že pritrjene na objekt.

Oprema prostora – na lokaciji so urejeni parkirišče in sanitarije.

Tiskana informacija: Katalog Trkamo na vrata dediščine.

Številka: 3

Ime lokacije: ZAGORICA PRI DOLSKEM *Rojstna hiša Jurija Vege*
Kraj/naselje: Zagorica pri Dolskem

Ime enote dediščine: Zagorica pri Dolskem - Domačija Jurija Vege (EŠD 4840)
Varstveni status: Kulturna dediščina

Občina: Dol pri Ljubljani

Stanje označenosti: Smerokaza na cesti Ljubljana – Litija ni.
Dostop po stranski cesti do domačije ni označen.

Smernice označitve: Smerokazi - potrebna je postavitve smerokaza na cesti Ljubljana – Litija ter na posameznih večjih križiščih na stranski cesti vse do domačije. S smerokazi je potrebno označiti tudi dostop iz smeri Moravč.

Označevalna tabla – označevalno tablo naj se postavi na robu dvorišča kot prosto stoječo, lahko pa se jo pritrdi tudi na dvoriščno fasado hiše ob škatli s štampiljkami za pohodnike Badjurove planinske poti.

Oprema prostora – na dvorišču domačije je urejeno parkirišče za osebne avtomobile, za avtobuse je potrebno predvideti posebno parkirišče. Za sanitarije je poskrbljeno v okviru domačije.

Tiskana informacija: Katalog Trkamo na vrata dediščine, razglednice, knjižne izdaje o Juriju Vegi

Številka: 4

Ime lokacije: KRTINA PRI DOBU *Cerkev sv. Lenarta*
Kraj/naselje: Krtina pri Domžalah

Ime enote dediščine: Krtina pri Domžalah – Cerkev sv. Lenarta in sv. Roka (EŠD 1749)
Varstveni status: Kulturna dediščina

Občina: Dol pri Ljubljani

Stanje označenosti: Smerokaza na cesti Ljubljana – Celje ni.
Dostop po stranski cesti do cerkve ni označen.

Smernice označitve: Smerokazi - potrebna je postavitve smerokaza na cesti Ljubljana – Celje ter na posameznih večjih križiščih na stranski cesti vse do cerkve.

Označevalna tabla – označevalno tablo naj se pritrdi na zunanjo steno pokopališkega obzidja, levo od vhoda na pokopališče.

Oprema prostora – parkirišče je urejeno v vasi pod cerkvijo. Sanitarije so dosegljive v obstoječih gostinskih lokalih v vasi.

Tiskana informacija: Katalog Trkamo na vrata dediščine, zgibanka, vodnik.

Številka: 5

Ime lokacije: GROBLJE *Cerkev sv. Mohorja in Fortunata*
Kraj/naselje: Groblje

Ime enote dediščine: Groblje – Cerkev sv. Mohorja in Fortunata (EŠD 171)

- Varstveni status: Kulturna dediščina
- Občina: Domžale
- Stanje označenosti: Smerokaza na cesti Ljubljana – Kamnik ni. Dostop po stranskih cestah do cerkve ni označen.
- Smernice označitve: Smerokazi - potrebna je postavitve smerokaza na cesti Ljubljana – Kamnik ter na posameznih večjih križiščih na stranski cesti vse do cerkve.
- Označevalna tabla – označevalno tablo naj se postavi kot prosto stoječo na robu parkirišča pred cerkvenim obzidjem.
- Oprema prostora – parkirišče je urejeno pred cerkvijo. Sanitarije so dosegljive v obstoječih gostinskih lokalih v naselju in okolici.
- Tiskana informacija: Katalog Trkamo na vrata dediščine, vodnik.

Številka: 6

- Ime lokacije: GOROPEČ NAD IHANOM *Cerkev sv. Miklavža*
Kraj/naselje: Brdo pri Ihanu
- Ime enote dediščine: Brdo pri Ihanu – Cerkev sv. Nikolaja na Goropečah (EŠD 1857)
Varstveni status: Kulturni spomenik lokalnega pomena
- Občina: Domžale
- Stanje označenosti: Smerokazov na cestah Ljubljana – Litija, Ljubljana – Celje in Ljubljana - Kamnik ni. Na posameznih večjih križiščih na stranski cesti so od Ihana dalje postavljeni smerokazi vse do cerkve. Na zunanjsčini cerkvene ladje je na oglasni deski v tekstu in sliki predstavljena cerkev.
- Smernice označitve: Smerokazi – po možnosti naj se postavi smerokaze na cestah Ljubljana – Litija, Ljubljana – Celje in Ljubljana - Kamnik. Oblika smerokazov na stranski cesti od Ihana dalje ne ustrezajo pravilniku, potrebno bi jih bilo zamenjati z ustrežnejšimi.
- Označevalna tabla – označevalno tablo se lahko pritrdi na steno v notranjščini zvonice.

Oprema prostora – parkirišče ob lokaciji ni urejeno, prav tako ni urejenih sanitarij. Parkirišče je potrebno urediti v Ihanu in peš usmeriti obiskovalce do cerkve. Opozoriti velja na nevaren dostop po gozdni peš poti do cerkve. Dostop po gozdni poti je slabo zavarovan. Na nevarnih krajih je potrebno predvideti postavitve lesene ograje.

Tiskana informacija: Katalog Trkamo na vrata dediščine, zgibanka, vodnik.

Številka: 7

Ime lokacije: TABOR NAD GORIČICO *Cerkev sv. Kunigunde*
Kraj/naselje: Goričica pri Ihanu

Ime enote dediščine: Goričica pri Ihanu – Cerkev sv. Kunigunde (EŠD 1858)
Varstveni status: Kulturni spomenik lokalnega pomena

Občina: Domžale

Stanje označenosti: Smerokazov na cestah Ljubljana – Litija, Ljubljana – Celje in Ljubljana - Kamnik ni. Na posameznih večjih križiščih na stranski cesti so od Ihana dalje postavljeni smerokazi vse do cerkve. Na zunanjsčini cerkvene ladje je na oglasni deski v tekstu in sliki predstavljena cerkev.

Smernice označitve: Smerokazi - po možnosti naj se postavi smerokaze na cestah Ljubljana – Litija, Ljubljana – Celje in Ljubljana - Kamnik. Oblika smerokazov na stranski cesti od Ihana dalje ne ustrezajo pravilniku, potrebno bi jih bilo zamenjati z ustrežnejšimi.

Označevalna tabla – označevalno tablo naj se pritrdi na notranjo stran cerkvenega obzidja, ob obstoječem prehodu skozi obzidje.

Oprema prostora – parkirišče ni urejeno, njegovo ureditev je potrebno predvideti v Ihanu in peš usmeriti obiskovalce do cerkev.

Tiskana informacija: Katalog Trkamo na vrata dediščine, zgibanka, vodnik.

Številka: 8

Ime lokacije: GORJUŠA *Železna jama in jamarska zbirka*
Kraj/naselje: Gorjuša

Ime enote dediščine: Železna jama (identifikacijska številka 364)
Varstveni status: Naravna vrednota državnega pomena

Občina: Domžale

Stanje označenosti: Smerokazov za Gorjušo ni, so pa smerokazi za grad krumperk, ki se nahaja v njeni neposredni bližini. Smerokaz za grad Krumperk stoji na cesti Ljubljana – Celje. Na posameznih večjih križiščih na stranski cesti so smerokazi postavljeni samo do gradu. Na parkirišču pri jamarskem domu je postavljena pojasnjevalna tabla o Ledeni in Babji jami.

Smernice označitve: Poleg smerokazov za grad Krumperk je potrebno poskrbeti tudi za smerokaze za jamarsko zbirko in Ledeno jamo.

Označevalna tabla – najprimernejše mesto je na parkirišču jamarskega doma ob že obstoječi pojasnjevalni tabli.

Oprema prostora – parkirišče je urejeno pri jamarskem domu, sanitarije so na voljo v domu.

Tiskana informacija: Katalog Trkamo na vrata dediščine, zgibanka

Številka: 9

Ime lokacije: KAMNIK *Staro mestno jedro*
Kraj/naselje: Kamnik

Ime enote dediščine: Kamnik – Mestno jedro (EŠD 213)
Varstveni status: Kulturni spomenik lokalnega pomena

Občina: Kamnik

Stanje označenosti: Smerokazov na cestah Ljubljana – Kamnik in Ljubljana - Celje ni. Prav tako ni posebnih označevalnih tabel na posameznih vstopnih mestih v staro mestno jedro.

Smernice označitve: Smerokazi – potrebno je poskrbeti za postavitev smerokazov na cestah Ljubljana – Kamnik, Ljubljana – Celje in po možnosti tudi na

cesti Ljubljana - Jesenice. Podobno velja za postavitve smerokazov na cesti skozi Tuhinjsko dolino in preko prevala Črnivec.

Označevalna tabla – označevalno tablo naj se pritrdi na fasado TIC-a pri avtobusni postaji.

Oprema prostora – Kamnik ima urejenih več parkirišč, sanitarije so dostopne v lokalnih gostinskih objektih.

Tiskana informacija: Katalog Trkamo na vrata dediščine, zgibanka, prospekti, vodniki, turistični zemljevid...

Številka: 10

Ime lokacije: KAMNIK *Medobčinski muzej Kamnik*
Kraj/naselje: Kamnik

Ime enote dediščine: Kamnik – Dvorec Zaprice (EŠD 215)
Varstveni status: Kulturni spomenik lokalnega pomena

Občina: Kamnik

Stanje označenosti: Grad Zaprice je v Kamniku slabo označen z smerokazi. Na glavni fasadi gradu je ob vhodu na notranje grajsko dvorišče pritrjena pojasnjevalna tabla.

Smernice označitve: Smerokazi – v samem mestu je potrebno dobro označiti dostop do gradu z smerokazi ob vsakem križišču.

Označevalna tabla – označevalno tablo je možno pritrditi na glavno fasado ob že obstoječi pojasnjevalni tabli. Druga možnost je postavitve prosto stoječe table na parkirišču pri vhodu v grad.

Oprema prostora – parkirišče ob gradu je majhno in je namenjeno osebju, ki dela v gradu. Potrebno je izkoristiti parkirišča, ki so na voljo v mestnem jedru. Sanitarije so na voljo v gradu.

Tiskana informacija: Katalog Trkamo na vrata dediščine, zgibanka, vodnik, prospekti...

Številka: 11

- Ime lokacije: MEKINJE *Cerkev Marijinega vnebovzetja*
Kraj/naselje: Mekinje
- Ime enote dediščine: Mekinje – Uršulinski samostan (EŠD 453)
Mekinje – cerkev Marijinega vnebovzetja (EŠD 2017)
- Varstveni status: Kulturni spomenik lokalnega pomena
- Občina: Kamnik
- Stanje označenosti: Smerokazov na cesti Kamnik – Gornji Grad in na cesti skozi Tuhinjsko dolino ni.
- Smernice označitve: Potrebno je postaviti smerokaze na cesti Kamnik – Gornji grad in na cesti skozi Tuhinjsko dolino. S smerokazi je potrebno opremiti vsa večja križišča do samostana.
- Označevalna tabla – označevalno tablo naj se postavi prosto stoječo pred samostanskim obzidjem, možno je predvideti tudi pritrnitev plošče na fasado pokopališke kapele ob stopnišču, ki vodi do vhoda v samostansko cerkev.
- Oprema prostora – za samostanom pri mrliški vežici je urejeno večje parkirišče. Sanitarij ni. Na voljo so v lokalnih gostinskih objektih.
- Tiskana informacija: Katalog Trkamo na vrata dediščine.

Številka: 12

- Ime lokacije: VELIKA PLANINA *Sv. Primož nad Kamnikom*
Kraj/naselje: Črna pri Kamniku
- Ime enote dediščine: Črna pri Kamniku – Cerkev sv. Primoža in Felicijana (EŠD 78)
- Varstveni status: Kulturni spomenik lokalnega pomena
- Občina: Kamnik
- Stanje označenosti: Smerokaza na cesti Kamnik – Gornji grad ni.
- Smernice označitve: Smerokazi – potrebno je postaviti smerokaze na cesti Kamnik – Gornji grad. V skladu s pravilnikom je potrebno dopolniti in poenotiti smerokaze od ceste Kamnik – Gornji grad do Sv. Primoža nad

Kamnikom. Po možnosti naj se z smerokazi označi tudi dostop iz smeri Kamniške Bistrice.

Označevalna tabla – označevalno tablo naj se postavi prosto stoječo pri vhodu v cerkev sv. Primoža in Felicijana.

Oprema prostora – parkirišče je urejeno ob gondolski žičnici za Veliko planino ter ob razcepu poti proti kamniški Bistrici in Gornjemu gradu. Sanitarije so ob parkiriščih v bližnjih lokalnih gostinskih objektih.

Tiskana informacija: Katalog Trkamo na vrata dediščine, zgibanka, vodnik, monografija.

Številka: 13

Ime lokacije: ZGORNJE PALOVČE *Budnarjeva muzejska zbirka*
Kraj/naselje: Zgornje Palovče

Ime enote dediščine: Zgornje Palovče – Domačija Zgornje Palovče 5(EŠD 885)
Varstveni status: Kulturni spomenik lokalnega pomena.

Občina: Kamnik

Stanje označenosti: Smerokaza na kamniški obvoznici ni, prav tako ni smerokaza na odcepu ceste za Stari grad.

Smernice označitve: Smerokazi – potrebno bi jih bilo postaviti na kamniški obvoznici in na stranski cesti na vsakem križišču do Budnarjeve domačije.

Označevalna tabla – označevalno tablo naj se postavi kot prosto stoječo pri skednju, ker drugje ni prostora.

Oprema prostora – urejenega parkirišča ni. Potrebno ga je urediti v naselju. Na parkirišču je potrebno predvideti tudi sanitarije.

Tiskana informacija: Katalog Trkamo na vrata dediščine.

Številka: 14

Ime lokacije: TUNJICE *Romarska cerkev sv. Ane*
Kraj/naselje: Tunjice

Ime enote dediščine: Tunjice – Cerkev sv. Ane (EŠD 787)

- Varstveni status: Kulturna dediščina
- Občina: Kamnik
- Stanje označenosti: v Kamniku se začnejo smerokazi za zdravilni gaj na Tunjicah, posebnega smerokaza za cerkev sv. Ane ni.
- Smernice označitve: Smerokazi – obstoječe smerokaze za zdravilni gaj je potrebno dopolniti še s smerokazi za cerkev sv. Ane.
- Označevalna tabla – označevalno tablo naj se postavi prosto stoječo na robu ravne peščene površine severno od cerkve. Leseno ograjo na tem mestu je potrebno utrditi.
- Oprema prostora – veliko urejeno parkirišče je pod cerkvijo. Sanitarij ni, potrebno bi jih urediti na obstoječem parkirišču.
- Tiskana informacija: Katalog Trkamo na vrata dediščine, zgibanka.

Številka: 15

- Ime lokacije: VOLČJI POTOK *Arboretum Volčji Potok*
Kraj/naselje: Volčji Potok
- Ime enote dediščine: Volčji Potok – Arboretum (EŠD 7904)
Volčji potok – arboretum (ident. št. 349)
- Varstveni status: Kulturni spomenik državnega pomena
Naravna vrednota državnega pomena
- Občina: Kamnik
- Stanje označenosti: Smerokazi stojijo na glavni in stranskih cestah. Obstoječe oznake je potrebno v bližnji prihodnosti spremeniti v skladu z pravilnikom.
- Smernice označitve: Smerokazi - obstoječe smerokaze je potrebno v bližnji prihodnosti spremeniti v skladu z pravilnikom.
- Označevalna tabla – označevalno tablo naj se postavi prosto stoječo ob vhodu v Arboretum ob že obstoječi pojasnjevalni tabli.
- Oprema prostora – ob parku je urejeno večje parkirišče, v parku so sanitarije.

Tiskana informacija: Katalog Trkamo na vrata dediščine, zgibanka, vodnik.

Številka: 16

Ime lokacije: MOTNIK *Trg*
Kraj/naselje: Motnik

Ime enote dediščine: Motnik – Trško naselje (EŠD 12028)
Varstveni status: Kulturna dediščina

Občina: Kamnik

Stanje označenosti: Smerokazov na cesti skozi Tuhinjsko dolino ni.

Smernice označitve: Smerokazi – potrebno je postaviti smerokaze na cesti skozi Tuhinjsko dolino. Po možnosti tudi na cesti Ljubljana – Celje.

Označevalna tabla – označevalno tablo naj se postavi prosto stoječo v jedru naselja.

Oprema prostora – v naselju je več urejeno večje parkirišče, v parku so sanitarije.

Tiskana informacija: Katalog Trkamo na vrata dediščine, zgibanka.

Številka: 17

Ime lokacije: KOMENDA *Glavarjeva Komenda*
Kraj/naselje: Komenda

Ime enote dediščine: Komenda – Cerkev sv. Petra (EŠD 231)
Varstveni status: Kulturna dediščina

Občina: Komenda

Stanje označenosti: Smerokaza na cesti Ljubljana – Jesenice ni. Prav tako ni smerokazov na vseh stranskih poteh, ki vodijo do Komende.

Smernice označitve: Smerokazi – potrebno je postaviti smerokaze na cesti Ljubljana – Jesenice ter na vseh stranskih poteh, ki vodijo do Komende.

Označevalna tabla – označevalno tablo naj se postavi prosto stoječo JZ od pokopališkega stopnišča.

Oprema prostora – ob pokopališču in ob župnijskem kompleksu sta urejena dva večja parkirišča. Sanitarije so dosegljive v bližnjih gostinskih lokalih.

Tiskana informacija: Katalog Trkamo na vrata dediščine, zbornik.

Številka: 18

Ime lokacije: VAČE *Najdišče vaške situle*
Kraj/naselje: Vače

Ime enote dediščine: Vače – Cerkev sv. Andreja (EŠD 2623)
Varstveni status: Kulturni spomenik lokalnega pomena

Občina: Litija

Stanje označenosti: Ob glavni cesti in vseh stranskih cestah so označbe z smerokazi, ki vodijo do Vač. Označbe so različnih oblik, materialov in po likovni plati niso poenotene.

Smernice označitve: Smerokaze je potrebno uskladiti s Pravilnikom o prometni signalizaciji in prometni opremi na javnih cestah. Smerokaze je potrebno predvideti tudi iz smeri Moravč.

Označevalna tabla – na ali ob enotah na Vačah ni posebnih informativnih tabel. Izjema je označitev morske obale kot naravne znamenitosti. Glede na to, da je v Vačah predvidena informativna tabla s predstavitvijo vseh zanimivih enot, bi bilo zanjo najustreznejše mesto na levem robu parkirišča ob kapelici pri cerkvi.

Oprema prostora – Središče Vač imajo večji parkirni prostor pred cerkvijo. Sanitarije so urejene v bližnjih gostinskih lokalih. Od tega parkirišča je potrebno označiti peš poti do posameznih zanimivosti na Vačah in okolici. Dolgoročno bi veljalo parkirišče za obiskovalce urediti drugje v naselju. Prostor pred cerkvijo pa urediti za pešce.

Tiskana informacija: Katalog Trkamo na vrata dediščine.

Številka: 19

Ime lokacije: DOLE PRI LITJI *Oglarska dežela*
Kraj/naselje: Dole pri Litiji

Ime enote dediščine: Dole pri Litiji – Cerkev Marijinega vnebovzetja (EŠD 1779)
Varstveni status: Kulturna dediščina

Občina: Litija

Stanje označenosti: Lokacija ni označena iz nobene smeri. S posebnimi improviziranimi smerokazi je označen dostop do začetka oglarske učne poti pri lovski koči.

Smernice označitve: Smerokazi – potrebno jih je postaviti ob dostopu iz smeri Šmartnega pri Litiji, Šentruperta oz. Mirnske doline in Radeč. Posebej je potrebno dopolniti obstoječo označitev s smerokazi pot iz Dol do lovske koč, kjer je začetek oglarske učne poti.

Informativna tabla – predlagamo, da se jo pritrdi na stavbo stare šole, levo od vhoda Razvojnega zavoda Jarina.

Oprema prostora – v naselju je več manjših parkirišč: ob stari šoli, pri trgovini in gostinskih lokalih. Sanitarije so dostopne v lokalnih gostinskih lokalih.

Tiskana informacija: Katalog Trkamo na vrata dediščine, zgibanke, prospekt.

Številka: 20

Ime lokacije: BRDO PRI LUKOVICI *Grad Brdo*
Kraj/naselje: Brdo pri Lukovici

Ime enote dediščine: Brdo pri Lukovici – Grad Brdo (EŠD 908)
Varstveni status: Kulturni spomenik lokalnega pomena

Občina: Lukovica

Stanje označenosti: Smerokaza na cesti Ljubljana – Celje ni.
Dostop po stranskih cestah do gradu ni označen.

Smernice označitve: Smerokazi - potrebna je postavitve smerokaza na cesti Ljubljana – Celje ter na posameznih večjih križiščih na stranski cesti vse do cerkve.

Označevalna tabla – označevalno tablo naj se kot prosto stoječo postavi ob že obstoječi večji informativni tabli pri gradu.

Oprema prostora – parkirišče je urejeno pri gradu in cerkvi ter domu čebelarjev. Sanitarije so dosegljive v domu čebelarjev ter v ostalih gostinskih lokalih v naselju.

Tiskana informacija: Katalog Trkamo na vrata dediščine, zgibanka.

Številka: 21

Ime lokacije: SPODNJE PRAPREČE *Romarska cerkev sv. Luke*
Kraj/naselje: Spodnje Prapreče

Ime enote dediščine: Spodnje Prapreče – Cerkev sv. Luke (EŠD 1663)
Varstveni status: Kulturni spomenik lokalnega pomena

Občina: Lukovica

Stanje označenosti: Smerokaza na cesti Ljubljana – Celje ni.
Dostop po stranski cesti do cerkve ni označen.

Smernice označitve: Smerokazi - potrebna je postavitve smerokaza na cesti Ljubljana – Celje ter na posameznih večjih križiščih na stranski cesti vse do cerkve.

Označevalna tabla – označevalno tablo naj se postavi prosto stoječo pred obzidjem, desno od prehoda skozi obzidje.

Oprema prostora – parkirišča ni. Glede na to, da je v bližini cerkve zaradi strmega in da za parkiranje ni prostora, bi veljalo v čim krajšem času urediti vsaj zasilno parkirišče v naselju. Na parkirišču bi potrebno bilo predvideti tudi sanitarije.

Tiskana informacija: Katalog Trkamo na vrata dediščine, zgibanka

Številka: 22

Ime lokacije: GOLČAJ Cerkev sv. Neže
Kraj/naselje: Golčaj

Ime enote dediščine: Golčaj – Cerkev sv. Neže (EŠD 1628)
Varstveni status: Kulturni spomenik lokalnega pomena

Občina: Lukovica

Stanje označenosti: Smerokaza na stari cesti Ljubljana – Celje ni.
Dostop po stranski lokalni in gozdni cesti do cerkve ni označen.

Smernice označitve: Smerokazi - potrebna je postavitve smerokaza na stari cesti Ljubljana – Celje ter na posameznih večjih križiščih na stranski cesti vse do cerkve.

Označevalna tabla – označevalno tablo naj se pritrdi na notranjo stran stene nadstreška pred vhodom v cerkev.

Oprema prostora – parkirišča in sanitarij ni. Je pa ob cerkvi dovolj prostora za parkiranje avtomobilov. Parkirišče bi veljalo urediti v dolini ob stari cesti Ljubljana – Celje. Sanitarije zaradi predvidenega manjšega števila obiska niso potrebne. V večini primerov bodo morebitni obiskovalci te lokacije predvsem planinci.

Tiskana informacija: Katalog Trkamo na vrata dediščine, zgibanka.

Številka: 23

Ime lokacije: ZGORNJI TUŠTANJ *Grad Tuštanj*
Kraj/naselje: Zgornji Tuštanj

Ime enote dediščine: Zgornji Tuštanj – Grad Tuštanj (EŠD 981)
Varstveni status: Kulturni spomenik lokalnega pomena

Občina: Lukovica

Stanje označenosti: Smerokaza na stari cesti Ljubljana – Celje ni, prav tako ga ni cestnem odseku med Domžalami in Moravčami.
Dostop po stranski cesti do gradu ni označen.

Smernice označitve: Smerokazi - potrebna je postavitve smerokaza vsaj na cestnem odseku Domžale – Moravče. Na stranski cesti je potrebna označitev na vseh križiščih vse do gradu.

Označevalna tabla – označevalno tablo naj se postavi prosto stoječo na robu dvorišča pred gradom, levo od grajske kapele.

Oprema prostora – parkirišče je urejeno na dvorišču pred gradom. Sanitarije so urejene v gradu.

Tiskana informacija: Katalog Trkamo na vrata dediščine, vodnik, zgibanka.

Številka: 24

Ime lokacije: MORAVČE *Staro trško jedro*
Kraj/naselje: Moravče

Ime enote dediščine: Moravče – Cerkev sv. Martina (EŠD 1489)
Varstveni status: Kulturna dediščina

Občina: Moravče

Stanje označenosti: Smerokaza na stari cesti Ljubljana – Celje ni, prav tako ga ni cestnem odseku med Domžalami in Moravčami. Manjka tudi označba na cesti Ljubljana – Litija.
Dostop po stranski cesti do Moravč je označen samo z smerokazi za kraj.

Smernice označitve: Smerokazi - potrebna je postavitve smerokaza vsaj na cestnem odseku Domžale – Moravče ter na cesti Ljubljana - Litija. Na stranski cesti je potrebna označitev na vseh križiščih vse do Moravč.

Informativna tabla – informativno tablo naj se postavi prosto stoječo na JZ robu parka ob cerkvi, nad opornim zidom.

Oprema prostora – parkirišče je urejeno med župniščem in cerkvijo. Sanitarije so urejene v lokalnih gostinskih lokalih.

Tiskana informacija: Katalog Trkamo na vrata dediščine, zgibanka, turistična karta.

Številka: 25

Ime lokacije: LIMBARSKA GORA *Romarska cerkev sv. Valentina*
Kraj/naselje: Limbarska gora

Ime enote dediščine: Limbarska gora – Cerkev sv. Valentina (EŠD 324)
Varstveni status: Kulturni spomenik državnega pomena

Občina: Moravče

Stanje označenosti: Smerokaza na stari cesti Ljubljana – Celje ni, prav tako ga ni cestnem odseku med Domžalami in Moravčami.
Dostop po stranski cesti do Limbarske gore je slabo označen.

Smernice označitve: Smerokazi - potrebna je postavitve smerokaza na stari in novi cesti Ljubljana – Celje ter na cestnem odseku Domžale – Moravče. Na stranski cesti je potrebna označitev na vseh križiščih vse do vrha Limbarske gore.

Označevalna tabla – informativno tablo se lahko pritrdi na južno zunanjo steno lope pred glavnim vhodom v cerkev. Možna je tudi postavitve prosto stoječe table ob južni steni ladje, v bližini stranskega vhoda v cerkev.

Oprema prostora – parkirišče je urejeno pred cerkvijo. Potreben bi bil tudi nižje pod goro. Sanitarije so v bližnjem gostinskem lokalu.

Tiskana informacija: Katalog Trkamo na vrata dediščine, zgibanka.

Številka: 26

Ime lokacije: DOLE PRI KRAŠCAH *Cerkev sv. Andreja*
Kraj/naselje: Dole pri Krašcah

Ime enote dediščine: Krašče – Cerkev sv. Andreja (EŠD 285)
Varstveni status: Kulturni spomenik lokalnega pomena

Občina: Moravče

Stanje označenosti: Smerokaza na cesti Ljubljana – Moravče ni.

Smernice označitve: Smerokazi - potrebna je postavitve smerokaza na cesti Ljubljana – Moravče.

Označevalna tabla – označevalno tablo se lahko pritrdi na zunanjo severno stran cerkve.

Oprema prostora – parkirišča in sanitarij pri cerkvi ni. Parkirišče je potrebno urediti v Krašcah ter peš usmeriti obiskovalce do cerkve. Na parkirišču je po potrebi možno predvideti tudi sanitarije.

Tiskana informacija: Katalog Trkamo na vrata dediščine, vodnik.

Številka: 27

Ime lokacije: BOGENŠPERK *Grad Bogenšperk*
Kraj/naselje: Bogenšperk

Ime enote dediščine: Bogenšperk – Grad Bogenšperk (EŠD 29)
Varstveni status: Kulturni spomenik državnega pomena

Občina: Šmartno pri Litiji

Stanje označenosti: Smerokaza na cestah Ljubljana – Zagorje in Radohova vas – Litija ni.

Smernice označitve: Smerokazi - potrebna je postavitve smerokaza na cesti Ljubljana – Zagorje in na cesti Radohova vas - Litija. Pomembna bi bila postavitve smerokaza tudi na cesti Ljubljana – Novo mesto.

Označevalna tabla – označevalno tablo se postavi prosto stoječo na robu parkirišča pred ograjo, ki zapira dostop do gradu.

Oprema prostora – parkirišča so urejena. Sanitarije so v gostinskem lokalu v gradu.

Tiskana informacija: Katalog Trkamo na vrata dediščine, vodnik.

Številka: 28

Ime lokacije: ŠMARTNO PRI LITIJI *Cerkev sv. Martina*
Kraj/naselje: Šmartno pri Litiji

Ime enote dediščine: Šmartno pri Litiji – Cerkev sv. Martina (EŠD 928)
Varstveni status: Kulturna dediščina

Občina: Šmartno pri Litiji

Stanje označenosti: Smerokaza na cesti Ljubljana – Zagorje ni. Dostop po cesti Radohova vas – Litija je je slabo označen.

Smernice označitve: Smerokazi - potrebna je postavitve smerokaza na cesti Ljubljana – Litija ter več smerokazov na cesti Radohova vas – Litija.

Označevalna tabla – označevalno tablo se lahko pritrdi na zahodni fasadi, na notranjo stran levega ali desnega opornika.

Oprema prostora – parkirišče za osebne avtomobile je urejeno pred cerkvijo. Sanitarije so v bližnjem gostinskem lokalu. Za avtobuse bi bilo potrebno urediti in označiti drugo večje parkirišče na obrobju naselja.

Tiskana informacija: Katalog Trkamo na vrata dediščine, vodnik.

Številka: 29

Ime lokacije: VELIKA ŠTANGA Cerkev sv. Antona Padovanskega
Kraj/naselje: Šmartno pri Litiji

Ime enote dediščine: Šmartno pri Litiji – Cerkev sv. Antona (EŠD 2565)
Varstveni status: Kulturna dediščina

Občina: Šmartno pri Litiji

Stanje označenosti: Smerokaza v Šmartnem pri Litiji ni. Od Šmartnega pri Litiji in Besnice so stranske ceste dobro označene s smerokazi. Smerokazi so leseni in večjih dimenzij.

Smernice označitve: Smerokazi - potrebna je postavitve smerokaza v Šmartnem pri Litiji. Na stranskih cestah bi veljalo postopoma obstoječe smerokaze prilagoditi pravilniku.

Označevalna tabla – označevalno tablo se postavi prosto stoječo ob robu parkirišča pred cerkvijo, možna je tudi pritrditev plošče na steno v notranjščini zvonice.

Oprema prostora – parkirišče je urejeno pred cerkvijo. Sanitarije so v bližnjem gostinskem lokalu. Opozoriti velja na slabo vzdrževano leseno ograjo ob parkirišču. Potrebno jo je utrditi in zasnovati v obliki lesenega plota.

Tiskana informacija: Katalog Trkamo na vrata dediščine.

Številka: 30

Ime lokacije: TRZIN *Cerkev sv. Florijana*
Kraj/naselje: Trzin

Ime enote dediščine: Trzin – Cerkev sv. Florijana (EŠD 2022)
Varstveni status: Kulturna dediščina

Občina: Trzin

Stanje označenosti: Smerokaza na cesti Ljubljana – Kamnik ni. V naselju Trzin ni smerokazov do cerkve.

Smernice označitve: Smerokazi - potrebna je postavitve smerokaza na cesti Ljubljana – Kamnik. V naselju je potrebno postaviti več smerokazov do cerkve. Predlagamo postavitve smerokaza tudi pri gradu Jablje.

Označevalna tabla – označevalno tablo se postavi prosto stoječo pred zahodno fasado cerkve, pri levem divjem kostanju pred mostom čez potok.

Oprema prostora – parkirišče je urejeno pred cerkvijo. Sanitarije so v bližnjih gostinskih lokalih.

Tiskana informacija: Katalog Trkamo na vrata dediščine.

Številka: 31

Ime lokacije: LOKA PRI MENGŠU *Grad Jablje*
Kraj/naselje: Loka pri Mengšu

Ime enote dediščine: Loka pri Mengšu – Grad Jablje (EŠD 9200)
Varstveni status: Kulturni spomenik državnega pomena

Občina: Mengeš

Stanje označenosti: Smerokaza na cesti Ljubljana – Kamnik ni. V naseljih Trzin, Loka pri Mengšu in v Mengšu ni smerokazov do gradu.

Smernice označitve: Smerokazi - potrebna je postavitve smerokaza na cesti Ljubljana – Kamnik. V naseljih Trzin, Loka pri Mengšu in Mengšu je potrebno postaviti več smerokazov do gradu. Predlagamo postavitve smerokaza tudi pri cerkvi v Trzinu.

Označevalna tabla – označevalno tablo se postavi prosto stoječo pri paviljonu pred gradom. Možna je postavitve table tudi na parkirišču pri gospodarskih poslopih.

Oprema prostora – parkirišče je urejeno pri gradu in pri gospodarskem kompleksu. Sanitarije so v gradu.

Tiskana informacija: Katalog Trkamo na vrata dediščine.

6. Predlogi in usmeritve za nadaljevanje projekta

1. Za postavitve (umestitve v prostor) označevalnih in pojasnjevalnih tabel na kulturni dediščini ali v njenem vplivnem območju je potrebno pridobiti kulturnovarstvene pogoje in kulturnovarstveno soglasje pristojne območne enote zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije.
2. Za postavitve (umestitve v prostor) označevalnih in pojasnjevalnih tabel na zavarovanih območjih naravnih vrednot je potrebno pridobiti naravovarstveno soglasje pristojne območne enote zavoda RS za varstvo naravne dediščine.
3. Projekt Vzpostavitev enotne dopolnilne infrastrukture na točkah dediščine v projektu Trkamo na vrata dediščine ne rešuje vprašanj turistične namembnosti izbranih lokacij. Predlagamo, da se turistična namembnost na izbranih lokacijah odvija s soglasji lastnikov in v skladu z varstvenimi režimi za posamezne zvrsti kulturne in naravne dediščine oz. v skladu z varstvenimi režimi, ki so navedeni v sprejetih odlokih in izdanih odločbah o njihovem zavarovanju.
4. Izbrane lokacije v večini primerov nimajo urejenih parkirišč in sanitarij. To je potrebno rešiti celovito, kar pa ne pomeni, da je potrebno za vsako lokacijo zagotoviti parkirišča in sanitarije. Potrebno pa je to urediti tam, kjer se to da. Po možnosti se kombinira z že obstoječimi javnimi površinami, ki so namenjene parkiranju, enako velja za sanitarije. Možno je nanje opozoriti pri gostinskih lokalih, ki se nahajajo v bližini izbranih lokacij. Bistveno pa je, da se celotna pot predstavi v turističnem gradivu in naj obsega poleg predstavitev znamenitosti tudi osnovne informacije o parkiriščih in sanitarijah ter ostale za turista pomembne informacije.
5. Problematika vodenja. Vodenje na večini lokacij ni organizirano. Potrebno bi bilo začeti s sistematičnim izobraževanjem lokalnih turističnih vodnikov, da bi bili usposobljeni po potrebi voditi po lokacijah, ki so izbrane v obravnavanem projektu (seveda za ustrezen honorar). Izobraziti bi bilo potrebno tudi lastnike znamenitosti in upravjalce.
6. Na lokacijah manjkajo informacije o odpiralnih časih. Tega razen v redkih izjemah nikjer ni. Z lastniki oz. upravjalci bi bilo potrebno doseči dogovore o možnih odpiralnih časih.

7. V projektu Vzpostavitev enotne dopolnilne infrastrukture na točkah dediščine v projektu Trkamo na vrata dediščine smo se srečali s problematiko nedorečenosti označevanja naravne in kulturne dediščine ter ostalih turističnih znamenitosti. Obstoječi Pravilnik o obliki in namestitvi oznak nepremičnih spomenikov in znamenitosti bi bilo potrebno posodobiti oz. prilagoditi sodobnim razmeram. Menimo, da bi ga bilo nujno potrebno spremeniti in dopolniti, saj ne ustreza aktualnim razmeram, niti ni povsem usklajen z obstoječo zakonodajo o graditvi objektov, varstvu naravne dediščine in prometni signalizaciji. Poleg tega bi moral reševati tudi označevanje dediščine za potrebe turizma. Po našem mnenju bi moral prevzeti izhodišča dopolnjenega oz. posodobljenega pravilnika tudi sistem označevanja ostalih turističnih znamenitosti. Sistem označevanja bi moral biti sestavni del Zakona o pospeševanju turizma.
8. Projekt Vzpostavitev enotne dopolnilne infrastrukture na točkah dediščine v projektu Trkamo na vrata dediščine ima izhodišče v dediščini in njenih aplikacijah. V nadaljevanju projekta Trkamo na vrata dediščine bi bilo potrebno veliko pozornosti nameniti oblikovanju turističnih produktov, ki bi izhajali iz dediščine na izbranih lokacijah. V tem pogledu so zanimive teme predvsem dediščina oglarstva v povezavi z Oglarsko deželo, dediščina božjepotništva v povezavi z romarskimi cerkvami, dediščina tiskarstva in vsebinsko in ceremonialno bogatejši poročni obredi v povezavi z Bogenšperkom, bogatejša interpretacija prazgodovinske naselbine na Vačah, interpretacija življenja in dela Janka Kersnika v povezavi z oživljanjem Brda pri Lukovici in grada Tuštanj, interpretacija življenja in dela Jurija Vege v povezavi z oživljanjem Moravč ter dediščine planšarstva v povezavi z Veliko planino, omeniti pa je potrebno tudi reko Savo z njenimi dediščinskimi dimenzijami.
9. Pri izbiri lokacij bi po našem mnenju morali imeti večjo težo strokovni kriteriji izbire in manj lokalno politični. Po našem mnenju niso vse lokacije najbolj primerne za omenjeni projekt, vendar je bila takšna volja vodstev občinskih uprav. V bodoče bi bilo potrebno pri izbiri morebitnih novih lokacij nameniti več pozornosti strokovni presoji strokovnjakov s področja turizma in varstva naravne in kulturne dediščine. Predlagamo ustanovitev koordinacijskega odbora projekta »Trkamo na vrata dediščine«. Koordinacijski odbor naj sestavljajo strokovnjaki s področja turizma, varstva naravne in kulturne dediščine ter predstavniki občin, ki sodelujejo v projektu.

7. Viri in literatura

Strokovni elaborati

- Register nepremične kulturne dediščine, spletna verzija, 2003, Ministrstvo za kulturo, Uprava Republike Slovenije za kulturno dediščino, Ljubljana
- Inventar najpomembnejše naravne dediščine Slovenije, 1. del: Vzhodna Slovenija, 1988, 2. del: Osrednja Slovenija, 1991, Zavod RS za varstvo naravne in kulturne dediščine, Ljubljana

- Marinka Dražumerič, Tomaž Golob, Andrej Hudoklin, Judita Podgornik, Zasnove označevanja vseh lokacij projekta »Po poteh dediščine Dolenjske in Bele krajine, Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine Novo mesto, Novo mesto 1998.
- Naravovarstvene smernice za območje občine Zagorje ob Savi, 2000, Ljubljanski regionalni zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine, Ljubljana
- Naravovarstvene smernice za pripravo odloka o spremembah in dopolnitvah prostorsko ureditvenih pogojev za območje občin Litija in Šmartno, 2003, Zavod Republike Slovenije za varstvo narave, Območna enota Ljubljana, Ljubljana
- Naravovarstvene smernice za spremembe in dopolnitve dolgoročnega družbenega plana občine Hrastnik, 2000, Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine Celje, Celje
- Popis kulturno-zgodovinskih posebnosti v občini Dol pri Ljubljani, 2001, Občina Dol pri Ljubljani, Dol pri Ljubljani
- Razvrstitev naravnih vrednot na vrednote državnega in lokalnega pomena za območje občine Moravče, 2002, Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija Republike Slovenije za okolje in prostor, Ljubljana
- Razvrstitev naravnih vrednot na vrednote državnega in lokalnega pomena za območje občine Radeče
- Razvrstitev naravnih vrednot na vrednote državnega in lokalnega pomena za območje občine Zagorje ob Savi, 2003, Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija Republike Slovenije za okolje in prostor, Ljubljana
- Seznam spomenikov občinskega pomena, kulturnih spomenikov, ki postanejo last občine, in naravnih vrednot, ki jih je potrebno zaščititi, varovati ali vzdrževati kot podlaga za pripravo odloka o razglasitvi spomenikov občinskega pomena ter lastninjenju kulturnih spomenikov v družbeni lastnini in za pripravo aktov o zaščiti naravnih vrednot v občini Trzin, 2000, Uradni vestnik Občine Trzin, Trzin
- Strokovne podlage s področja varstva kulturne dediščine za spremembe in dopolnitve prostorskih sestavin dolgoročnega plana občine Litija, 2001, Ljubljanski regionalni zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine, Ljubljana
- Strokovne podlage s področja varstva kulturne dediščine za spremembe in dopolnitve prostorskih sestavin dolgoročnega plana občine Zagorje ob Savi, 2000, Ljubljanski regionalni zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine, Ljubljana
- Strokovne podlage za spremembe in dopolnitve prostorskih sestavin dolgoročnega in srednjeročnega družbenega plana občine Hrastnik, 2000, Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine Celje, Celje
- Strokovne podlage za spremembe in dopolnitve prostorskih sestavin dolgoročnega in srednjeročnega družbenega plana občine Komenda, 2000, Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine v Kranju, Kranj
- Strokovne podlage za varstvo naravne in kulturne dediščine v občini Moravče, 1998, Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine v Kranju, Kranj
- Varstvo kulturne dediščine in varstvo naravnih vrednot. Strokovne podlage za spremembe in dopolnitve prostorskih sestavin dolgoročnega in srednjeročnega družbenega plana občine Lukovica, 1999, Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine v Kranju, Kranj
- Varstvo naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti v občini Trzin, 2003, Zavod Republike Slovenije za varstvo narave, Območna enota Kranj, Kranj

Zakonodaja

- Pravilnik o obliki in namestitvi oznak nepremičnih spomenikov in znamenitosti, Uradni list SRS, št. 33/1985.
- Zakon o geometričnem središču Slovenije /ZGSS/, Ur.l. RS, št. 101/2003.
- Zakon o javnih cestah, Uradni list RS, št. 29/1997.
- Zakon o varstvu kulturne dediščine, Uradni list RS, št. 7/1999.
- Zakon o ohranjanju narave, Uradni list RS, št. 56/1999.
- Pravilnik o prometni signalizaciji in prometni opremi na javnih cestah, Uradni list RS, št. 46/2000.
- Pravilnik o označevanju zavarovanih območij naravnih vrednot, Uradni list RS, št. 117/2002.
- Pravilnik o registru nepremične kulturne dediščine, Uradni list RS, št. 25/2002.
- Zakon o graditvi objektov (ZGO-1), Uradni list RS, št. 110/2002.
- Pravilnik o vrstah zahtevnih, manj zahtevnih in enostavnih objektov, o pogojih za gradnjo enostavnih objektov brez gradbenega dovoljenja in o vrstah del, ki so v zvezi z objekti in pripadajočimi zemljišči, Uradni list RS, št. 114/2003.
- Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot, Uradni list RS, št. 111/2004.
- Pravilnik o spremembah in dopolnitvah pravilnika o označevanju zavarovanih območij naravnih vrednot, Uradni list RS, št. 53/2005.

Odloki in odločbe o zavarovanju

- Odlok o razglasitvi domačije Dolsko 19 za kulturni spomenik državnega pomena, Uradni list RS, št. 66/2001 – 3547.
- Odlok o spominskem parku revolucionarnih tradicij občine Domžale, Uradni vestnik Občine Domžale, št. 8/84 – 11, 4/85 (popravek).
- Odlok o razglasitvi starega mestnega jedra Kamnika za kulturni in zgodovinski spomenik, Uradni list SRS, št. 42/86 – 1901.
- Odlok o razglasitvi Uršulinskega samostana Mekinje za kulturni spomenik, Ur. list RS, št. 3/98 – 180.
- Odločba o zavarovanju poslopij pri sv. Primožu nad Kamnikom, Ur. list RS, št. 11/58 – 62.
- Odlok o razglasitvi Arboretuma Volčji Potok za kulturni spomenik državnega pomena, Uradni list RS, št. 82/99 – 3894, 111/2000 – 4601.
- Odlok o razglasitvi sv. Andreja na Vačah za kulturni spomenik, Uradni list RS, št. 67/2001 – 3616.
- Odlok o razglasitvi arheološkega kompleksa Vače za kulturni in zgodovinski spomenik, Uradni list SRS, št. 44/88 – 2363.
- Odločba o zavarovanju drevoredov, drevesnega in cvetličnega parka ter vrta graščine Brdo pri Lukovici, Uradni list LRS, št. 37/51 – 176.

- Odlok o razglasitvi cerkve sv. Luke v Praprečah za kulturni spomenik lokalnega pomena, Uradni vestnik Občine Lukovica, št. 6/2001 – 173.
- Odlok o razglasitvi cerkve sv. Neže na Golčaju za kulturni spomenik lokalnega pomena, Uradni vestnik Občine Lukovica, št. 6/2001 – 164, 2/2002 – 57.
- Odlok o razglasitvi gradu Tuštanj za kulturni in zgodovinski spomenik lokalnega pomena, Uradni vestnik Občine Moravče, št. 3/2003 – 30.
- Odlok o razglasitvi Območja in Cerkve sv. valentina na Limbarski gori za kulturni spomenik državnega pomena, Uradni list RS, št. 81/99 – 3833, 46/2005 – 1874.
- Odločba: Sv. Andrej – Cerkev sv. Andreja (EŠD 285) se začasno razglasi za kulturni in zgodovinski spomenik, Odločba št. 67000-006/00.
- Odlok o razglasitvi gradu Bogenšperk za kulturni spomenik državnega pomena, Urdani list RS, št. 81/99 – 3808, 46/2005 – 1871.
- Odlok o razglasitvi Območja in gradu Jablje za kulturni spomenik državnega pomena, Uradni list RS, št. 81/99 – 3838.

Ostala literatura

- Marko Koščak, Po poteh Dolenjske in Bele krajine, Rast št. 1(55), februar 1998, Novo mesto.
- Marko Koščak, Izzivi, vloga in pomen dediščine pri razvoju turizma, Rast št. 2(74), april 2001, Novo mesto.
- Magdalena Petrič, Mednarodno pravno varstvo kulturne dediščine, Vestnik št. XVII, Ljubljana 2000.
- Mojca Tercelj Otorepec, Tadeja Šubic, Moja dolina na dlani, Skozi naravne vrednote, kulturno dediščino, spomenike in lastnike, Moravče 2004.
- Gilian Binks, Po poteh dediščine Dolenjske in Bele krajine, Ljubljana 2004
- Ferdinand šerbelj, Marko Marin, Maja Topole, Marko Kapus, Trkamo na vrata dediščine, Po poteh dediščine dela Savske ravni in Posavskega hribovja, Ljubljana 2005.
- Trkamo na vrata dediščine, priročnik celostne grafične podobe, Medianova, 2005.

Internetni vir

- Internetni vir: <http://rkd.situla.org/?uid=2375>, 25. 10. 2005

8. Seznam fotografij (v digitalni obliki pod Točko 2.1.2 – seznam foto)

- Slika 1: Grad Bogenšperk, možna lokacija za postavitev označevalne table (prosto stoječe) pred ograjo na robu parkirišča, sig. 1-21.
- Slika 2: Cerkev sv. Martina v Šmartnem pri Litiji, možna lokacija za označevalno tablo je na pročelju cerkve, na notranji strani stene levega ali desnega opornika pri glavnih vhodnih vratih, sig. 1-23.

- Slika 3: Dole pri Litiji, lokacija z označevalno tablo oglarske učne poti pri lovski koči, sig. 1-25.
- Slika 4: Dole pri Litiji, označevalna tabla na začetku oglarske učne poti, sig. 1-26.
- Slika 5: Dole pri Litiji, smerokaz na oglarski učni poti, sig. 1-28.
- Slika 6: Dole pri Litiji, pogled na vaško jedro, sig. 1-30.
- Slika 7: Dole pri Litiji, pogled na vaško jedro, sig. 1-31.
- Slika 8: Dole pri Litiji, pogled na staro šolo, sig. 1-33.
- Slika 9: Dole pri Litiji, možna lokacija za označevalno tablo je na stranski fasadi ob že obstoječi tabli zavoda Jarina z.o.o., sig. 1-36.
- Slika 10: Dole pri Litiji, obstoječa informativna tabla na glavni fasadi stare šole, sig. 1-37.
- Slika 11: Velika Štanga, pogled na romarsko cerkev, sig. 2-1A.
- Slika 12: Velika Štanga, možna lokacija za postavitvev označevalne table je stena desno od glavnega vhoda v notranjščini zvonice, sig. 2-2A.
- Slika 13: Steber s smerokazi v dolini potoka Zavrstnik za čebelarstvo – gozdno učno pot ter druge turistične zanimivosti, sig. 2-9A.
- Slika 14: Sistem označevanja s smerokaznimi stebri in kozolci v dolini Zavrstnik med Šmartnim pri Litiji in Veliko Štango, sig. 2-11A.
- Slika 15: Primer kozolca s smerokazi v dolini potoka Zavrstnik med Šmartnim pri Litiji in Veliko Štango, sig. 2-3A.
- Slika 16: Vače, možna lokacija za postavitvev označevalne table (prosto stoječa) je zelenica na robu parkirišča, SZ od cerkve, sig. 2-24A.
- Slika 17: Moravče, možna lokacija za postavitvev označevalne table (prosto stoječa) je na robu parka, JZ od cerkve, po možnosti nad opornim zidom., sig. 2-27A.
- Slika 18: Moravče, turistična informativna tabla na avtobusni postaji, sig. 2-28A.
- Slika 19: Limbarska gora, prva možna lokacija za označevalno tablo je južna zunanja stena pokrite lope pred glavnim vhodom., sig. 2-31A.
- Slika 20: Limbarska gora, druga možna lokacija za postavitvev označevalne table (prosto stoječa) je ob južni ladijski steni, v bližini stranskega vhoda v cerkev, sig. 2-32A.
- Slika 21: Limbarska gora, pogled na cerkev, sig. 2-29A.
- Slika 22: Grad Tuštanj, prva možna lokacija za postavitvev označevalne table (prosto stoječa) je zahodno od grajske kapele, na robu peščene površine pred gradom, sig. 2-33A.
- Slika 23: Grad Tuštanj, druga možna lokacija za označevalno tablo je zahodna fasada gradu, desno od glavnega vhoda v grad, sig. 2-36A.
- Slika 24: Cerkev sv. Andreja v Krašcah, možna lokacija za označevalno tablo je severna zunanja stena ladje, sig. 3-1A.
- Slika 25: Pogled na zahodno fasado cerkve sv. Andreja v Krašcah, sig. 3-3A.
- Slika 26: Cerkev sv. Lenarta na Krtini pri Dobu, možna lokacija za označevalno tablo je zunanja stena pokopališkega obzidja, levo od vhoda, sig. 3-5A.
- Slika 27: Cerkev sv. Luke v Spodnjih Praprečah, možna lokacija za postavitvev označevalne table (prosto stoječa) je pred pokopališkim obzidjem, desno od prehoda skozi obzidje, sig. 3-7A.

- Slika 28: Cerkev sv. Neže na Golčaju, možna lokacija za označevalno tablo je na notranji strani ene od nosilnih sten nadstreška pred glavnim vhodom v cerkev, sig. 3-19A.
- Slika 29: Pogled na cerkev sv. Neže na Golčaju, sig. 3-8A.
- Slika 30: Grad Brdo, možna lokacija za postavitvev označevalne table (prosto stoječe) je ob robu cestišča JZ od gradu, po možnoasti na lokaciji ob že obstoječi pojasnjevalni tabli, sig. 3-13A.
- Slika 31: Grad Brdo, obstoječa pojasnjevalna tabla, ki stoji JZ od gradu, sig. 3-12A.
- Slika 32: Graščinski paviljoni v Dolu pri Ljubljani, možna lokacija za postavitvev označevalne table (prosto stoječe) je pred ograjo pri južnem paviljonu, sig. 3-15A.
- Slika 33: Domačija Pr' Krač v Dolskem, možna lokacija za označevalno tablo je dvoriščna stena gospodarskega poslopja, ki stoji nasproti hiše, sig. 3-22A.
- Slika 34: Domačija Jurija Vege v Zagorici pri Dolskem, možna lokacija za označevalno tablo je stena pri stranskem vhodu na glavni dvoriščni fasadi hiše, sig. 3-26A.
- Slika 35: Pogled na hišo na domačiji Jurija Vege v Zagorici pri Dolskem, sig. 3-27A.
- Slika 36: Cerkev sv. Florijana v Trzinu, možna lokacija za postavitvev označevalne table (prosto stoječe) je na zelenici pred mostom, preko katerega je dostop do cerkve, sig. 4-3.
- Slika 37: Grad Jablje, prva možna lokacija za postavitvev označevalne table (prosto stoječe) je na robu parkirišča pri grajskem gospodarskem kompleksu, pod javorji pri vodnjaku, sig. 4-4.
- Slika 38: Grad Jablje, druga možna lokacija za postavitvev označevalne table (prosto stoječe) je pred glavno fasado gradu, na robu zelenice v bližini paviljona, sig. 4/8.
- Slika 39: Cerkev sv. Kunigunde na Goričici pri Ihanu, možna lokacija za označevalno tablo je na notranji steni taborskega obzidja, v bližini prehoda skozi obzidje, sig. 4-9.
- Slika 40: Cerkev sv. Nikolaja na Goropečah nad Ihanom, možna lokacija za označevalno tablo je pod zvonico, na steni levo ali desno od glavnega vhoda v cerkev, sig. 4-12.
- Slika 41: Gorjuša – pojasnjevalna tabla na parkirišču pri Jamarskem domu, sig. 4-14.
- Slika 42: Gorjuša, možna lokacija za postavitvev označevalne table (prosto stoječe) je na parkirišču pri Jamarskem domu, ob že obstoječi pojasnjevalni tabli, sig. 4-16.
- Slika 43: Cerkev sv. Mohorja in Fortunata v Grobljah, možna lokacija za postavitvev označevalne table (prosto stoječe) je na zelenici pred obzidjem (pri kandelabru), sig. 4-19.
- Slika 44: Komenda, možna lokacija za postavitvev označevalne table (prosto stoječe) pred živo mejo pri stopnišču, ki vodi na pokopališče, sig. 4-21.
- Slika 45: Dvorec Zaprice v Kamniku, prva možna lokacija za označevalno tablo je glavna fasada, desno od vhoda na notranje dvorišče, sig. 4-22.
- Slika 46: Dvorec Zaprice v Kamniku, druga možna lokacija za postavitvev označevalne table (prosto stoječe) je na robu manjšega parkirišča pred glavno fasado, sig. 4-23.

- Slika 47: Mestno jedro v Kamniku, možna lokacija za označevalno tablo je glavna fasada stavbe, v kateri ima svoje prostore Turistični informativni center, sig. 4-24.
- Slika 48: Cerkev sv. Ane na Tunjicah, možna lokacija za postavitvev označevalne table (prosto stoječe) je na robu peščene površine severno do cerkve (prostor med župniščem in cerkvijo), sig. 4-27.
- Slika 49: Ženski samostan v Mekinjah, prva možna lokacija za označevalno tablo je zunanja stena pokopališke kapele, sig. 4-30.
- Slika 50: Ženski samostan v Mekinjah, druga možna lokacija za postavitvev označevalne table (prosto stoječe) je pred samostanskim obzidjem, po možnosti na mestu, kjer že stojijo klopi za počitek, sig. 4-32.
- Slika 51: Budnarjeva domačija v Zgornjih Palovčah, možna lokacija za postavitvev označevalne table (prosto stoječe) je za gospodarskim delom hiše, sig. 4-33.
- Slika 52: Arboretum Volčji Potok, možna lokacija za postavitvev označevalne table (prosto stoječe) je pred vhodom v arboretum ob že obstoječi pojasnjevalni tabli, sig. 4-37.
- Slika 53: Motnik, možna lokacija za postavitvev označevalne table (prosto stoječe) je v praku v jedru vasi, po možnosti ob že obstoječi pojasnjevalni tabli, sig. 5-1A.
- Slika 54: Motnik, pogled na mikro lokacijo predvidene za postavitvev prosto stoječe označevalne table, sig. 5-3A.

2. Zasnova sistema označevanja naravne in kulturne dediščine ter ostale ponudbe v projektu Trkamo na vrata dediščine in umestitev sistema označevanja v prostor

2.2 Pravilnik o označevanju naravne in kulturne dediščine ter ostale ponudbe v projektu Trkamo na vrata dediščine

Pravilnik o označevanju naravne in kulturne dediščine ter ostale ponudbe v projektu Trkamo na vrata dediščine

1. člen

Ta pravilnik določa vrste, osnovne elemente, pisave, grafične prikaze, materiale, mere, način izdelave in načine postavljanja tabel za označevanje izbranih lokacij v projektu Trkamo na vrata dediščine.

Pravilnik določa pogoje za umestitev tabel v prostor.

Pravilnik določa tudi pogoje za uporabo celostne vizualne podobe projekta, katere osnovno oblikovanje, grafični in tipografski elementi ter barvna konstrukcija so podrobneje določeni v Priročniku celostne grafične podobe, ki je sestavni del tega pravilnika.

2. člen

Po tem pravilniku se označujejo lokacije z naravno in kulturno dediščino ter ostala turistična ponudba, ki je vključena v projekt Trkamo na vrata dediščine.

V projekt zajeta registrirana širša in ožja naravovarstveno zavarovana območja državnega in lokalnega pomena oziroma njihovi deli, lahko pa tudi naravne vrednote in poti v zavarovanih območjih oziroma na naravnih vrednotah, ki so namenjene predstavitvi in usmerjanju obiskovalcev, se sme označevati (umeščati table v prostor) samo na podlagi predhodnega pisnega naravovarstvenega soglasja.

V projekt zajeta registrirana nepremična kulturna dediščina, kulturni spomeniki lokalnega in državnega pomena ter njihova vplivna območja se sme označevati (umeščati table v prostor) samo na podlagi predhodnih pisnih kulturnovarstvenih pogojev in kulturnovarstvenega soglasja.

Lokacije se sme označevati samo s pisnim soglasjem lastnika zemljišča, na kateri je predvidena postavitvev prosto stoječe table, oziroma lastnika objekta, na katerem je predvidena montaža table.

3. člen

Table so usmerjevalne, označevalne, pojasnjevalne in opozorilne. Osnovni elementi tabel, pisave, grafični prikazi, materiali, konstrukcije, mere, načini izdelave in načini postavljanja tabel so podrobneje določeni v Priročniku celostne grafične podobe, ki je sestavni del tega pravilnika.

4. člen

Usmerjevalne table so smerokazi, s katerimi se obvešča o smeri gibanja k izbrani lokaciji v projektu Trkamo na vrata dediščine oziroma določa smer gibanja k izbrani lokaciji v projektu.

Označevalne table so informativne table, ki označujejo izbrane lokacije v projektu Trkamo na vrata dediščine. Lokacijsko se nahajajo neposredno ob ali na objektih, ki jih označujejo.

Pojasnjevalne table so informativne table, ki predstavljajo projekt Trkamo na vrata dediščine ali pa natančneje seznanjajo obiskovalca z lastnostmi in pomenom znamenitosti ali pojasnjujejo posamezno lokacijo ali objekt ponudbe. Lokacijsko se nahajajo na frekventnih točkah v občinskih središčih in na posameznih lokacijah v projektu.

Opozorilne table (piktogrami) so table, s katerimi se opozarja na pravila ravnanja, prepovedi oziroma na dejstva ali okoliščine v zvezi z lokacijami v projektu Trkamo na vrata dediščine.

5. člen

Usmerjevalne table se postavijo zlasti ob cestah, poteh, dostavnih poteh, kolovozih, parkiriščih, sečiščih poti ipd. ter na mestih, kjer je potrebno usmeriti ljudi na določeno pot ali k izbrani lokaciji.

Označevalne table se postavijo na izbranih lokacijah predvsem tam, kjer so urejene oziroma predvidene vstopne točke (npr. parkirišča, cerkvena obzidja, ipd.) oziroma na tistih mestih, kjer so izhodišča za obiskovanje (npr. razgledišča, začetek poti, počivališča...).

Pojasnjevalne table se postavijo zlasti na mestih, kjer so urejene vstopne točke (npr. mesta za pobiranje vstopnin in parkirišča, cerkvena obzidja ipd.) za večje število ljudi, oziroma na mestih, kjer so izhodišča za obiskovanje (npr. razgledišča, začetek poti, počivališča ipd.).

Opozorilne table se postavijo na mestih, kjer je potrebno opozoriti na pravila ravnanja, prepovedi oziroma na dejstva in okoliščine, ki jih je potrebno v prostoru upoštevati.

6. člen

Table se morajo postaviti na način in na mestih, ki kulturovarstveno in naravovarstveno ne ogrožajo zavarovanega območja ali kulturne in naravne vrednote.

Table se morajo postaviti na način in na mestih, ki ne ogrožajo materialne strukture registrirane kulturne dediščine ali kulturnih spomenikov in morajo biti umeščene v prostor tako, da ne vplivajo na njihovo zunanjo podobo.

Table se lahko postavijo v prostostoječi obliki ali z montiranjem na objekt.

7. člen

Table se postavijo na podlagi načrta postavitve tabel, ki ga pripravi nosilec projekta Trkamo na vrata dediščine.

Za načrtom postavitve tabel se določijo način (sistem) postavitve tabel, mesta postavitve tabel, vrste tabel na posameznih mestih in razlogi za postavitve tabel.

Načrt ima naslednje obvezne sestavine:

- topografski načrt, kjer se namerava postaviti tablo,
- določitev načina (sistema) označevanja, ki mora biti enoten za celotno območje projekta Trkamo na vrata dediščine,
- določitev mest posameznih postavitve tabel,
- določitev posameznih vrst in vsebin tabel,
- določitev konkretnega položaja tabel za posamezna mesta.

8. člen

Table iz četrtega odstavka se lahko postavijo v skladu z zakonom, ki ureja javne ceste, in drugimi predpisi, ki urejajo prometno signalizacijo in prometno opremo na javnih cestah, če se postavijo na mestih, za katere se uporabljajo navedeni predpisi.

9. člen

Za fizično postavitev tabel poskrbijo predlagatelji posameznih lokacij in občine, ki so vključene v projekt Trkamo na vrata dediščine, oziroma nosilec projekta, če ga občine za to pooblastijo.

Vključene občine v projekt Trkamo na vrata dediščine in predlagatelji izbranih lokacij v projekt skrbijo za ohranjanje standarda in vzdrževanje tabel ter jih lahko po potrebi tudi zamenjajo. Za table morajo skrbeti kot dober gospodar.

10. člen

Smernice za nadaljnji razvoj projekta ter izbor novih lokacij v projektu Trkamo na vrata dediščine določa koordinacijski odbor projekta.

Koordinacijski odbor sestavljajo: nosilec projekta, predstavniki sodelujočih občin, strokovnjak s področja turizma ter predstavniki pristojnih območnih enot Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije oziroma predstavnik, ki ga določi Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, in predstavnik Zavoda RS za varstvo naravne dediščine.

11. člen

Nadzor nad izvajanjem določb tega pravilnika izvaja nosilec projekta Trkamo na vrata dediščine.

Priloga k Pravilniku o označevanju naravne in kulturne dediščine ter ostale ponudbe v projektu Trkamo na vrata dediščine:

- ***Priročnik celostne grafične podobe v projektu Trkamo na vrata dediščine***

3. Priprava vsebinske zasnove v sistemu označevanja turistične ponudbe Trkamo na vrata dediščine, izdelava vsebinskih podlag in vsebinska dvojezična izvedba označevalnih tabel, in sicer:

- 3.1. besedilo s temeljnimi podatki o lokaciji s 300 do 400 znaki na označevalno tablo glede na oblikovno rešitev**
- 3.2. prevod besedila v angleški jezik**

3.1. Besedila za označevalne table v slovenskem jeziku

Graščinska paviljona

Na robu grajskega parka je baron Jožef Kalasanc Erberg postavil neoklasicistična paviljona - severnega leta 1827 za knjižnico, južnega pa leta 1829 za umetniško zbirko. Nastala sta po načrtih kranjskega deželnega stavbenika Furlana Francesca Coconija, ki je načrtoval tudi empirski spomenik, dorski steber, postavljen v spomin na obisk cesarja Franca II. Terakotne figure, ki krasijo vhodna pročelja paviljonov, je leta 1834 oblikoval tirolski kipar M. Kirscher.

Domačija Pr' Krač

Domačija z gostilno, nekdanjo trgovino, gospodarskimi poslopji, s kovačijo in parkovno urejenim vrtom ter sadovnjakom v južnem delu vasi nad potokom Mlinščico je zadnji še delujoči primer oskrbnega centra ob nekdanji tovorniški in savski plovni poti. V pritličju nadstropne hiše iz štiridesetih let 19. stoletja, s historicistično ornamentirano fasado, je v prostorih, kjer je bila nekdanj trgovina, od leta 1988 Galerija 19 s slikarskimi razstavami in koncerti.

Rojstna hiša Jurija Vege

Pri Vehovcu, kot pravijo domačiji, se je leta 1754 rodil znameniti matematik Jurij Vega. Življenjska pot ga je vodila od pastirja do barona, od vojaka do podpolkovnika, od učitelja matematike do znanstvenika. Njegovo najznamenitejše delo je *Thesaurus logarithmorum completus* iz leta 1794. Z matematiko je Vega vstopal v mehaniko, geodezijo, astronomijo in balistiko, s čimer se uvršča med utemeljitelje znanstvene balistike.

Cerkev sv. Lenarta

Današnja poznogotska cerkev iz konca 15. stoletja s prostostoječim zvonikom - obrambnim stolpom je naslednica manjše predhodnice. Pravokotna ladja s petimi pari vitkih slopov je urejena v triladijski, t.i. dvoranski prostor s križnorebrastimi oboki. Le za dve stopnici dvignjen prezbiterij krasijo freske, ki jih je v času nastanka stavbe naslikal Mojster Leonard. Pomembna sta cikla iz Jezusovega življenja na levi ter Poslednja sodba na desni strani.

Cerkev sv. Mohorja in Fortunata

Prvotna cerkev se v virih prvič omenja leta 1526. Novozgrajeno cerkev je v letih 1759–1761 v celoti poslikal naš znamenit freskant Franc Jelovšek. Baročni scenski učinek je še posebej viden od vhoda, od koder zaporedni obočni loki s sistemom potlačenih obokov usmerjajo pogled proti velikemu oltarju, kar stopnjuje vtis celostne umetnine in ustvarja impresivno baročno scenerijo. Jelovšek je tudi avtor načrtov za cerkveno opremo.

Cerkev sv. Miklavža

Cerkev s kratkim tristrano sklenjenim in križnorebrasto obokanim prezbiterijem je bila zgrajena v poznem 14. stoletju. Visoko na južni zunanjščini zvonika je vzidan gotski kip sv. Miklavža. V cerkvi so trije zlati oltarji in prižnica iz druge polovice 17. stoletja. Posebno vrednost dajejo cerkvi gotske freske, ki pokrivajo ves prezbiterij. Nastale so pred letom 1481 v krogu delavnice Mojstra Bolfganga.

Cerkev sv. Kunigunde

V bližini mogočnega krumperškega gradu so si kmetje pri cerkvi sv. Kunigunde v 16. stoletju uredili prutiturški tabor. V 18. stoletju sta bili gotska cerkev in grobna kapela krumperških gospodov Rasprov barokizirani, taborsko obzidje pa je začelo razpadati. Zlati veliki oltar je iz leta 1681, desni slavooločni oltar sv. Florijana pa iz okrog leta 1660 in ima na predeli grba Lambergov in Rasprov. Ostala oprema je iz 18. in 19. stoletja.

Železna jama in jamarska zbirka

Na zakraselem pomolu nad levim bregom rečice Rače sta renesančni grad Krumperk in kraška jama, poimenovana Železna jama, z dvema dvoranama, ki sta med seboj povezani z rovom in mostovi. Blizu jame je Jamarski dom s speleološko zbirko Franca Hohenwarta, z Robičevo naravoslovno zbirko in zbirko slamnikarske obrti ter arheološkimi najdbami iz Babje jame. Na ogled so tudi ostanki med drugo svetovno vojno v bližini strmoglavljenega bombnika B-24.

Kamnik - staro mestno jedro

Mesto, ki je ohranilo srednjeveško zasnovo in bogat stavbni fond starejših stilnih obdobj, je bilo od leta 1077 sedež obsežne posesti kranjske veje bavarskih grofov Andeških. Ta ugledni položaj med mesti na Kranjskem je Kamnik obdržal vse do konca srednjega veka. Cesto skozi Tuhinjsko dolino sta nadzirala Mali in Stari grad. Ob starejšem Malem gradu je okrog leta 1100 nastala kapela sv. Marjete s kripto. V drugi polovici 16. stoletja pa je mesto začelo nazadovati. Med pomembne kulturne spomenike štejejo baročni župnijska in frančiškanska cerkev ter knjižnica v frančiškanskem samostanu.

Medobčinski muzej Kamnik

Leta 1550 je Jurij III. pl. Lamberg na mestu starejšega grajskega objekta postavil graščino Zaprice, v kateri ima danes Medobčinski muzej Kamnik stalne razstave: Thonetovo pohištvo na Slovenskem, O kamniških meščanih v 19. stoletju in Odsevi kamniških stoletij, ob gradu pa še lapidarij in muzej na prostem s kaščami iz Tuhinjske doline. Na Glavnem trgu je Galerija Miha Maleš, ki je nastala leta 1979, ko je slikar Miha Maleš podaril mestu več kot 2600 svojih del.

Cerkev Marijinega vnebovzetja

Samostanski kompleks klaris je dobil današnjo podobo v letih med 1682 in 1686 po zaslugi Žige Jurija grofa Gallenberga. Osrednji spomenik je cerkev Marijinega vnebovzetja. Kamniti oltarji so nastali v delavnici ljubljanskega kamnoseka Mihaela Kuše. Slika Sv. Kolomana v levi kapeli je Almanachovo delo. Veliki oltar z monumentalno oltarno kuliserijo so leta 1720 izdelali v frančiškanski rezbarski delavnici. Rimski, gotski in renesančni nagrobniki.

Sv. Primož nad Kamnikom

Pod tlakom današnje cerkve, ki se prvič omenja leta 1396, je bila odkrita njena predhodnica iz 11. stoletja. Freske iz leta 1504 so delo neznanega mojstra. Veliki oltar iz leta 1628 je pripisan furlanskemu rezbarju Giovanniju Battisti Costa. Iz istega časa sta tudi slika s prizori sv. Primoža in Felicijana in Fallerjeve orgle. Kamniška stavbarnica je v zadnji četrtini 15. stoletja postavila cerkev sv. Petra. Poslikan lesen strop v ladji se uvršča med zanimivosti srednjeevropskega pomena.

Budnarjeva muzejska hiša

Po izročilu, načinu zidave temeljev in izvedbi vogalnih vezi je hiša nastala v sredini 17. stoletja in predstavlja prehodni tip stavbarstva med gorenjskim iztegnjenim in osrednjeslovenskim vrhlevnim tipom. Spodnji, zidani del je bil namenjen gospodarskim dejavnostim, zgornji pa bivanju. Trocelični tlorisni zasnovi so pozneje dodali še kamro in gospodarski del. Obnovljena podoba hiše predstavlja življenje ljudi na kamniškem podeželju v 19. stoletju.

Cerkev sv. Ane

Cerkev na tem mestu se omenja leta 1526, sedanjo pa je dal v letih 1762 in 1766 zgraditi komendski župnik Peter Pavel Glavar. Cerkev z dvema čelnima zvonikoma in s kupolo krito ladjo je delo arhitekta Lovrenca Pragerja. Veliki oltar je leta 1782 po arhitektovem načrtu izdelal Anton Stampfel, s kipi opremil Valentin Vrbnik in ozadje oltarnih nastavkov poslikal Leopold Layer. Spomin na predhodno cerkev sta poznogotski Križani in kropilni kamen z letnico 1656.

Arboretum Volčji Potok

Leta 1882 je grajski kompleks Volčji Potok kupil Ferdinand Souvan. Tri leta kasneje je dvorec preuredil, nekatere pred dvorcem ležeče njive in travnike pa je zasadil z drevjem in napravil park. Njegov sin Leon je park razširil, po francoskem vzoru je uredil baročni parter s striženim pušpanom, v ostali del parka pa je začel saditi nove rastlinske vrste. Po vojni se je širitev arboretuma nadaljevala po načrtih pionirja krajinske arhitekture Cirila Jegliča.

Trg Motnik

Motnik, ki je do konca 15. stoletja predstavljal najpomembnejšo povezavo med Štajersko in Kranjsko, se omenja že leta 1123, njegov grad pa leta 1247. Tudi cerkev sv. Jurija je morala nastati zelo zgodaj, saj so jo leta 1360 že prezidali. Zaradi obmejne lege je v kraju kmalu po letu 1311 nastala mitnica. Na trško sodstvo spominja sramotilni steber - pranger. V premogovnih slojih so leta 1910 našli fosilne ostanke pritlikavega nosoroga.

Glavarjeva Komenda

Naselje s slovansko poselitvijo s cerkvijo sv. Petra se prvič omenja leta 1147. Načrte za veliki oltar je napravil Franc Jelovšek, leta 1758 pa ga je izdelal Janez Gabrič. V stranskih oltarjih so slike beneškega slikarja Nicola Babinija iz leta 1727. V bogato baročno notranjščino je z občutkom posegel arhitekt Jože Plečnik. Južno od cerkve sta Glavarjeva bolnišnica s spominsko sobo kartografa Ivana Selana in benefikatna hiša z Glavarjevo knjižnico.

Vače - najdišče Vaške situle

Poleg številnih grobov v neposredni bližini železnodobne naselbine na platoju med Vačami in Slemškom je bila leta 1882 najdena bronasta vedrica - situla. Gručasto urejena vas s cerkvijo sv. Andreja se omenja leta 1296. Posebnost cerkve je Božji grob iz konca 19. stoletja, izdelek steklarne v Ostravi na Češkem. Na robu vasi sodi erozijsko razkrit ostanek fosilne obale miocenskega morja z jursko apnenčevo steno in drobnozrnato miocensko brečo med najlepše tovrstne primere morske obale na svetu.

Oglarska dežela

Oglarska dežela leži južno od Save na prehodu Posavskega hribovja v Dolenjsko podolje. Na vzhodni strani jo omejuje reka Sopot, na zahodnem robu Jatna, na jugu pa sega dežela vse do Šentruperta. Na Dolah pri Litiji danes oglari še 16 oglarjev, ki vsako leto na površini 2000 ha gozdov pripravijo tudi do 30 kop. Na razmeroma majhnem območju najdemo skoraj skozi celo leto kope v različnih razvojnih stopnjah. Prav to je omogočilo nastanek Oglarske dežele.

Brdo pri Lukovici

Renesančni grad kastelnega tipa s štirimi vogalnimi stolpi in pravokotnim notranjim dvoriščem ob nekdanji deželni cesti skozi Črni graben je leta 1883 podedoval brdski notar in pisatelj Janko Kersnik. Na gradu so nastala Kersnikova najboljša dela, tu pa je dokončal tudi

Jurčičeve Rokovnjače. Janko Kersnik je pokopan na Brdu v družinski grobnici. Kapelo sv. Peregrina ob poti k cerkvi in delno tudi samo cerkev Marijinega vnebovzetja je poslikal Franc Jelovšek.

Cerkev sv. Luke

Notranjost mogočne triladijske poznogotsko-renesančne stavbe z novodobno občuteno prostornostjo odlikujeta še poznogotsko kamnoseško okrasje ter donatorska stenska slikarija s klečečim plemičem in sinom ter z napisom, ki priča, da je poslikavo naročil Hans Herisch iz sosednjega Brda pri Lukovici. Na južni steni osrednje ladje pa je naslikana družina kamnoseka Štefana, stavbarja cerkve, z letnico 1524. Med skromno ohranjeno opremo velja omeniti baročne orgle iz leta 1720.

Cerkev sv. Neže

Z umetnimi terasami preoblikovana vrhova grebena dajeta slutiti, da stoji cerkev na mestu poznoantične naselbine. Cerkev je zgrajena v začetku 15. stoletja na mestu romanske prednice. V tlaku tristrano zaključenega prezbiterija je nakazan obris romanske apside. Romanskega izvora je tudi svetlobna odprtina na južni steni ladje. Leta 1999 je bil v ladji nameščen nov lesen kasetiran strop, poslikan po starih predlogah.

Grad Tuštanj

Franc Bernard Lichtenberg je med letoma 1667 in 1671 starejše grajsko poslopje prezidal v enonadstropno štiritraktno poslopje z arkadnim dvoriščem. Današnja graščina je okamenel spomin o življenju plemstva, ki ga je opisoval Janko Kersnik v svojih literarnih delih, posebej v Jari gospodi. Kapela sv. Janeza Nepomuka je bila zgrajena okoli leta 1725 in kmalu zatem poslikana s prizori iz življenja zavetnika kapele. Oltarna slika je delo Leopolda Layerja.

Moravče – staro trško središče

Na zahodnem robu široke mokrotne doline Drtiščice se je na križišču starih prometnih poti okrog starodavne cerkve razvil krožni trg s stavbno opno, ki ga zapira. Cerkev sv. Martina je naslednica romanske in gotske cerkve. Mogočna baročna dvostolpna cerkev je svojo dokončno podobo dobila leta 1895 po načrtih Raimunda Jeblingerja. V parku stoji doprsni spomenik matematiku Juriju Vegi, delo Ivana Zajca iz leta 1906.

Cerkev sv. Valentina

Neobičajni tloris cerkve z razpotegnjeno osmerokotno ladjo, ki s stranskimi kapelami, diagonalno obrnjenimi v os ladje, stopnjuje scenski učinek poti proti glavnemu oltarju, velja za baročno odliko te cerkve, zgrajene kmalu po letu 1718. Takšen stavbni tip nakazuje približevanje italijanskim shemam, porajajočih se v srednjeevropski arhitekturi. Posebne pozornosti sta vredni oltarni sliki v kapelah Sv. Tilen in Marijino kronanje, ki ju je na pločevino leta 1743 naslikal Valentin Metzinger.

Cerkev sv. Andreja

Od poznogotske cerkve se je ohranil tristrano zaključen prezbitarij, medtem ko sta kupolasto obokana ladja in pročelje cerkve poznobaročno oz. neoklasicistično delo arhitekta Leopolda Pragerja. Poznogotsko-renesančne freske v prezbitariju je na začetku 16. stoletja naslikal Mojster sv. Andreja iz Krašc. Ikonografsko zanimiva je upodobitev Lova na enorožca v Zaprtem vrtu, ki v krščanski simboliki velja za alegorično upodobitev Marijinega oznanjenja.

Grad Bogenšperk

Med letoma 1672 in 1692 je bil lastnik renesančnega dvorca baron Janez Vajkard Valvasor, kranjski polihistor, od leta 1687 član Royal Society v Londonu, "Evropejec po duhu in izobrazbi, Kranjec po domovini". Svoje najpomembnejše znanstveno delo Die Ehre des Hertzogthums Crain je Valvasor na Bogenšperku leta 1689 dokončal s pomočjo grafične delavnice, ki se uvršča med najpomembnejše pojave te vrste likovnega ustvarjanja svojega časa pri nas.

Cerkev sv. Martina

Neogotska cerkev je bila zgrajena v letih 1899–1901 po načrtih dunajskega arhitekta Adolfa Wagnerja in v izvedbi Gustava Tönniesa. V skladu z duhom časa je nastala opečna stavba s florisom v obliki križa in z dvostolpnim pročeljem. Notranjščino osvetlujejo okna z barvnimi stekli, kar se optično sklada z rastlinsko poslikavo, nastalo po načrtih Josipa Dostala (1911–1913) in slikarja Antona Jebačina. Cerkveno opremo je izdelal kamnosek Feliks Toman.

Cerkev sv. Antona Padovanskega

Današnje stanje stavbe razkriva večjo prezidavo in opremljanje cerkve v letu 1880. Kamniti oltarji in prižnica so delo Feliksa Tomana, kipi pa Ivana Zajca. Oltarno sliko v glavnem oltarju je naslikal Andrej Herrlein. Kamnoseško-kiparski okras dopolnjujejo stenske slikarije Antona Ceja, ki je v medaljonih na oboku ladje in svetišča naslikal cerkvenega zavetnika kot pripročnjika v boleznih in pomočnika revnih. Anton Cej je poslikal tudi kapeli ob zvoniku s čudeži iz svetnikovega življenja.

Cerkev sv. Florijana

Prvič se omenja leta 1526. Današnja stavba je rezultat večjih prezidav ob koncu 19. stoletja. Trije baročni oltarji so iz sredine 18. stoletja. Figuralno bogat je veliki oltar z osrednjim kipom sv. Florijana ob asistenci sv. Jakoba, Henrika, Roka in Boštjana, v atiki pa Marijino kronanje s sv. Štefanom in Lovrencem. Oltarji imajo lesene antependije, ki jih je poslikal Franc Jelovšek s podobo pripadajočega oltarnega zavetnika oltarja: sv. Florijan, sv. Urban in sv. Lenart.

Grad Jablje

Andrej pl. Lamberg je okoli leta 1530 na mestu gotskega stolpastega dvora, ki je omenjen leta 1346 kot *hoff ze Hagbach*, pozidal grad Jablje. Renesančno podobo enonadstropne stavbe s štirimi trakti okrog arkadnega dvorišča in tremi vogalnimi stolpi, od katerih pa sta ostala le še dva, je dobil v prvi četrtini 17. stoletja. V 18. stoletju je grad doživel bogato barokizacijo notranjščine. Od prestižne baročne opreme, ki je bila v gradu do konca druge svetovne vojne, se je ohranilo nekaj fresk, pripisanih Francu Jelovšku.

3.2. Besedila za označevalne table v angleškem jeziku

Manor house pavilions

At the edge of the manor park, Baron Jožef Kalasanc Erberg set up two neoclassical pavilions – the northern one in 1827 as a library, and the southern one in 1829 for an art collection. They were built according to the designs of the Camiola provincial master builder, a Friulian, Francesco Coconi, who also planned an imperial monument, a Doric column, erected to commemorate the visit of Emperor Franz II. The terra cotta figures adorning the pavilion entrances are the work of Tyrolean sculptor M. Kirscher from 1834.

Domačija Pr' Krač homestead

This homestead with a restaurant, former shop, commercial buildings, a blacksmith's shop and garden arranged as a park with an orchard in the southern part of the village above the Mlinščica stream, is the last still-working example of a provision and service centre along the former cargo and Sava navigation route. On the ground floor of the multi-storeyed house from the 1840's, with its historicist façade ornamentation, the rooms where there was once the shop were converted in 1988 to Gallery 19, which offers art exhibitions and concerts.

Birth house of Jurij Vega

According to the local people, the famous mathematician Jurij Vega was born at Vehovec in 1754. His career led him from herdsman to baron, from foot-soldier to lieutenant-colonel, and from mathematics teacher to scientist. His most famous work is the *Thesaurus logarithmorum completus* of 1794. From mathematics Vega progressed to mechanics, geodesy, astronomy and ballistics, whereby he ranks as one of the founders of scientific ballistics.

Church of St. Leonard

Today's late Gothic church from the end of the 15th century, with its freestanding bell and defensive tower is the descendant of a smaller version. The rectangular nave with five pairs of slender columns is arranged as a three-nave hall with ribbed vaulting. The presbytery, elevated by just two steps, is decorated with frescoes painted during the construction of the

building by Master Leonard. The cycles of Jesus's life on the left and the Last Judgement on the right are outstanding.

Church of Sts. Mohor and Fortunat

Sources first mention the original church in 1526. The reconstructed edifice was painted in its entirety between 1759 and 1761 by Slovenia's famous fresco artist Franc Jelovšek. The effect of the Baroque setting is especially visible from the entrance, from where the sequence of vaulting arches, with the system of low arches directs the gaze towards the large altar, which enhances the impression of the overall work of art and creates an impressive Baroque scenery. Jelovšek also designed the furnishings for the church.

Church of St. Nicholas

This church with a short closed and rib-vaulted presbytery was constructed in the late 14th century. High on the southern exterior of the bell tower is set a Gothic statue of St. Nicholas. The church has three gold altars and a pulpit from the second half of the 17th century. The church is lent special value by the Gothic frescoes covering the entire presbytery. They were painted prior to 1481 by the workshop of Master Bolfgang.

Church of St. Kunigunda

Close to the imposing Krumperk castle, the peasants set up an anti-Turkish fortified camp at the Church of St. Kunigunda in the 16th century. In the 18th century the Gothic church and crypt chapel of the Krumperk lords, the Rasps, were rendered in the Baroque style, and the camp walls began to collapse. The main gold altar is from 1681, while the right triumphal altar of St. Florijan is from around 1660 and bears the coats of arms of the Lambergs and Rasps. The other furnishings are from the 18th and 19th centuries.

Železna jama cave and caving collection

On a karstic promontory above the left bank of the Rače stream stand the Renaissance castle of Krumperk and a karstic cave called Železna jama, with two chambers connected by a gallery and bridges. Close to the cave is the Caving House or *Jamarski dom*, with the speleological collection of Franc Hohenwart, the Robič science collection and a collection of wickerwork and archaeological finds from the cave of Babja jama. Visitors can also view what remains of a B-24 bomber that crashed nearby during the Second World War.

Kamnik – old town centre

This town, which has preserved its medieval layout and a rich architectural fund from older periods, was from 1077 the seat of extensive estates owned by the Carniolan branch of the Bavarian counts of Andechs. Kamnik retained this distinguished position among the towns of Carniola right up until the end of the Middle Ages. The road through the Tuhinjska dolina valley was controlled by the Mali [Small] and Stari [Old] grad castles. By the older Mali grad,

a chapel to St. Margaret and crypt were constructed around 1100. In the second half of the 16th century, however, the town began to decline. The major cultural monuments include the Baroque parish and Franciscan churches and the library in the Franciscan monastery.

Kamnik Intermunicipal Museum

In 1550 Jurij III von Lamberg established on the site of the older castle building the manor house of Zaprice, which today houses the permanent collection of the Kamnik Intermunicipality Museum: Thonet's furniture in Slovenia, Kamnik townsfolk in the 19th century and Reflections of Kamnik through the centuries; next to the castle there is also a lapidarium and an open-air museum of the granaries of Tuhinjska dolina. The main square [Glavni trg] is the location of the Miha Maleš Gallery, set up in 1979, when the painter Miha Maleš donated more than 2,600 of his works to the town.

Church of the Assumption

The monastic complex of the order of Franciscan nuns (order of St. Clare of Assisi) acquired its present-day image in the years between 1682 and 1686 under the offices of Žiga Jurij Count Gallenberg. The central monument is the Church of the Assumption. The stone altars were produced in the workshop of the Ljubljana mason Mihael Kuša. The painting of St. Koloman in the left chapel is the work of Almanach. The main altar with its monumental reredos was made in 1720 in the Franciscan carving workshop. Roman, Gothic and Renaissance gravestones.

St. Primož above Kamnik

Under the paving of today's church, which is first mentioned in 1396, its 11th century predecessor was discovered. The frescoes dating from 1504 are the work of an unknown master. The main altar of 1628 is attributed to the Friulian carver Giovanni Battista Costa. The painting with scenes of Sts. Primož [Primus] and Felicijan, and Faller's organ, date from the same period. In the last quarter of the 15th century, the Kamnik church builders erected the Church of St. Peter. The painted wooden ceiling in the nave ranks among the sites of special Central European importance.

Budnar Museum House

By tradition, the method of constructing the foundations and execution of the corner joins, this house was built in the middle of the 17th century and represents a transitional type of building between the elongated Gorenjska house and the Central Slovenian house built over a stable. The lower construction was intended for commercial activities and the upper as living quarters. The three-cell ground plan later also acquired an attic room and commercial part. The renovated version of the house presents the life of people in the Kamnik countryside in the 19th century.

Church of St. Anne

A church is mentioned on this site in 1526, while the present building was constructed between 1762 and 1766 on the orders of the Komenda priest Peter Pavel Glavar. The church with two frontal bell towers and with a cupola-domed nave is the work of architect Lovrenc Prager. The main altar was produced in 1782 according to the architect's plans by Anton Stampfel, furnished with statuary by Valentin Vrbnik, and the background altarpieces were painted by Leopold Layer. The late Gothic Crucifixion and font dated 1656 recall the previous church.

Volčji Potok Arboretum

In 1882 the manor complex of Volčji Potok was bought by Ferdinand Souvan. Three years later he rearranged the manor, planting trees on some of the fields in front of the manor house to make a park. His son Leon extended the park, and after the French model he arranged a Baroque parterre with trimmed box hedges, and in the other sections of the park he began planting new plant species. After the war the expansion of the arboretum was continued according to the plans of landscape architecture pioneer Ciril Jeglič.

Motnik market

Motnik, which up until the end of the 15th century represented the main link between Styria and Carniola, is mentioned as far back as 1123, and its castle in 1247. Its Church of St. George must also have been built at a very early date, since it was already rebuilt in 1360. The court of the market town is brought to mind by the pillory for miscreants. Fossil remains of a miniature rhinoceros were found in the coal seams in 1910.

Komenda of the governor-general

A settlement with Slav inhabitants and Church of St. Peter is first mentioned in 1147. Plans for the main altar were made by Franc Jelovšek, and were executed in 1758 by Janez Gabrič. The side altars bear paintings by the Venetian painter Nicolo Bambini from 1727. Work on the rich Baroque interior was also done with some sensitivity by the architect Jože Plečnik. South of the church are the governor-general's hospital with a memorial room to cartographer Ivan Selan and the benefice house with the governor-general's library.

Vače – find site of the Vače situla

Alongside numerous graves in the direct vicinity of an Iron Age settlement on the plateau between Vače and Slemšek, a bronze situla or ritual vessel was found in 1882. The huddling village with its Church of St. Andrew was mentioned in 1296. A special feature of the church is the Holy Sepulchre from the end of the 19th century, produced by the glassworks of Ostrava in Bohemia. At the edge of the village, the fossil shoreline of a Miocene sea with a Jurassic limestone wall and fine Miocene breccia, uncovered by erosion, ranks as one of the finest such examples of a marine shoreline in the world.

Charcoal Land

The Charcoal Land lies south of the Sava where the Posavje hills roll away into the Dolenjska lowlands. On the eastern side it is bounded by the Sopota river, and on the western edge by the Jatna, while in the south the countryside extends all the way to Šentrupert. In Dole pri Litiji there are 16 charcoal-makers still operating, and every year over a surface area of 2,000 ha of forest they produce up to 30 heaps. In a relatively small area, almost throughout the year charcoal heaps can be found in different stages of processing. This made it possible for the Charcoal Land to become established.

Brdo pri Lukovici

The Renaissance castle of the castellum type, with its four corner towers and rectangular inner courtyard, along the former provincial road through Črni Graben, was inherited in 1883 by the Brdo notary and writer Janko Kersnik. In this castle Kersnik created his best work, and it was here that he completed Jurčič's *Rokovnjači*. Janko Kersnik is buried in Brdo in the family vault. The Chapel of St. Peregrine along the road to the church and in part the actual Church of the Assumption were painted by Franc Jelovšek.

Church of St. Luke

The interior of this imposing three-nave late Gothic/Renaissance edifice, with a modern-era conception of spaciousness, is distinguished by the late Gothic decorative masonry and the frescoes commissioned by the patron, featuring the kneeling noble and son and an inscription that testifies to the fact that the work was commissioned by Hans Herisch from neighbouring Brdo pri Lukovici. The southern wall of the central nave bears a painting of the family of stonemason Štefan, builder of the church, showing the year 1524. Among the modest preserved furnishings, the Baroque organ dating from 1720 is worthy of mention.

Church of St. Neža

The artificial terraces laid out on the two summits of a ridge give the impression that the church stands on the site of some settlement from late antiquity. In the flooring of the three-sided closed presbytery can be traced the outline of the Romanesque apse. The light well installed on the southern side of the nave is also Romanesque in origin. In 1999 a new, coffered ceiling was installed over the nave, and painted after old models.

Tuštanj Castle

Between 1667 and 1671, Franc Bernard Lichtenberg converted the older castle building into a two-storey four-wing edifice with an arcaded courtyard. The present manor house is a memorial in stone to the life of the nobility, as described by Janko Kersnik in his literary works, especially *Jara gospoda*. The Chapel of St. Janez Nepomuk was constructed around 1725, and soon after was painted with scenes from the life of the chapel's patron saint. The altarpiece is the work of Leopold Layer.

Moravče – old mercantile centre

On the western edge of the wide, wet valley of Drtjščice, on the crossroads of old trading routes around an ancient church, developed a circular market with screens to shut it. The Church of St. Martin is the successor to the Romanesque and Gothic church. The imposing Baroque double-towered church acquired its final appearance in 1895 according to the plans of Raimund Jeblinger. The park contains a bust in memory of mathematician Jurij Vega, the work of Ivan Zajc from 1906.

Church of St. Valentine

The unusual ground plan of the church, with its extended octagonal nave, which with its side chapels set diagonally to the axis of the nave enhance the scenic effect towards the main altar, lends a particular Baroque distinction to this church, built soon after 1718. This type of building indicates an approximation to Italian designs nascent in Central European architecture. Particular mention should be made of the altarpiece in the chapels of St. Tilen and Mary's coronation, painted on metal plate in 1743 by Valentin Metzinger.

Church of St. Andrew

The three-sided closed presbytery has been preserved from the late Gothic church, while the cupola-vaulted nave and front of the church are the late Baroque and neoclassicist work of architect Leopold Prager. The late Gothic/Renaissance frescoes in the presbytery were painted at the beginning of the 16th century by the Master of St. Andrew from Krašče. Noteworthy in iconographic terms is the depiction of the Hunt for the Unicorn in the Closed Garden, which in Christian symbolism is an allegorical depiction of the Annunciation.

Bogenšperk Castle

Between 1672 and 1692 this Renaissance manor was owned by Baron Janez Vajkard Valvasor, the Carniolan polymath who in 1687 became a member of the Royal Society in London, a "European in spirit and education, a Carniolan by homeland". Valvasor completed his greatest scientific work, *Die Ehre des Herzogthums Crain*, in 1689 with the help of a graphics workshop, which ranks as one of the most outstanding exponents of this type of artistic work at that time in Slovenia.

Church of St. Martin

This neogothic church was built in 1899–1901 according to the plans of Viennese architect Adolf Wagner, and executed by Gustav Tönnies. In harmony with the spirit of the times, they created a brick building with a cruciform ground plan and double-towered front. The interior is lit by stained glass windows which harmonise visually with the vegetational painting created according to the designs of Josip Dostal (1911–1913) and painter Anton Jebačič. The church furnishings were produced by stonemason Feliks Toman.

Church of St. Anthony of Padua

The present state of the building reveals major reconstruction and furnishing of the church in 1880. The stone altars and pulpit are the work of Feliks Toman, and the statues that of Ivan Zajc. The altarpiece over the main altar was painted by Andrej Herrlein. The decorative masonry and statuary is complemented by the frescoes of Anton Cej, who painted the church's patron saint in medallions on the vault of the nave and sanctuary, portraying him as an intercessor for the sick and a helper for the poor. Anton Cej also painted the chapels by the bell tower with miracles from the saint's life.

Church of St. Florijan

First mentioned in 1526. The present building is the result of major reconstruction at the end of the 19th century. The three Baroque altars are from the middle of the 18th century. The main altar has rich figural art, with the central statue of St. Florijan assisted by Sts. James, Henry, Roch and Boštjan, and in the attic is Mary's coronation with Sts. Stephen and Lawrence. The altars have wooden antependiums painted by Franc Jelovšek, portraying the respective patron saints of the altar: St. Florijan, St. Urban and St. Leonard.

Jablje Castle

Around 1530, on the site of a Gothic towered manor, which is mentioned in 1346 as the *hoff ze Hagbach*, Andrej von Lamberg built Jablje Castle. The Renaissance appearance of the two-storey building with four wings around an arcaded courtyard and three corner towers, of which just two remain, was acquired in the first quarter of the 17th century. In the 18th century the castle underwent an elaborate renovation of the interior in the Baroque style. Of the prestigious Baroque furnishings, which were kept in the castle until the end of the Second World War, there remain a few frescoes attributed to Franc Jelovšek.

GRAŠČINSKA PAVILJONA

MANOR HOUSE PAVILIONS

Na robu grajskega parka je baron Jožef Kalasanc Erberg postavil neoklasicistična paviljona - severnega leta 1827 za knjižnico, južnega pa leta 1829 za umetniško zbirko. Nastala sta po načrtih kranjskega deželnega stavbenika Furlana Francesca Coconija, ki je načrtoval tudi empirski spomenik, dorski steber, postavljen v spomin na obisk cesarja Franca II. Terakotne figure, ki krasijo vhodna pročelja paviljonov, je leta 1834 oblikoval tirolski kipar M. Kirscher.

At the edge of the manor park, Baron Jožef Kalasanc Erberg set up two neoclassical pavilions – the northern one in 1827 as a library, and the southern one in 1829 for an art collection. They were built according to the designs of the Carniola provincial master builder, a Friulian, Francesco Coconi, who also planned an imperial monument, a Doric column, erected to commemorate the visit of Emperor Franz II. The terra cotta figures adorning the pavilion entrances are the work of Tyrolean sculptor M. Kirscher from 1834.

DOMAČIJA PR' KRAČ

DOMAČIJA PR' KRAČ HOMESTEAD

Domačija z gostilno, nekdanjo trgovino, gospodarskimi poslopji, s kovačijo in parkovno urejenim vrtom ter sadovnjakom v južnem delu vasi nad potokom Mlinščico je zadnji še delujoči primer oskrbnega centra ob nekdanji tovorniški in savski plovni poti. V pritličju nadstropne hiše iz štiridesetih let 19. stoletja, s historicistično ornamentirano fasado, je v prostorih, kjer je bila nekdanj trgovina, od leta 1988 Galerija 19 s slikarskimi razstavami in koncerti.

This homestead with a restaurant, former shop, commercial buildings, a blacksmith's shop and garden arranged as a park with an orchard in the southern part of the village above the Mlinščica stream, is the last still-working example of a provision and service centre along the former cargo and Sava navigation route. On the ground floor of the multi-storeyed house from the 1840s, with its historicist façade ornamentation, the rooms where there was once the shop were converted in 1988 to Gallery 19, which offers art exhibitions and concerts.

ROJSTNA HIŠA JURIJA VEGE

BIRTH HOUSE OF JURIJ VEGA

Pri Vehovcu, kot pravijo domačiji, se je leta 1754 rodil znameniti matematik Jurij Vega. Življenjska pot ga je vodila od pastirja do barona, od vojaka do podpolkovnika, od učitelja matematike do znanstvenika. Njegovo najznamenitejše delo je *Thesaurus logarithmorum completus* iz leta 1794. Z matematiko je Vega vstopal v mehaniko, geodezijo, astronomijo in balistiko, s čimer se uvršča med utemeljitelje znanstvene balistike.

*According to the local people, the famous mathematician Jurij Vega was born at Vehovec in 1754. His career led him from herdsman to baron, from foot-soldier to lieutenant-colonel, and from mathematics teacher to scientist. His most famous work is the *Thesaurus logarithmorum completus* of 1794. From mathematics Vega progressed to mechanics, geodesy, astronomy and ballistics, whereby he ranks as one of the founders of scientific ballistics.*

CERKEV SV. LENARTA

CHURCH OF ST. LEONARD

Današnja poznogotska cerkev iz konca 15. stoletja s prostostoječim zvonikom - obrambnim stolpom je naslednica manjše predhodnice. Pravokotna ladja s petimi pari vitkih slopov je urejena v triladijski, t.i. dvoranski prostor s križnorebrastimi oboki. Le za dve stopnici dvignjen prezbitერიj krasijo freske, ki jih je v času nastanka stavbe naslikal Mojster Leonard. Pomembna sta cikla iz Jezusovega življenja na levi ter Poslednja sodba na desni strani.

Today's late Gothic church from the end of the 15th century, with its freestanding bell and defensive tower, is the descendant of a smaller version. The rectangular nave with five pairs of slender columns is arranged as a three-nave hall with ribbed vaulting. The presbytery, elevated by just two steps, is decorated with frescoes painted during the construction of the building by Master Leonard. The cycles of Jesus's life on the left and the Last Judgement on the right are outstanding.

CERKEV SV. MOHORJA IN FORTUNATA

CHURCH OF STS. MOHOR AND FORTUNAT

Prvotna cerkev se v virih prvič omenja leta 1526. Novozgrajeno cerkev je v letih 1759-1761 v celoti poslikal naš znamenit freskant Franc Jelovšek. Baročni scenski učinek je še posebej viden od vhoda, od koder zaporedni obočni loki s sistemom potlačenih obokov usmerjajo pogled proti velikemu oltarju, kar stopnjuje vtis celostne umetnine in ustvarja impresivno baročno scenerijo. Jelovšek je tudi avtor načrtov za cerkveno opremo.

Sources first mention the original church in 1526. The reconstructed edifice was painted in its entirety between 1759 and 1761 by Slovenia's famous fresco artist Franc Jelovšek. The effect of the Baroque setting is especially visible from the entrance, from where the sequence of vaulting arches with the system of low arches directs the gaze towards the large altar, which enhances the impression of the overall work of art and creates an impressive Baroque scenery. Jelovšek also designed the furnishings for the church.

CERKEV SV. MIKLAVŽA

CHURCH OF ST. NICHOLAS

Cerkev s kratkim tristrano sklenjenim in križnorebrasto obokanim prezbiterijem je bila zgrajena v poznem 14. stoletju. Visoko na južni zunanjščini zvonika je vzdian gotski kip sv. Miklavža. V cerkvi so trije zlati oltarji in prižnica iz druge polovice 17. stoletja. Posebno vrednost dajejo cerkvi gotske freske, ki pokrivajo ves prezbiterij. Nastale so pred letom 1481 v krogu delavnice Mojstra Bolfganga.

This church with a short, closed and rib-vaulted presbytery was constructed in the late 14th century. High on the southern exterior of the bell tower is set a Gothic statue of St. Nicholas. The church has three gold altars and a pulpit from the second half of the 17th century. The church is lent special value by the Gothic frescoes covering the entire presbytery. They were painted prior to 1481 by the workshop of Master Bolfgang.

CERKEV SV. KUNIGUNDE

CHURCH OF ST. KUNIGUNDA

V bližini mogočnega krumperškega gradu so si kmetje pri cerkvi sv. Kunigunde v 16. stoletju uredili prutiturški tabor. V 18. stoletju sta bili gotska cerkev in grobna kapela krumperških gospodov Rasprov barokizirani, taborsko obzidje pa je začelo razpadati. Zlati veliki oltar je iz leta 1681, desni slavoločni oltar sv. Florijana pa iz okrog leta 1660 in ima na predeli grba Lambergov in Rasprov. Ostala oprema je iz 18. in 19. stoletja.

Close to the imposing Krumperk castle, the peasants set up an anti-Turkish fortified camp at the Church of St. Kunigunda in the 16th century. In the 18th century the Gothic church and crypt chapel of the Krumperk lords, the Rasps, were rendered in the Baroque style, and the camp walls began to collapse. The main gold altar is from 1681, while the right triumphal altar of St. Florijan is from around 1660 and bears the coats of arms of the Lambergs and Rasps. The other furnishings are from the 18th and 19th centuries.

ŽELEZNA JAMA IN JAMARSKA ZBIRKA

ŽELEZNA JAMA CAVE AND CAVING COLLECTION

Na zakraselem pomolu nad levim bregom rečice Rače sta renesančni grad Krumperk in kraška jama, poimenovana Železna jama, z dvema dvoranama, ki sta med seboj povezani z rovom in mostovi. Blizu jame je Jamarski dom s speleološko zbirko Franca Hohenwarta, z Robičevo naravoslovno zbirko in zbirko slamnikarske obrti ter arheološkimi najdbami iz Babje jame. Na ogled so tudi ostanki med drugo svetovno vojno v bližini strmoglavljenega bombnika B-24.

On a karstic promontory above the left bank of the Rače stream stand the Renaissance castle of Krumperk and a karstic cave called Železna jama, with two chambers connected by a gallery and bridges. Close to the cave is the Caving House or Jamarski dom, with the speleological collection of Franc Hohenwart, the Robič science collection and a collection of wickerwork and archaeological finds from the cave of Babja jama. Visitors can also view what remains of a B-24 bomber that crashed nearby during the Second World War.

KAMNIK STARO MESTNO JEDRO

KAMNIK – OLD TOWN CENTRE

Mesto, ki je ohranilo srednjeveško zasnovo in bogat stavbni fond starejših stilnih obdobj, je bilo od leta 1077 sedež obsežne posesti kranjske veje bavarskih grofov Andeških. Ta ugledni položaj med mesti na Kranjskem je Kamnik obdržal vse do konca srednjega veka. Cesto skozi Tuhinjsko dolino sta nadzirala Mali in Stari grad. Ob starejšem Malem gradu je okrog leta 1100 nastala kapela sv. Marjete s kripto. V drugi polovici 16. stoletja pa je mesto začelo nazadovati. Med pomembne kulturne spomenike štejejo baročni župnijska in frančiškanska cerkev ter knjižnica v frančiškanskem samostanu.

This town, which has preserved its medieval layout and a rich architectural fund from older periods, was from 1077 the seat of extensive estates owned by the Carniolan branch of the Bavarian counts of Andechs. Kamnik retained this distinguished position among the towns of Carniola right up until the end of the Middle Ages. The road through the Tuhinjska dolina valley was controlled by the Mali grad and Stari grad castles. By the older Mali grad, a chapel to St. Margaret and crypt were constructed around 1100. In the second half of the 16th century, however, the town began to decline. The major cultural monuments include the Baroque parish and Franciscan churches, and the library in the Franciscan monastery.

MEDOBČINSKI MUZEJ KAMNIK

KAMNIK INTERMUNICIPAL MUSEUM

Leta 1550 je Jurij III. pl. Lamberg na mestu starejšega grajskega objekta postavil graščino Zaprice, v kateri ima danes Medobčinski muzej Kamnik stalne razstave:

Thonetovo pohištvo na Slovenskem, O kamniških meščanih v 19. stoletju in Odsevi kamniških stoletij, ob gradu pa še lapidarij in muzej na prostem s kaščami iz Tuhinjske doline. Na Glavnem trgu je Galerija Miha Maleš, ki je nastala leta 1979, ko je slikar Miha Maleš podaril mestu več kot 2600 svojih del.

In 1550 Jurij III von Lamberg established on the site of the older castle building the manor house of Zaprice, which today houses the permanent collection of the Kamnik Intermunicipality Museum: Thonet's furniture in Slovenia, Kamnik townsfolk in the 19th century and Reflections of Kamnik through the centuries; next to the castle there is also a lapidarium and an open-air museum of the granaries of Tuhinjska dolina. The main square [Glavni trg] is the location of the Miha Maleš Gallery, set up in 1979, when the painter Miha Maleš donated more than 2,600 of his works to the town.

CERKEV MARIJINEGA VNEBOVZETJA

CHURCH OF THE ASSUMPTION

Samostanski kompleks klaris je dobil današnjo podobo v letih med 1682 in 1686 po zaslugi Žige Jurija grofa Gallenberga. Osrednji spomenik je cerkev Marijinega vnebovzetja. Kamniti oltarji so nastali v delavnici ljubljanskega kamnoseka Mihaela Kuše. Slika Sv. Kolomana v levi kapeli je Almanachovo delo. Veliki oltar z monumentalno oltarno kuliserijo so leta 1720 izdelali v frančiškanski rezbarski delavnici. Rimski, gotski in renesančni nagrobniki.

The monastic complex of the order of Franciscan nuns (order of St. Clare of Assisi) acquired its present-day image in the years between 1682 and 1686 under the offices of Žiga Jurij Count Gallenberg. The central monument is the Church of the Assumption. The stone altars were produced in the workshop of the Ljubljana mason Mihael Kuša. The painting of St. Koloman in the left chapel is the work of Almanach. The main altar with its monumental reredos was made in 1720 in the Franciscan carving workshop. Roman, Gothic and Renaissance gravestones.

SV. PRIMOŽ NAD KAMNIKOM

ST. PRIMOŽ ABOVE KAMNIK

Pod tlakom današnje cerkve, ki se prvič omenja leta 1396, je bila odkrita njena predhodnica iz 11. stoletja. Freske iz leta 1504 so delo neznanega mojstra. Veliki oltar iz leta 1628 je pripisan furlanskemu rezbarju Giovanniju Battisti Costa. Iz istega časa sta tudi slika s prizori sv. Primoža in Felicijana in Fallerjeve orgle. Kamniška stavbarnica je v zadnji četrtini 15. stoletja postavila cerkev sv. Petra. Poslikan lesen strop v ladji se uvršča med zanimivosti srednjeevropskega pomena.

Under the paving of today's church, which is first mentioned in 1396, its 11th century predecessor was discovered. The frescoes dating from 1504 are the work of an unknown master. The main altar of 1628 is attributed to the Friulian carver Giovanni Battista Costa. The painting with scenes of Sts. Primož [Primus] and Felicijan, and Faller's organ, date from the same period. In the last quarter of the 15th century, the Kamnik church builders erected the Church of St. Peter. The painted wooden ceiling in the nave ranks among the sites of special Central European importance.

BUDNARJEVA MUZEJSKA HIŠA

BUDNAR MUSEUM HOUSE

Po izročilu, načinu zidave temeljev in izvedbi vogalnih vezi je hiša nastala v sredini 17. stoletja in predstavlja prehoden tip stavbarstva med gorenjskim iztegnjenim in osrednjeslovenskim vrhhlevnim tipom. Spodnji, zidani del je bil namenjen gospodarskim dejavnostim, zgornji pa bivanju. Trocelični tlorisni zasnovi so pozneje dodali še kamro in gospodarski del. Obnovljena podoba hiše predstavlja življenje ljudi na kamniškem podeželju v 19. stoletju.

By tradition, the method of constructing the foundations and execution of the corner joins, this house was built in the middle of the 17th century and represents a transitional type of building between the elongated Gorenjska house and the Central Slovenian house built over a stable. The lower construction was intended for commercial activities and the upper as living quarters. The three-cell ground plan later also acquired an attic room and commercial part. The renovated version of the house presents the life of people in the Kamnik countryside in the 19th century.

CERKEV SV. ANE

CHURCH OF ST. ANNE

Cerkev na tem mestu se omenja leta 1526, sedanjo pa je dal v letih 1762 in 1766 zgraditi komendski župnik Peter Pavel Glavar. Cerkev z dvema čelnima zvonikoma in s kupolo krito ladjo je delo arhitekta Lovrenca Pragerja. Veliki oltar je leta 1782 po arhitektovem načrtu izdelal Anton Stampfel, s kipi opremil Valentin Vrbnik in ozadje oltarnih nastavkov poslikal Leopold Layer. Spomin na predhodno cerkev sta poznogotski Križani in kropilni kamen z letnico 1656.

A church is mentioned on this site in 1526, while the present building was constructed between 1762 and 1766 on the orders of the Komenda priest Peter Pavel Glavar. The church, with two frontal bell towers and with a cupola-domed nave, is the work of architect Lovrenc Prager. The main altar was produced in 1782 according to the architect's plans by Anton Stampfel, furnished with statuary by Valentin Vrbnik, and the background altarpieces were painted by Leopold Layer. The late Gothic Crucifixion and font dated 1656 recall the previous church.

ARBORETUM VOLČJI POTOK

VOLČJI POTOK ARBORETUM

Leta 1882 je grajski kompleks Volčji Potok kupil Ferdinand Souvan. Tri leta kasneje je dvorec preuredil, nekatere pred dvorcem ležeče njive in travnike pa je zasadil z drevjem in napravil park. Njegov sin Leon je park razširil, po francoskem vzoru je uredil baročni parter s striženim pušpanom, v ostali del parka pa je začel saditi nove rastlinske vrste. Po vojni se je širitev arboretuma nadaljevala po načrtih pionirja krajinske arhitekture Cirila Jegliča.

In 1882 the manor complex of Volčji Potok was bought by Ferdinand Souvan. Three years later he rearranged the manor, planting trees on some of the fields in front of the manor house to make a park. His son Leon extended the park, and after the French model he arranged a Baroque parterre with trimmed box hedges, and in the other sections of the park he began planting new plant species. After the war the expansion of the arboretum was continued according to the plans of landscape architecture pioneer Ciril Jeglič.

TRG MOTNIK

MOTNIK MARKET

Motnik, ki je do konca 15. stoletja predstavljal najpomembnejšo povezavo med Štajersko in Kranjsko, se omenja že leta 1123, njegov grad pa leta 1247. Tudi cerkev sv. Jurija je morala nastati zelo zgodaj, saj so jo leta 1360 že prezidali. Zaradi obmejne lege je v kraju kmalu po letu 1311 nastala mitnica. Na trško sodstvo spominja sramotilni steber - pranger. V premogovnih slojih so leta 1910 našli fosilne ostanke pritlikavega nosoroga.

Motnik, which up until the end of the 15th century represented the main link between Styria and Carniola, is mentioned as far back as 1123, and its castle in 1247. Its Church of St. George must also have been built at a very early date, since it was already rebuilt in 1360. The court of the market town is brought to mind by the pillory for miscreants. Fossil remains of a miniature rhinoceros were found in the coal seams in 1910.

GLAVARJEVA KOMENDA

KOMENDA OF THE GOVERNOR-GENERAL

Naselje s slovansko poselitvijo s cerkvijo sv. Petra se prvič omenja leta 1147. Načrte za veliki oltar je napravil Franc Jelovšek, leta 1758 pa ga je izdelal Janez Gabrič. V stranskih oltarjih so slike beneškega slikarja Nicola Bambinija iz leta 1727. V bogato baročno notranjščino je z občutkom posegel arhitekt Jože Plečnik. Južno od cerkve sta Glavarjeva bolnišnica s spominsko sobo kartografa Ivana Selana in beneficiatna hiša z Glavarjevo knjižnico.

A settlement with Slav inhabitants and Church of St. Peter is first mentioned in 1147. Plans for the main altar were made by Franc Jelovšek, and were executed in 1758 by Janez Gabrič. The side altars bear paintings by the Venetian painter Nicolo Bambini from 1727. Work on the rich Baroque interior was also done with some sensitivity by the architect Jože Plečnik. South of the church are the governor-general's hospital with a memorial room to cartographer Ivan Selan and the benefice house with the governor-general's library.

NAJDIŠČE VAŠKE SITULE

VAČE – FIND SITE OF THE VAČE SITULA

Poleg številnih grobov v neposredni bližini železnodobne naselbine na platoju med Vačami in Slemškom je bila leta 1882 najdena bronasta vedrica - situla. Gručasto urejena vas s cerkvijo sv. Andreja se omenja leta 1296. Posebnost cerkve je Božji grob iz konca 19. stoletja, izdelek steklarne v Ostravi na Češkem. Na robu vasi sodi erozijsko razkrit ostanek fosilne obale miocenskega morja z jursko apnenčevo steno in drobnozrnato miocensko brečo med najlepše tovrstne primere morske obale na svetu.

Alongside numerous graves in the direct vicinity of an Iron Age settlement on the plateau between Vače and Slemšek, a bronze situla or ritual vessel was found in 1882. The huddling village with its Church of St. Andrew was mentioned in 1296. A special feature of the church is the Holy Sepulchre from the end of the 19th century, produced by the glassworks of Ostrava in Bohemia. At the edge of the village, the fossil shoreline of a Miocene sea with a Jurassic limestone wall and fine Miocene breccia, uncovered by erosion, ranks as one of the finest such examples of a marine shoreline in the world.

OGLARSKA DEŽELA

CHARCOAL LAND

Oglarska dežela leži južno od Save na prehodu Posavskega hribovja v Dolenjsko podolje. Na vzhodni strani jo omejuje reka Sopota, na zahodnem robu Jatna, na jugu pa sega dežela vse do Šentruperta. Na Dolah pri Litiji danes oglari še 16 oglarjev, ki vsako leto na površini 2000 ha gozdov pripravijo tudi do 30 kop. Na razmeroma majhnem območju najdemo skoraj skozi celo leto kope v različnih razvojnih stopnjah. Prav to je omogočilo nastanek Oglarske dežele.

The Charcoal Land lies south of the Sava where the Posavje hills roll away into the Dolenjska lowlands. On the eastern side it is bounded by the Sopota river, and on the western edge by the Jatna, while in the south the countryside extends all the way to Šentrupert. In Dole pri Litiji there are 16 charcoal-makers still operating, and every year over a surface area of 2,000 ha of forest they produce up to 30 heaps. In a relatively small area, almost throughout the year charcoal heaps can be found in different stages of processing. This made it possible for the Charcoal Land to become established.

BRDO PRI LUKOVICI

BRDO PRI LUKOVICI

Renesančni grad kastelnega tipa s štirimi vogalnimi stolpi in pravokotnim notranjim dvoriščem ob nekdanji deželni cesti skozi Črni graben je leta 1883 podedoval brdski notar in pisatelj Janko Kersnik. Na gradu so nastala Kersnikova najboljša dela, tu pa je dokončal tudi Jurčičeve Rokovnjače. Janko Kersnik je pokopan na Brdu v družinski grobnici. Kapelo sv. Peregrina ob poti k cerkvi in delno tudi samo cerkev Marijinega vnebovzetja je poslikal Franc Jelovšek.

The Renaissance castle of the castellum type, with its four corner towers and rectangular inner courtyard, along the former provincial road through Črni graben, was inherited in 1883 by the Brdo notary and writer Janko Kersnik. In this castle Kersnik created his best work, and it was here that he completed Jurčič's Rokovnjači. Janko Kersnik is buried in Brdo in the family vault. The Chapel of St. Peregrine along the road to the church and in part the actual Church of the Assumption were painted by Franc Jelovšek.

CERKEV SV. LUKE

CHURCH OF ST. LUKE

Notranjost mogočne triladijske poznogotsko-renesančne stavbe z novodobno občuteno prostornostjo odlikujeta še poznogotsko kamnoseško okrasje ter donatorska stenska slikarija s klečečim plemičem in sinom ter z napisom, ki priča, da je poslikavo naročil Hans Herisch iz sosednjega Brda pri Lukovici. Na južni steni osrednje ladje pa je naslikana družina kamnoseka Štefana, stavbarja cerkve, z letnico 1524. Med skromno ohranjeno opremo velja omeniti baročne orgle iz leta 1720.

The interior of this imposing three-nave late Gothic/Renaissance edifice, with a modern-era conception of spaciousness, is distinguished by the late Gothic decorative masonry and the frescoes commissioned by the patron, featuring the kneeling noble and son and an inscription that testifies to the fact that the work was commissioned by Hans Herisch from neighbouring Brdo pri Lukovici. The southern wall of the central nave bears a painting of the family of stonemason Štefan, builder of the church, showing the year 1524. Among the modest preserved furnishings, the Baroque organ dating from 1720 is worthy of mention.

CERKEV SV. NEŽE

CHURCH OF ST. NEŽA

Z umetnimi terasami preoblikovana vrhova grebena dajeta slutiti, da stoji cerkev na mestu poznoantične naselbine. Cerkev je zgrajena v začetku 15. stoletja na mestu romanske prednice. V tlaku tristrano zaključenega prezbiterija je nakazan obris romanske apside. Romanskega izvora je tudi svetlobna odprtina na južni steni ladje. Leta 1999 je bil v ladji nameščen nov lesen kasetiran strop, poslikan po starih predlogah.

The artificial terraces laid out on the two summits of a ridge give the impression that the church stands on the site of some settlement from late antiquity. In the flooring of the three-sided closed presbytery can be traced the outline of the Romanesque apse. The light well installed on the southern side of the nave is also Romanesque in origin. In 1999 a new, coffered ceiling was installed over the nave, and painted after old models.

GRAD TUŠTANJ

TUŠTANJ CASTLE

Franc Bernard Lichtenberg je med letoma 1667 in 1671 starejše grajsko poslopje prezidal v enonadstropno štiritraktno poslopje z arkadnim dvoriščem. Današnja graščina je okamenel spomin o življenju plemstva, ki ga je opisoval Janko Kersnik v svojih literarnih delih, posebej v Jari gospodi. Kapela sv. Janeza Nepomuka je bila zgrajena okoli leta 1725 in kmalu zatem poslikana s prizori iz življenja zavetnika kapele. Oltarna slika je delo Leopolda Layerja.

Between 1667 and 1671, Franc Bernard Lichtenberg converted the older castle building into a two-storey four-wing edifice with an arcaded courtyard. The present manor house is a memorial in stone to the life of the nobility, as described by Janko Kersnik in his literary works, especially Jara gospoda. The Chapel of St. Janez Nepomuk was constructed around 1725, and soon after was painted with scenes from the life of the chapel's patron saint. The altarpiece is the work of Leopold Layer.

MORAVČE STARO TRŠKO SREDIŠČE

MORAVČE – OLD MERCANTILE CENTRE

Na zahodnem robu široke mokrotne doline Drtijaščice se je na križišču starih prometnih poti okrog starodavne cerkve razvil krožni trg s stavbno opno, ki ga zapira. Cerkev sv. Martina je naslednica romanske in gotske cerkve. Mogočna baročna dvostolpna cerkev je svojo dokončno podobo dobila leta 1895 po načrtih Raimunda Jeblingerja. V parku stoji doprsni spomenik matematiku Juriju Vegi, delo Ivana Zajca iz leta 1906.

On the western edge of the wide, wet valley of Drtijaščica, on the crossroads of old trading routes around an ancient church, developed a circular market with screens to shut it. The Church of St. Martin is the successor to the Romanesque and Gothic church. The imposing Baroque double-towered church acquired its final appearance in 1895 according to the plans of Raimund Jeblinger. The park contains a bust in memory of mathematician Jurij Vega, the work of Ivan Zajc from 1906.

CERKEV SV. VALENTINA

CHURCH OF ST. VALENTINE

Neobičajni tloris cerkve z razpotegnjeno osmerokotno ladjo, ki s stranskimi kapelami, diagonalno obrnjenimi v os ladje, stopnjuje scenski učinek poti proti glavnemu oltarju, velja za baročno odliko te cerkve, zgrajene kmalu po letu 1718. Takšen stavbni tip nakazuje približevanje italijanskim shemam, porajajočih se v srednjeevropski arhitekturi. Posebne pozornosti sta vredni oltarni sliki v kapelah Sv. Tilen in Marijino kronanje, ki ju je na pločevino leta 1743 naslikal Valentin Metzinger.

The unusual ground plan of the church, with its extended octagonal nave, which with its side chapels set diagonally to the axis of the nave enhance the scenic effect towards the main altar, lends a particular Baroque distinction to this church, built soon after 1718. This type of building indicates an approximation to Italian designs nascent in Central European architecture. Particular mention should be made of the altarpiece in the chapels of St. Tilen and Mary's coronation, painted on metal plate in 1743 by Valentin Metzinger.

CERKEV SV. ANDREJA

CHURCH OF ST. ANDREW

Od poznogotske cerkve se je ohranil tristrano zaključen prezbitarij, medtem ko sta kupolasto obokana ladja in pročelje cerkve poznobaročno oz. neoklasicistično delo arhitekta Leopolda Pragerja. Poznogotsko-renesančne freske v prezbitariju je na začetku 16. stoletja naslikal Mojster sv. Andreja iz Krašč. Ikonografsko zanimiva je upodobitev Lova na enorožca v Zaprtem vrtu, ki v krščanski simboliki velja za alegorično upodobitev Marijinega oznanjenja.

The three-sided closed presbytery has been preserved from the late Gothic church, while the cupola-vaulted nave and front of the church are the late Baroque and neoclassicist work of architect Leopold Prager. The late Gothic/Renaissance frescoes in the presbytery were painted at the beginning of the 16th century by the Master of St. Andrew from Krašče. Noteworthy in iconographic terms is the depiction of the Hunt for the Unicorn in the Closed Garden, which in Christian symbolism is an allegorical depiction of the Annunciation.

GRAD BOGENŠPERK

BOGENŠPERK CASTLE

Med letoma 1672 in 1692 je bil lastnik renesančnega dvorca baron Janez Vajkard Valvasor, kranjski polihistor, od leta 1687 član Royal Society v Londonu, "Evropejec po duhu in izobrazbi, Kranjec po domovini". Svoje najpomembnejše znanstveno delo Die Ehre des Hertzogthums Crain je Valvasor na Bogenšperku leta 1689 dokončal s pomočjo grafične delavnice, ki se uvršča med najpomembnejše pojave te vrste likovnega ustvarjanja svojega časa pri nas.

Between 1672 and 1692 this Renaissance manor was owned by Baron Janez Vajkard Valvasor, the Carniolan polymath who in 1687 became a member of the Royal Society in London, a "European in spirit and education, a Carniolan by homeland". Valvasor completed his greatest scientific work, Die Ehre des Herzogthums Crain, in 1689 with the help of a graphics workshop, which ranks as one of the most outstanding exponents of this type of artistic work at that time in Slovenia.

CERKEV SV. MARTINA

CHURCH OF ST. MARTIN

Neogotska cerkev je bila zgrajena v letih 1899-1901 po načrtih dunajskega arhitekta Adolfa Wagnerja in v izvedbi Gustava Tönniesa. V skladu z duhom časa je nastala opečna stavba s tlorisom v obliki križa in z dvostolpnim pročeljem. Notranjščino osvetljujejo okna z barvnimi stekli, kar se optično sklada z rastlinsko poslikavo, nastalo po načrtih Josipa Dostala (1911-1913) in slikarja Antona Jebačina. Cerkveno opremo je izdelal kamnosek Feliks Toman.

This neogothic church was built in 1899-1901 according to the plans of Viennese architect Adolf Wagner, and executed by Gustav Tönnies. In harmony with the spirit of the times, they created a brick building with a cruciform ground plan and double-towered front. The interior is lit by stained glass windows which harmonise visually with the vegetational painting created according to the designs of Josip Dostal (1911-1913) and painter Anton Jebačin. The church furnishings were produced by stonemason Feliks Toman.

CERKEV SV. ANTONA PADOVANSKEGA

CHURCH OF ST. ANTHONY OF PADUA

Današnje stanje stavbe razkriva večjo prezidavo in opremljanje cerkve v letu 1880. Kamniti oltarji in prižnica so delo Feliksa Tomana, kipi pa Ivana Zajca. Oltarno sliko v glavnem oltarju je naslikal Andrej Herrlein. Kamnoseško-kiparski okras dopolnjujejo stenske slikarije Antona Ceja, ki je v medaljonih na oboku ladje in svetišča naslikal cerkvenega zavetnika kot priprošnjika v bolezni in pomočnika revnih. Anton Cej je poslikal tudi kapeli ob zvoniku s čudeži iz svetnikovega življenja.

The present state of the building reveals major reconstruction and furnishing of the church in 1880. The stone altars and pulpit are the work of Feliks Toman, and the statues that of Ivan Zajc. The altarpiece over the main altar was painted by Andrej Herrlein. The decorative masonry and statuary is complemented by the frescoes of Anton Cej, who painted the church's patron saint in medallions on the vault of the nave and sanctuary, portraying him as an intercessor for the sick and a helper for the poor. Anton Cej also painted the chapels by the bell tower with miracles from the saint's life.

CERKEV SV. FLORIJANA

CHURCH OF ST. FLORIJAN

Prvič se omenja leta 1526. Današnja stavba je rezultat večjih prezidav ob koncu 19. stoletja. Trije baročni oltarji so iz sredine 18. stoletja. Figuralno bogat je veliki oltar z osrednjim kipom sv. Florijana ob asistenci sv. Jakoba, Henrika, Roka in Boštjana, v atiki pa Marijino kronanje s sv. Štefanom in Lovrencem. Oltarji imajo lesene antependije, ki jih je poslikal Franc Jelovšek s podobo pripadajočega oltarnega zavetnika oltarja: sv. Florijan, sv. Urban in sv. Lenart.

First mentioned in 1526. The present building is the result of major reconstruction at the end of the 19th century. The three Baroque altars are from the middle of the 18th century. The main altar has rich figural art, with the central statue of St. Florijan assisted by Sts. James, Henry, Roch and Boštjan, and in the attic is Mary's coronation with Sts. Stephen and Lawrence. The altars have wooden antependiums painted by Franc Jelovšek, portraying the respective patron saints of the altar: St. Florijan, St. Urban and St. Leonard.

GRAD JABLJE JABLJE CASTLE

Andrej pl. Lamberg je okoli leta 1530 na mestu gotskega stolpastega dvora, ki je omenjen leta 1346 kot hof ze Hagbach, pozidal grad Jablje. Renesančno podobo enonadstropne stavbe s štirimi trakti okrog arkadnega dvorišča in tremi vogalnimi stolpi, od katerih pa sta ostala le še dva, je dobil v prvi četrtini 17. stoletja. V 18. stoletju je grad doživel bogato barokizacijo notranjščine. Od prestižne baročne opreme, ki je bila v gradu do konca druge svetovne vojne, se je ohranilo nekaj fresk, pripisanih Francu Jelovšku.

Around 1530, on the site of a Gothic towered manor, which is mentioned in 1346 as the hof ze Hagbach, Andrej von Lamberg built Jablje Castle. The Renaissance appearance of the two-storey building with four wings around an arcaded courtyard and three corner towers, of which just two remain, was acquired in the first quarter of the 17th century. In the 18th century the castle underwent an elaborate renovation of the interior in the Baroque style. Of the prestigious Baroque furnishings, which were kept in the castle until the end of the Second World War, there remain a few frescoes attributed to Franc Jelovšek.

4. Priprava vsebinskih podlag in vsebinska dvojezična izvedba pojasnjevalne table, ki seznanja obiskovalca z lastnostmi in vsebino turistične ponudbe Trkamo na vrata dediščine, in sicer:

- 4.1. besedilo s temeljnimi podatki o turistični ponudbi Trkamo na vrata dediščine s 1400 do 1500 znaki na pojasnjevalno tablo**
- 4.2. prevod besedila v angleški jezik**

4.1. Besedila za pojasnjevalno tablo v slovenskem jeziku

Trkamo na vrata dediščine. Vabimo vas na popotovanje po poteh dediščine dela Savske ravni in Posavskega hribovja. Štiriinštirideset naravnih in kulturnih znamenitosti in ostale turistične storitve na poti vam omogočajo daljše bivanje v tem prostoru. Poiskali smo naravne vrednote, prijazna naselja, ekološko pomembna območja in izjemno kulturno krajino ter arheološko, stavbno, memorialno in naselbinsko dediščino pa tudi dejavnosti domače obrti in prireditve ter ugodne prometne povezave. Vse to smo povezali z obstoječo turistično ponudbo tega območja. Naravne in kulturne znamenitosti so rdeča nit, ki vas vodi na tem popotovanju. Seznam ponujenih možnosti je mreža za vaš lastni potovalni načrt.

Savsko ravan in Posavsko hribovje zaznamuje največja slovenska reka – Sava. Savska ravan leži v zgornjem, Posavsko hribovje pa v osrednjem porečju Save. Sava preči različne naravno-geografske regije, vanjo se stekajo vode z dobre polovice slovenskega ozemlja in opravi od izvira na skrajnem severozahodu Slovenije skozi Zasavje do hrvaške meje 221 km dolgo pot.

Med Savo na jugu in gričevnatim svetom ob vznožju Kamniško-Savinjskih Alp na severu se ob Kamniški Bistrici in njenih pritokih širi Kamniškobistriška ravan. To je svet, odkoder se v notranjost Posavskega hribovja zajedata Črni graben in Moravška dolina, ob njem na severu Tuhinjska dolina, proti jugu pa se odpira Ljubljansko barje. Območje je izrazito prehodno. V Posavskem hribovju pa je reka Sava oblikovala najmogočnejšo slovensko sotesko, ki kaže povsem drugačno pokrajinsko podobo kot Savska ravan.

Trkamo na vrata dediščine. Kako prijazen čudež, ko hodiš in potuješ in zaideš na sled svojih dedov.

*Podrobnejše informacije o turistični ponudbi Trkamo na vrata dediščine:
Jarina z.o.o., Dole 10, 1273 Dole pri Litiji, tel. 01 / 897 21 04, 051 / 312 739*

4.2. Besedilo za pojasnjevalno tablo v angleškem jeziku

We are knocking on the door of heritage. We invite you on a journey through the heritage

trails along part of the Sava plain and Posavje hills. A total of 44 natural and cultural features, and all other visitor services along the way, will encourage you to stay in this area for some time. We have searched out the natural treasures, friendly villages, ecologically important zones and the exceptional cultural landscape as well as the archaeological, architectural, memorial and settlement heritage, along with local crafts and events, plus the best transport connections. We have linked all of this to the existing tourism services in this area. The natural and cultural features are the common thread guiding you on this journey. The list of possibilities on offer can serve as a blueprint for your own travel plan.

The Sava plain and Posavje hills are characterised by Slovenia's biggest river, the Sava. The plain lies in the upper reaches and the Posavje hills in the central reaches of the Sava basin. The river itself traverses various natural and geographical regions, with water flowing into the Sava from more than half of Slovenia's territory – from its source in the extreme north-west of Slovenia through the Zasavje region and on to Croatia it journeys 221 km.

Between the Sava in the south and the hilly terrain in the foothills of the Kamniško-Savinjske Alps in the north, along the Kamniška Bistrica river and its tributaries stretches out the Kamniška Bistrica plain. This is a landscape from which the valleys of Črni Graben and Moravska dolina cut into the Posavje hills, with the Tuhinjska dolina valley on the north side, and the wetland of the Ljubljansko barje opens up to the south. The whole area is very accessible. But in the Posavje hills the Sava has formed the mightiest of Slovenia's gorges, which presents an entirely different landscape from that of the Sava plain.

We are knocking on the door of heritage. What a pleasant surprise to walk and travel and lose oneself on the trail of one's ancestors.

For more information on the tourism services offered by the programme Knocking on the Door of Heritage, contact: Jarina z.o.o., Dole 10, 1273 Dole pri Litiji, tel. 01 / 897 21 04, 051 / 312 739

TRKAMO NA VRATA DEDIŠČINE

KNOCKING ON THE DOOR OF HERITAGE

Trkamo na vrata dediščine. Vabimo vas na popotovanje po poteh dediščine dela Savske ravni in Posavskega hribovja. Štiriinštirideset naravnih in kulturnih znamenitosti in ostale turistične storitve na poti vam omogočajo daljše bivanje v tem prostoru. Poiskali smo naravne vrednote, prijazna naselja, ekološko pomembna območja in izjemno kulturno krajino ter arheološko, stavbno, memorialno in naselbinsko dediščino pa tudi dejavnosti domače obrti in prireditve ter ugodne prometne povezave. Vse to smo povezali z obstoječo turistično ponudbo tega območja. Naravne in kulturne znamenitosti so rdeča nit, ki vas vodi na tem popotovanju. Seznam ponujenih možnosti je mreža za vaš lastni potovalni načrt.

Savsko ravan in Posavsko hribovje zaznamuje največja slovenska reka Sava. Savska ravan leži v zgornjem, Posavsko hribovje pa v osrednjem porečju Save. Sava preči različne naravno-geografske regije, vanjo se stekajo vode z dobre polovice slovenskega ozemlja in opravi od izvira na skrajnem severozahodu Slovenije skozi Zasavje do hrvaške meje 221 km dolgo pot.

Med Savo na jugu in gričevnatim svetom ob vznožju Kamniško-Savinjskih Alp na severu se ob Kamniški Bistrici in njenih pritokih širi Kamniškobistriška ravan. To je svet, odkoder se v notranjost Posavskega hribovja zajedata Črni graben in Moravska dolina, ob njem na severu Tuhinjska dolina, proti jugu pa se odpira Ljubljansko barje. Območje je izrazito prehodno. V Posavskem hribovju pa je reka Sava oblikovala najmogočnejšo slovensko sotesko, ki kaže povsem drugačno pokrajinsko podobo kot Savska ravan.

Trkamo na vrata dediščine. Kako prijazen čudež, ko hodiš in potuješ in zaideš na sled svojih dedov.

We are knocking on the door of heritage. We invite you on a journey through the heritage trails along part of the Sava plain and Posavje hills. A total of 44 natural and cultural features, and all other visitor services along the way, will encourage you to stay in this area for some time. We have searched out the natural treasures, friendly villages, ecologically important zones and the exceptional cultural landscape as well as the archaeological, architectural, memorial and settlement heritage, along with local crafts and events, plus the best transport connections. We have linked all of this to the existing tourism services in this area. The natural and cultural features are the common thread guiding you on this journey. The list of possibilities on offer can serve as a blueprint for your own travel plan.

The Sava plain and Posavje hills are characterised by Slovenia's biggest river, the Sava. The plain lies in the upper reaches and the Posavje hills in the central reaches of the Sava basin. The river itself traverses various natural and geographical regions, with water flowing into the Sava from more than half of Slovenia's territory - from its source in the extreme north-west of Slovenia through the Zasavje region and on to Croatia it journeys 221 km.

Between the Sava in the south and the hilly terrain in the foothills of the Kamniško-Savinjske Alps in the north, along the Kamniška Bistrica river and its tributaries stretches out the Kamniška Bistrica plain. This is a landscape from which the valleys of Črni graben and Moravska dolina cut into the Posavje hills, with the Tuhinjska dolina valley on the north side, and the wetland of the Ljubljansko barje opens up to the south. The whole area is very accessible. But in the Posavje hills the Sava has formed the mightiest of Slovenia's gorges, which presents an entirely different landscape from that of the Sava plain.

We are knocking on the door of heritage. What a pleasant surprise to walk and travel and lose oneself on the trail of one's ancestors.

1. Dvorec Dol – vrtna paviljona
2. Domačija Pr' Krač
3. Rojstna hiša Jurija Vege
4. Cerkev sv. Lenarta
5. Cerkev sv. Mohorja in Fortunata
6. Cerkev sv. Nikolaja
7. Tabor ob cerkvi sv. Kunigunde
8. Železna jama in jamarska zbirka
9. Muzej Hrastnik
10. Krajinski park Kopitnik
11. Sava v Hrastniku
12. Kamnik – staro mestno jedro
13. Medobčinski muzej Kamnik
14. Cerkev Marijinega vnebovzetja
15. Sv. Primož nad Kamnikom
16. Budnarjeva muzejska hiša
17. Cerkev sv. Ane
18. Arboretum Volčji Potok
19. Trg Motnik
20. Glavarjeva Komenda
21. Vače – najdišče Vaške situle
22. Oglarska dežela
23. Brdo pri Lukovici
24. Cerkev sv. Luke
25. Cerkev sv. Neže
26. Grad Tuštanj
27. Moravče – staro trško središče
28. Cerkev sv. Valentina
29. Cerkev sv. Andreja
30. Grad Svibno
31. Cerkev sv. Treh kraljev
32. Sava v Radečah
33. Grad Bogenšperk
34. Cerkev sv. Martina
35. Cerkev sv. Antona Padovanskega
36. Krajinski park Kum
37. Sv. Planina
38. Zasavski muzej Trbovlje
39. Cerkev sv. Florijana
40. Grad Jablje
41. Grad Medija
42. Zasavska Sveta gora
43. Čemšeniška planina
44. Cerkev sv. Petra in Pavla

